

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת בהעלותך תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

גויטן. המביא גט – פרק שני דף קט עמוד א – מתוך מהדורת 'אבן ישראל – (שטיינזולץ)'
 רש"י תוספות

1 **הוא רבי שמעון** – דמתניתין, דאמר נכתב ביום נתחם בבלא – כשר. לטעון עליו
 2 בשעת הדין – שהלך זה לירוש, או יצא כבר בנה. **בכריא ליה** – לרבי יהושע בן
 3 לוי. **ובולן משום תנאי** – ואין כאן הקדמה, דתנאי גיט, ואפילו לרבנן כשר. **משנה על**
 4 **התעל של זית** – תלשוה. ונתן לה את הפה – בגמרא מפרש טעמא. **גמרא סאט =**
 5 **ואורפימנט**. סקראט = צבע ארום שקורין

6 **גמרא**: **קומט** – שרף האילן, חרמא דאושכפי
 7 = **אדרמנט**. **במי בריא** – במי גשמים. לשון
 8 **מורי**: **מי טריא** – מים ששורים בו פרו שהיא
 9 כעין עצמים אלו של בלע"ז. **באבר** – שרף
 10 העפרות במים ומשחירים. כשחור – פתחין.
 11 **ובשחור** – חרמא דאושכפי. על גבי סקראט –
 12 שתי אותיות של סקראט, והעבר עליהם דיו
 13 כבשת. **רובי** – על מנת לכתוב שתי אותיות
 14 כבשת – חיוב. והו מוחק התחנות סקראט,
 15 והכתב העליות ודיו פטור – שרדיו היא
 16 **תלשוה**, ולא כתב ולא מוחק. מוחק הוא – ולא
 17 כותב. שמתחילה היה כותב הגון מעתה. מקלקל
 18 הוא – והיה ליה במוחק על מנת שלא לכתוב
 19 ולאמן מדמייה – לא היה מקלקל כל כך. שהרי
 20 כתבו כיר. **כתב עליון** כתב לענין שבת – דהא
 21 אמרת לעיל: חיוב שתיים. ובי מפני שאנו מרמין
 22 – שאנו אומרים וסבורים, האומרין אומרו לבנו
 23 להחמיר. נעשה מעשה – להקל: אפילו לענין
 24 שבת. אמא בע משעה לדידה בומן בית המוקדש
 25 – לא היינו סומן על דברי להביא תולק
 26 לעזרה. מרמין – שמשפיעיר כמו: כבודים.
 27 **מקריין** – מטרסין. והתני רבי חיאי כתב באבר
 28 כשר – ובין דכתב גמור הוא – היה ליה כדיו
 29 על גבי סקראט, דקאסרין לעיל. **באבר** –
 30 לשפוף כחתיכה של אבר על הקלף ומתשחור –
 31 אינו כתב. **כמיא** אומר: מים ששרה בוק
 32 שהיקא אבר. **במי מילין** – מים ששרה בוק
 33 עצמים שחוקים. **הא דאינא** – הקלפים
 34 מעובדים בעצמם – דרשמיק עליון את העדים
 35 במי מילין. ולא היה כתב. שרדיו מראה הקלפים
 36 כמיאה הכתב ואינו ניכר, הלכך אין מי מילין
 37 על גבי מילין. ומתניתין – בדלא אפינן. ברזק
 38 – ורומען להם רוב. **תריאה** = ספסר של
 39 שורים. גנישין – משום עונתא, כדלמקן, דלא
 40 משכחין סודי קביא, ובחין כך ירשב זה לים.
 41 או ימות, ותיחק לים. אבל כשאר פשוט –
 42 יחזיר אור העדים בקיאים לחתום. כותבה

32 **אמר**: **מקריעין להם גייר חלק וממלאים את התקיעה דיו**, **ושמואל אומר**: **באבר**. **באבר**
 33 **מלקא דעתקדן**? **והתני רבי חיאי**: **כתבו באבר, בישחור, ובשיחור** – פטור! – **לא קשיא**:
 34 **הא באברא**, **הא כמיא דאברא**. **רבי אבהו אמר**: **במי מילין**. – **והתני רבי תנינא**: **כתבו**
 35 **במי מילין ואפנא** – פטור! – **לא קשיא**: **הא דאפיין**, **הא דלא אפיין**, **שאין מי מילין על**
 36 **גבי מי מילין**. **רב פפא אמר**: **ברזק**, **ובן אורי ליה רב פפא** **לפפא תוראה**: **ברזק**. **והני**
 37 **מילין גנישין**, **אבל בשטרות לא**, **דההוא דעבר עוברא בשאר שטרות**, **ונגידיה רב פהנא**.
 תניא

1 **דיו** – דיוחא – אומר רבינו תם: דיוו שלטו דוא קרוי דיו, ולא אותו שעושין מעצמים, והוא
 2 לא מיקרי דיו. מהתני רבי ותינא: כתבו במי טריא אפניא כשר – משמע עליו היינו דיו,
 3 דלא תני אלא הך דלא בתנינו. ובסמך דפרך ארבי אבהו דאמר רבי מילין מרבי תנינא,
 4 אמאי לא אר פריך מדיו דמתניתין? ועוד: דספר תורה פרו דיו, כדארמין? **דבנהנה** (שבת קכג).
 5 כתבה שלא בדיו – יגבו. ומספר תורה קאי,
 6 כדמשמע בהדיקמין רביה (אמרת לאה). חזכי
 7 כתבין בדיו של עצמים על קלף על ספר תורה
 8 שרואו מעופין? הוא אפי מילין על גבי מי מילין?
 9 ועוד דמקריק רבינו תם מוא דארמין? פרכי נש
 10 נדה (כא). רבי אמי פלי קורטא דדיוחא וברקי –
 11 היינו דיו שלטו. שרוא יכש, ושיך לומר בו פלי
 12 קורטא? והא דאמר רבינו 'במה מדליקין' (שבת
 13 כא). כל השרפים יפים לדיו, ושקף קטף יפה
 14 מכלן – ההוא שרף לאו היינו גומ, דאין דרך
 15 לתת מים אלא לדיו של עצמים. אלא אמר רבינו
 16 תם: דשרף הוא להלכות קליפת חומר שעושין
 17 ממנו דיו שלטו. כמו זו שירפה מרוב פריק אמר
 18 נדה (ג). דהיינו להלכות דמיש שבאשה. ובפרק
 19 'כל שעה' (פסחים טזא). ורק מן יש לו שרף.
 20 ויך אין לו גימין, אלא להלכות. ומתוך כך אמר
 21 רבינו תם לכתוב ספר תורה בדיו של עצמים. והו
 22 שמשמע פרכי 'כל כתבי' (שבת קטג) וכל
 23 ספרים אלו בעו דיו חוץ מגימלה, פירשתי בפרק
 24 'כל כתבי'.

25 **קנקנתום** חרמא דאושכפי – פירש בקונטרס:
 26 אדרמנט. וב'שיחור' דקתיני
 27 כברייתא פירש בני קונטרס דהוא אדרמנט. וכן
 28 נראה, דלא תני כברייתא אלא הך דלא תני
 29 במתניתין. ואומר רבינו יצחק: ושיחור הוא
 30 אדרמנט, דקנקנתום הוא כמו שפירש רבינו
 31 שמואל דעירובין (גא). דהיא קרקע ירוקה
 32 שקורין וידרילי בלע"ז, ובערך למנו וטריאלוי.
 33 ורבינו תם מפרש בתקופ ספר תורה שששה
 34 אברות שני גמרי לתת לחך הדיו כוללי לעמא,
 35 דלאו היינו קנקנתום דאיכא למאן דאמר בפרק
 36 קמא דעירובין (גא). ואם תאמר: בדבסכת נדה
 37 (כא) תנן: שחור כחרתא, ומפרש דהיינו חרמא
 38 דאושכפי, ואילו וידריאלוי ירוקה היא כובוכית,
 39 ותל שם כך נקרא וידריאלוי וש לומר
 40 כשמתקנת אותה לתת לחך הדיו – או היא
 41 משחתה. **דיו** – על גבי דיו פטור – תימנה: דהא
 42 משמע דדיו על גבי דיו לא כלום לא לענין שבת,
 43 והוא הדין לענין גט, מדומי כסמך לשבת,
 44 ומשמע דליכא מאן דפליג. ולמקן (כא) אמרין:
 45 כתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמס לשמה –
 46 באנו למחלקת רבי יודרה רובנן, ולרבי יודרה
 47 יודרה כתבו ועוד: דאם ארבי סמיק למקן דאפילו רבנן
 48 מדו גבי נט דהוי כשחור ואומר רבינו יצחק: ולמקן,
 49 דאם שכתב הראשון היה עליו לשמה. ותב
 50 השני שתיחו לשמה – חשיב כתב לרבי יהודה
 51 ולרב אחא – אפילו לרבנן חשיב כתב גבי נט. אבל
 52 דהא, שכתב שני אותו מתקן כלום – אפילו רב
 53 יודרה מודה דלא חשיב כתב. ובפרק 'דבנהנה'
 54 (שבת קכג). דתנן: על גבי כתב – פטור. ואמר רב חרסא: מתניתין דלא רבי יודרה – לא בעי לאוקמי כשאין כתב השני מתקן כלום. דאפילו רבי יודרה מודה דאינו כתב. משום דמתניתין
 55 משמע ליה דבכל ענין פטור, אפילו בתב וט או ספר תורה שלא לשמה, והעביר עליו בשבת קולמס לשמה – להבי מוקי רבנן. אבל לא אתא רב יעקב על כרחי לא מיתוקמא מתניתין בכל
 56 ענין, דהא בנט פירש רבנן מודו דרבי כתב. ולדידה תריא מתניתין בני רבי יודרה. ובגן שאני מתקן בכתב השני כלום. **מולקן**
 57 לחזור ולכתוב עליו בדיו. ומקלקל לא היה, דעל הכתיבה אתה תהא כתיבה העליונה ירשומה ניכר פיר משאם היתה התחונה לברכה.

1 **מעמא** שטר הכי ליכא כתב אל ואם תאמר: דא דבעית דאיכא כתב - משום
2 דחור ואמר: שטר פסל לטעם, וכי האי גונא הבא גבי ניר חלק, אם חור ואמר: ניר
3 חלק הוא - והיא נאמן. אבל לטעם לא נמי אשתרי: נהו - מנורשת, ולא קשה מירד
4 לא חשבו וירעו לומר: ודכין דסלקא דעתך השתא דימנורשת דאי? קאמר שמואל - אם כן
5 לא לשמוע ארעא גמאי שהוא ניר חלק, ואם כן
6 כשחור ואמר: נמי ניר חלק הוא - אית לן למימר

7 דלאו כל הימנו לאוסרה, כמו היכא דאיכא כתב.
8 ואם תאמר: הדיכי סלקא דעתך דימנורשת דאי?
9 קאמר, כיון דנראה שהוא ניר חלק? ויש לומר:
10 כיון דאמר: דריה גוה נירך - דבר מוטעם מדימנע
11 לבעל, כי היכי דאמרין: בעל אמר: גירשתו
12 אשתי - נאמן, הואיל ובידו גמירא לטרשה. אי נמי:
13 דאירי דקדוהי בשר מביקרא, וקעילא לבי ניר
14 ואפקיה, ולא הישיתן דלמא חלפיה. רביה חלק?
15 קאמר שמואל - לא בשעת נתינה ואו שהוא
16 ניר חלק, דאם כן אפילו היה ודאי כתוב בעל
17 מילין? אינו נמי, כיון דבשעת נתינה כבר נבלע
18 האותיות, כדאמר בסמוך: כי פליט מאי הוי?
19 השתא הוא דפליט. אלא שעה אחת אחר נתינה
20 כשערע אשדותיו בימות לחבלה, ראו שהיה
21 ניר חלק, ועוד שי לומר: בשעת נתינה רב
22 מורחק, ודומה להם ניר חלק, ושנא אם היו
23 מפיץ בין האותיות נתינה. **מ"א** - דרמא -
24 מעירש דהוה גונאלי מי לסיפת רימון, וכן במתוך.
25 **ושמואל** נמי הישיתן קאמר - השתא לא
26 צריכי אובדן דברקיה, דבי לא
27 דברקיה נמי אכאנ למיחש. ומיהו, דאי אי
28 דברקיה גוה פליט - לא בלום ודאי.
29 **צ"ב** למיפקיה - קודם נתינה ארתי, וממשנן
30 בסמוך, לא צריבא דלברר דקרייה
31 עיליה כו, ואי לא קרייה - נראה דלא הוי יג
32 מרלא משני: הבא גמאי עסקין דלא קרייה
33 משמע דאי לא קרייה - אינה מנורשת, ואם
34 תאמר: דחנן לבקן דפריקא (כתב גבי ליכא
35 ורשור אבן גונאלי מי לסיפת רימון, וכן במתוך.
36 מתחת ידי האש ושובר מיד האשה - תנא מזה
37 תמות. ודיק נמי בראשעה רבה (יבמות צ"ב),
38 מאי חיל הוה לעבדה מוטעני? איכתיב לה לאקריי
39 גיטא, והשתא, אי לא קרייה, אפילו לא החלפה
40 להם - אינה מנורשת ויש לומר: יהיה דאסרה
41 ליגטא ברלא קרייה, מכל מקום אם נשאת - לא
42 תנא. אי נמי תחם - בעיליה לבי דינא, וקיסטין
43 לה, דאיכתיב למיהדר מיד לאקריי או לאחר
44 נתינה, מאחר שבאה לידי לקולא, ומיהו, אינה
45 אסרה ליגטא או לא קראה שניה, כדבר הבא
46 לא כל הימנו לאוסרה, אף על גב דעל כרחיה לא
47 קראה בטר הכי. והיה רובל רבתי עתק לקרות
48 קודם הנתינה ולאחר הנתינה. ומיהו, פשיטא דאי
49 לא קראה קודם הנתינה, וקראת לאחר הנתינה -
50 דבר פשוט הוא דימנורשת.

1 כוונתה דרב - דאמר מוקדמן לן ניר. ברבנן - דמכשירי לכולהו. **תרנ"א** - לאח דרב
2 גמרא, אקריאה - שאם יודעין לחתום, אף על פי שאין יודעין לכתוב. שטר דמי וקוד
3 קמיהו אחרנין. כרבנן, ודרב כנא - כשאין יודעין לחתום, וגבי תיחמה שפיר לרוב
4 כנאן לעיל. רב יהודה - וכן היה ועצני כותה. וכשהיה צריך לחתום בעד או בדין
5 דמציעא בקריאת שטר, ווקדורו וחתום. **מ"א**
6 **ישראל** - יקבל מכל הכירי. ומנסכת
7 נדה מפרש אמאי קרי ליה "מרא דארעא"
8 ד"ישראל", בפרק שני (כ"ב). רב חנן - רזין היה,
9 ממונה מפי ריש גלותא, וחתנא דבי נשיאה,
10 כדאמרינן ב"הער הרובע" (חולין קכ"ב).
11 וסופרי הדיינים דאימ נמנו, ולא משקרי. **קעיד**
12 **נקיבות** - ותחמיהו גוה, דאבשרתו לחו
13 לעיל (ג' ב' מששטיב' - ורא דארמין בפרק
14 קמא. מבי חזיר ולא ממשעבדי - בנעשה
15 בהדיקו, דלית ליה אלק. החיפוי עליה כתיב
16 **ישראל** - וישראל עשאוהו, אלא שבחברו
17 לשון פרסי. שבחבו - כתב שילו. נגיבחו -
18 משום תקנת עגונות. שפא כפי מילין כתרבוהו -
19 ונבלשו. אמרין לעיל: כתבו בני מריא ואבטא -
20 גמרי. ויהי - סתם ניר של עשבים הוא, ולא
21 קלף מעבד עפעפם. דאי עפיץ - דאז אמרין אן
22 מי מילין על גבי מי מילין. שטר פסל - שטר
23 פוסילם, שאומר לחבירו אובדן ואמנעו שכתוב
24 לו על גבי עצמו שטר כזה, כפי שיראה שטר. שטר
25 אמתה - שכתב ללות ולא להו, והאמינו לה
26 למלוה שלא תיבענו אלא אם כן לולנו, ומסר לו
27 את השטר. אבירי - משום אשתו. לא ליכא
28 כתב אל - דאי ניר חלק נמי מנורשת,
29 מכד תנא אתא לאשמעין דאף על גב דלא
30 אקרינא אי גיטא היו לא, כן דאמר להו
31 "גיטא האי" - לא דור ביה. חו. ומתוקני דגיטא
32 הוא. ואי בנייר חלק נמי סבירא ליה הכי -
33 לאשמעין ברותא ויתרתא דנייר חלק בן אבד
34 שמואל. נמי מנורשת - לא כסתמא, אלא
35 דברקיה גוה לניר. **מ"ב** ירמא - צבע שקרין
36 פייילי, ומעבדים מי העבצו עליו, ופולט אותיות
37 שבלע. ותרואת השתא הואו ירפשל - ושחזרו
38 לבעות על היה כתב. חיישין - שנמא לא
39 נבלע יפה, ואם תת - אסרה לבחך, וחולצת
40 ולא מתיבמת. דספק נרשעה היא. גמי בן תרי -
41 עדי מסירה. לבי יריה - תחת כנפיו. לא שכיח
42 ויהוה שרקת זה, ואין לחוש שמא נה רק לה
43 ואבד. אבל תרתי תלת - ואנו ראינו שזה לא
44 חזק אלא כתב אחד. מיראה הואי - על כרחך
45 דרק הואי תחם מעקרא, ומדהא הואי -
46 כרתתה נמי אמרין אהו תחם. חוה גז דיק
47 ואינא עבכריום שקלה. שטום פי מילין - שנא
48 וכל על גבי מנכסין, ואינו ניכר. אי מי מילין כו
49 וכל גזילים של ספר, ותרתי שלהם עבדים
50 בעפעפם.

1 **תניא** **בנותיה דרב**: **ערים** שאין יודעין לחתום, **קמרען**
2 **לון** ניר חלק **וממלאים** את הקרעים **דיו**; **אמר רבן**
3 **שמעון בן גמליאל**: **פמה דברים אמורים** - **בגופי**
4 **נשים, אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות, אם**
5 **יודעין לקרות ולחתום - חותמין, ואם לאו - אין**
6 **חותמין**. **קרייה מאן דבר שמה?** - **חפוי מוחפרא**
7 **וחתמים, ואין יודעין לחתום כו**; **אמר רבי שמעון**
8 **בן גמליאל**: **פמה דברים אמורים** - **בגופי נשים, אבל**
9 **שחרורי עבדים ושאר כל השטרות, אם יודעין לקרות**
10 **ולחתום - חותמין, ואם לאו - אין חותמין**. **אמר רבי**
11 **אלעזר**: **מאי מעמא דרבן שמעון בן גמליאל?** **שלא**
12 **יהו בגות ישראל עגונות**. **אמר רבי**
13 **שמעון בן גמליאל**, **ורב גמרא משמיה דרבא אמר**:
14 **אין הלכה**. **ואלא כמאן - ברבנן? והא הוה דעבר**
15 **עובדא בשאר שטרות ונדיה רב בתנא? - תרנמא**:
16 **אקריאה**. **רב יהודה מימסער קרי ותתים**. **אמר ליה**
17 **עוקאי**: **לא צריכתי, דהא רבי אלעזר מרא דארין**
18 **ישראל קרו קמיה ותתים, ורב נחמן קרו קמיה ספרי**
19 **דיני ותתים, ודוקא רב נחמן וספרי דיני, דאית להו**
20 **אימתא, אבל רב נחמן וספרי אחרנין, ספרי דיני**
21 **ואיניש אחרניא - לא**. **רב פפא ביה הוה אפי' לקמיה**
22 **אביי ורסאי פסאי דעבד בערפאזל שיה פותים, מקרי**
23 **להו לשני פותים זה ושלא בפני זה כמסיה לפי תופו,**
24 **ומגבי ביה כממשעבדי**. **אמר רב אשי**: **אמר ליה**
25 **הונא בר נתן**, **הכי אמר אממר: האי שטרא פסאיה**
26 **דחתימו עליה סהדי ישראל, מגבינן ביה ממשעבדי**.
27 **והא לא ידעו למיקרין - בדיעין**. **והא בעינן כתב**
28 **שאניו וכול להודיין, ולפיא? - בדיאפיין**. **והא בעינן**
29 **צירוף לחזור מענינו של שטר בשטרה אחרונה, ולפיא?**
30 **ברמהדר**. **ואלא מאי קא משמע לן? דכל לשון**
31 **קשר? תנינא: גמ שפתבו עברית וערבי וגינת, וגינת**
32 **וערבי עברית - פירו - אי מההוא איה אמנא הני**
33 **מילי בגיטין, אבל בשאר שטרות להו קא משמע לן**.
34 **אמר שמואל**: **תנן לה ניר חלק ואמר לה "הרי זה**
35 **גיטוד" - מנורשת, חיישין שפא כפי מילין כתבו**.
36 **מיתבי: "הרי זה גיטוד", ונקלטו ונרקתו לם או לאור**

37 או לכל דבר האבד, והור ואמר "שטר פסום הוא" שטר אמנה הוא" - מנורשת, ולא כל הימנו לאוסרה; מעמא דאיכא כתב, הוא ליכא כתב - לא! - פי קאמר שמואל - דברקין ליה כמנא דנרא, אי פליט - אי פליט, ואי לא פליט - לאו כלום הוא. וכי פליט מאי הוי? השתא הוא פליט! - שמואל נמי "חיישין" קאמר. אמר רבינא: אמר לי אממר, הכי אמר מרמר משמיה דרב דימי: הני בי תרי דיהיב גיטא קמיהו, צריכי למיקרייה. מיתבי: "הרי זה גיטוד", ונקלטו ונרקתו לם או לאור או לכל דבר האבד, והור ואמר "שטר פסום הוא", שטר אמנה הוא" - מנורשת, ולא כל הימנו לאוסרה; ואי אמרת צריכי למיקרייה, בתר דקרייה מי מצי אמר לה הכי? - לא צריכא, דבתר דקרייה עיליה לבי דינא ונאפקיה; מהו דתימא: חלופי חלפיה, קא משמע לן. ההוא גברא דירק לה גיטא לדבתיהו לכיני דני, אשתפח מזותא; אמר רב נחמן: מזותא ביני דני לא שכיחא. והני מילי דאשתפח דרא, אבל שניש ששה, מדהא הואי - הא נמי הוא, וגיטא - אימור עבכריום שקלה. ההוא גברא דירק לבי כנישתא, שקל ספר תורה והיב ליה לדבתיהו, ואמר לה "היא גיטוד", אמר רב יוסף: למאי ליחוש לה? אי משום מי מילין - אין מי מילין על גבי מי מילין, א

גוֹיִן. הַמְבִיא גַם – פָּרַק שֵׁנִי דָף כ עמוד א – מֵתוֹךְ מַהְדוּרַת "אֲבָן יִשְׂרָאֵל" (שְׁטִינְוֶזֶלֶן) רַכְו
 רַש"י תוספות

1 א' משום כריתות דאית בה הא בעינן גמול ובה לא לשמה וליכא - תימה: דלענין גמילה טוטה
 2 ממשע פרק קמא דעירובין (א.ר.) דמתוךין לה מן התורה: אפילו למאן דבעי כתיבה
 3 לשמה: דקאמר רב פפא דלמאן דאמר אין גמילה כשרה להשקות בה טוטה אורת - תורה
 4 ודמטא כתיבה - הכי גמי רב דמתקינו ויש לומר: דרב יוסף דשמועין לא סבר לה כותביה. אי
 5 לומר: סבר כאיך תנא. דסברי אין מתוךין לה מן

6 התורה: ומתניין דברק (כ.ר.) דכל הגמי' לא הגמי' (ב.ר.א)
 7 דתנן: הכותב טופסי קטין - צריך שיניח מקום
 8 האשי כו', וריק מרתם בירש מסכת ובחס (ב.ב.)
 9 דתמאנא פסול, וכל שכין ספן תורה לא איכותב
 10 לשם גירושין כלל. ועוד נראה, דאפילו מאן
 11 דנכשרי גמילה טוטה למחוק מן התורה: אף על
 12 גב דבעי לשמה - מודה לענין ע. דפסול.
 13 דבעירובין פרק קמא (כ.ר.) דכל הגמי' דבולדו תנא
 14 מודו בהך דפרק 'כל הגמי' דחשביי שלא לשמה:
 15 ומפרקייהו: וליה ליה לרב אתא בר יאשיה טוטה
 16 לגרש את אשתו ונמקל כו': ויגמולטא טוטה סתמא
 17 כשר. משום דמטאנא שאין הבין שעליו לכותב
 18 מקפיד, ומסתמא נהיא ליה. אבל בני ג - בעל
 19 סתמא לא נהיא ליה. אף על גב דפרץ ממתניין
 20 דגט אורי אתא בר יאשיה דארייז בגמילת טוטה
 21 - לענין שלא לשמה לא משמע ליה לחלק.
 22

23 **הא** בעינן שמו שמה - אף על גב דמתניין:
 24 דפרק 'חורק' (ש.ש.א) גיטין א.א) שדינה שמו ושמה
 25 מוקמינן לה דהיא 'הולד ממור' כרבי מאיר,
 26 משמע דלרבנן לא הוי בשינה שמי אלא פסולא
 27 דרבנן. ומדקט' שיעה' לא נקט 'כל כתבו כלל'
 28 - משמע דבלא כתבו כלל כשר אפילו מרבנן -
 29 הא ליתא, דעל כרחן לא כתבו כלל לרבי מאיר
 30 פסול מן התורה. דאם בעינן שיהא מוכיח מוכיח
 31 שיהא מוכיח את אשתו, ובלא כתבו כלל - אף
 32 מוכיח. אלא אמר רבנן יצחק לרבי אבהו ברבי
 33 שמו - משום - דאם כן הוי ליה למינקט 'לא כתבו
 34 כלל', דפסול לרבי מאיר, דמתניין רבי מאיר
 35 דרבאמינן רחמ. דהוי רבואה טפי. אלא שינה שמו
 36 - היינו שכתב שם גדול ביהודה, והשתא קאמר
 37 הכא שיהי: דאם בעינן שמו ושמה וליכא, וכל
 38 שכוון דבלא כתבו כלל דהוי פסול.
 39 **דילמא** תניתין גט וזו - שן שלק איש בעל

40 נתן ליה (רות ד) לא בעינן שיה
 41 פרטה. אף על גב דכתיב 'נתן', וכו' בן חרומה
 42 חטה אתה פוטרת את הבריא, אף על גב דכתיב
 43 (דברים יח) 'נתן לו' ובמתנת דם חטאת ובמתנת
 44 בתנות אין בו שיעור. אלא דאמר אבא שורא
 45 בפרק 'כל שעה' (פסחים ב.ב.) דאם שאכל התורה
 46 לא מתייב פחות משתה פורטש משום דכתיב
 47 (ויקרא כב) 'נתן לבחן וגו' ואין תניה פחות
 48 משתה פורטש - דהיינו משום דשומלין חרומה
 49 יליענין משתלמינה מעילה. דתירושיהו משתלמי קרש
 50 מיקדו. וגמרי בחיש' 'חט' מהודי. ולמאן דבעי
 51 בכריתות (ג.) 'זאשר יתן ממנו על דו' שתוא
 52 תניה כבית - היינו משום דסיכה היא, ואפקה
 53 בלשון תניה לאפקו ממשמעות דסיכה קאתי,
 54 דמשמע על כהווא. ועריץ תניה חשובה כמו 'ונתן'
 55 לכות את הקדש' (ויקרא כב) דהיי' לרבנן דאבא שורא. וכו' יתן עליה לבנה'
 56 דפרק 'כל הנחות' (א.ר.) מוכיח ויהי - היינו משום דשני משלשן שימה דאתחיל בה' לא
 57 דשיע' עיליה שכן, ואי משום זמאי דחקרת לבנה בחוץ, דהדיא לא מקרתא איסור, דהוי
 58 כבית.

59 **משמיהו** דברק וליקטא כותביה - פריש בקונטרס: מדרב עזרא דלקלסות.
 60 ורבי שמו' שאחור' (ש.ש.א) גיטין א.א) לא תאן לפרש כן. דקאמר רבנן פירי אייא דרשה
 61 משמיהו דרבי - וקלסוה, משמיהו דרביס - ולא קלסוה, אלמא לית הלכתא כותביה. ואמרו
 62 רבני עמי: דהבא רייק מוקלסוה כי אמר משמיהו דרביס. ולפיכך גמי לא קלסוה כי אמר משמיהו דרבי מיקרא. ולקמן אפיכא.

63 **למימרא** דחקיקה לאו כתיבה איה - דהו מיצי לאקשויי מלוחות. דכתיב בהו כתיבה ככמה קרא: אלוהי ישראל ימירך
 64 מנט אנג.

1 ב'ריות דאית בה - שכתובה בה פרש' וכתב לה ספר הלכות - לה - לשמה. יתב וזוא
 2 לפשיא - לכתוב אותה פרשה לשם גירושיה. וא בעינן שינה שמו ושמה - ותנן לקמן
 3 (פ.א) דפסול: אלמא עריך לכותבו שמו ושמה. ואית דלא גרסי 'שינה'. ומאן דגרסי ליה
 4 - משום מתניין דלקמן, ואגב גירא גרסי ליה. מאי קא משמעין לו - כל הגמי' פשיטא
 5 לו דפרשה כותביה אנה גמי עליו קולמוס -

6 על כל אות ואות. ותכיון לכותבו יהודה -
 7 ושעה טועה. וכמו שזאמר עריך לכותבו יהודה:
 8 ויטעו ולא היטיל בו דלת - הרי השם כתוב,
 9 אלא שזאמר שלא לשמו. ומתו - והנאם לפניו
 10 במנוחה. איהו כתבה ליה - נותנת שכר הסופר,
 11 קסא.א) משום תנתת ענוות. אקניי אקנו ליה
 12 רבנן. הוואו וזוא מירדה. ודרי משה דרדיב ליה
 13 איהו. דרפקר בית דין היה דפקר. ונתן - בר
 14 נתינה. שיהא שמו פורטש. העלה של ית -
 15 אשניו שיהא כלום. יהודי לא יאשישיו - אם עלען
 16 הרבה, לשכוב עליהן או לאמכל בהמה, ואף על
 17 גב דלא שיה פורטש. אלא איסורי תנאה - לא
 18 ולא קלסוה - משום דתאמר לה משמא
 19 דירודיהו - דרשה - זמנא אחריוני משמיהו
 20 דרביס, כי הוכי דליקבלוה מניה. אלמא -
 21 מדרשה כולי האי דליקבלוה - אלמא בלכתא
 22 כותביה. חוק - כטבלא כספין. קני - שיצא -
 23 לחירות. ככתב שחקק על גבי פבלא - דף.
 24 ופינקס - בעין אתון של חתומים. שחוקים
 25 עליהן בעט. ולא ככתב שעל גבי כיה - בעין
 26 כובע על צמה, הרחוק הגשית תחת ציצין
 27 קישוריהו. כדאמרנן ביבמה אשה ויגא' (שבת
 28 נ.ג.) 'איתרי - תכשט, ורומקין עליו צורות
 29 באות כעין כרשודרי' בלעז. וזאן קמו עליו
 30 מחותק הגט - אינו כתב. לפי שאינו כתוב
 31 וקבעו. אלא מוטל על הבגד ושני ראשי
 32 תחתיהם. הא דחק תותב - לא איתויה,
 33 וצדקה, האותיות בולטות - אינו כתב, לפי
 34 שלא צייר את האותיות אלא חקק סביבותיהם,
 35 והעץ נשאר כמו שהיה ברפוס האותיות
 36 נמאליה. אף דחק, וירכותיו - לא איתויה,
 37 דהיינו דן ממש, שישקע הכתב - זו אות,
 38 כתיבה. לא הוה כתבו - של ציץ שוקע, אלא
 39 בולט. כמורט של דירי וכו'. והא דרבי' וכו'

40 תיכות הוא - דקא' סלקא ערתיה כשהווא מכה
 41 בקורט חותם המטבע על הדירי, תותב,
 42 וסביבות צורת החותם חותב. וסביבות צורת
 43 המלים - דחוקת את חותב. וסביבות צורת
 44 הדירי וכו' ובענין ערש החותם אין הדירי
 45 של זרב נדחק, ומאליה הצורה עמדה
 46 במקומו. וגבי ציץ כותב (שמות לו) 'וכתב'
 47 פתחי תחתם - אלמא כתיבה היא. ויחלי הוא
 48 ירבות - שהיה היצו דק בעין טס, וער
 49 האותיות מערב אחת, ודחוק ירבותין ודן
 50 בולטות מערב השני, כמו שמציינים כסף חדיב
 51 העשוי ליקבע בכלי עץ ששתות בהם אין
 52 רישא - חותם המטבע, שקרוין קייניץ. מרחין
 53 חריץ - התותב כותביה על צורתו שיהא שוקעת תרצין דחוקת תותב וסביבות של

54 צורת הדירי. ער שנומרת צורתה בולטת כמו שהיה. ותפא מנה שם חקק את
 55 הגט בתחת הכתבו על גבי טס - לא הוי כתב. דכותב הוא - אלא בניפי' מיפנא - צורת
 56 החותם שיהא שוקעת. כשנותכיהו דחוקים את תותב של דירי, ונכנס הוזה קצת בדחוק
 57 בתוך שקיעת הגורה, ונמחה מתוך דחוק ונכנס לתוך הגורה. ולא ממילא הן. אלא על
 58 ידי מנת הקורטס הצורה עצמה נמנחת לתוך הרושם. ודרי כתיבה בידים.
 59

60 רבני עמי: דהבא רייק מוקלסוה כי אמר משמיהו דרביס. ולפיכך גמי לא קלסוה כי אמר משמיהו דרבי מיקרא. ולקמן אפיכא.
 61 **למימרא** דחקיקה לאו כתיבה איה - דהו מיצי לאקשויי מלוחות. דכתיב בהו כתיבה ככמה קרא: אלוהי ישראל ימירך
 62 מנט אנג.

תוספות

התקבל

1 היינו דעתך דהיינו כותבתיך חוץ – אף על גב דכתבו על איסורי תנאה כשר – היינו
2 משום דדיחיה לך מיאד כל הנוט. אבל הבא לי דייב לה אלא תורתו פרעון.
3 על מנת שתחזיר לי תנייך מגורשת – בפרק מי שאחור (גיוסן עהא.) קבעי: מאי שנא
4 רישא ומאי שנא סיפא ומפרש לשון אחר: משום דסיפא חזי תנאי ומעשה דברב אחר. והוי

5 תנאי כשל ומעשה קיים. דקסבר הווא ליטנא
6 דאמרנן: "על מנת" ולא באמרנן "מעשבידי דמי, ואין
7 גט וכול לחול עד שתחזיריה. ואו אי"ל להגרשה,
8 שאין חזתי בידה. הילכך, אף על פי שלא החזירתי
9 – מגורשת. ודבא דקאמרנן בפרק אבן קדושין
10 (גב): "ידליך אתרוג זה במנתה על מנת שתחזירי
11 לי, החזירי ינא כר – לא סבר כהווא ליטנא.
12 אלא רבא לעשימה. ומפרש פירוש "מי שאחור" –
13 משום דהוי טעמיה קודם לתנאי. ואף על גב
14 דבהדיא דאתרוג נמי מעשה קודם לתנאי – לא
15 דק רבא במילתיה לישטת תנאי כמו שאחור
16 להתנות. ודבריהו לישטת ומפרש בימי שאחור" (גיוסן עהא.) משום דכל האומר "על מנת" כאומר
17 "מעשבידי דמי – לא חזי עט גלא אם כן החזירתי
18 לבסוף. שתניקם תנאי, ואו חזי גט משעה שבא
19 ליה. **ספר** – רבא אמר רבמנא ולא שנים
20 השלשה ספרים – אף על גב דלמקנן (באב.) דרשי
21 רבנן "ספר" – לפירת דבריהם, מכל מקום דרשינן
22 נמי דף דרשא דהא. ורבא אמר: הדיכ מנכשדין
23 בפרק כרית (וא גיוסן פוג.) שיש מקצת ודאי וסבני
24 בוף השניקה הזה לן למיפסל בעיני דפי מושם "ספר"
25 אחד אמר רבמנא גט שנים ושלשה ספרים/
26 כדבארנן רבא ורשע ודוסה (א.א.) כתבתי שב
27 דפי – פסולה. ספר אחד אמר רבמנא כר' ואורי:
28 השני דפיס ודוסה איירי בשתי תחיבות. ולמקנן
29 איירי בקלה אחד בשני מעושים.
30 **לא** עריבא מדשרה – מנאן מנדקד רבי יצחק
31 בר מרדכי דאין עריך בגט שתתא כל את
32 ואת מקפת גיול מנרביע חותמה. כדאמר רבא
33 המדרשה. ורבינו יצחק אומר: דאין רבא, רבא
34 דהא דקאמר מדשרה – היינו רגל ג' של שיטה
35 עליהנו גט' של שיטה שתחיה. או ראש ל' בה'
36 או בה' שלמעלה הימה. ומכל מקום נראה לרבינו
37 יצחק אומר: איהו עריך אלהכשר, לרבינו
38 תורה תפליך ומוחות בעינן שדו האותיות
39 מקופת גיול. כדאמר בפרק "הקדמין" (מנחות
40 דל.) משום דכתיב בהו "וכתבתם" – כתיבה
41 תמה, אבל בגט – ליבא קפידא. דאפילו ספר דיו
42 לא בעינן בגט, דיספר' דכתב בגט – לספירת
43 דברים קוץ ודאחא (גיוסן כאב.)
44 **בכתובת** הוא עקעק – מדאריתנא ליבא

1 **הא בעינא "מכתב"** – ל'פא! – כ'דינרי ה'הב ו'לא כ'דינרי
2 **ה'הב. כ'דינרי ה'הב – ד'בולט, ו'לא כ'דינרי ה'הב – ד'אילו**
3 **ה'הם מ'נאי, ו'הבא מ'אבראי.** **ב'נא מ'יניה ר'בא מ'רב**
4 **נ'הבן: פ'תב לה ג'ט על ס'ם ש'ל ו'הב, ו'אמר לה:**
5 **"התקבל" ג'ינף ו'תקבל" כ'תובתך", מ'הו? א'מר לה:**
6 **נ'תקבלה ג'ינפה ו'תקבלה כ'תובתה. א'יתביה: "התקבל"**
7 **ג'ינף ו'השאר כ'תובתך" – נ'תקבלה ג'ינפה ו'השאר**
8 **כ'תובתה; מ'עמא ד'איבא ש'אר, ה'א ל'יבא ש'אר – ל'א!**
9 **ו'הא ה'דין א'ף על ג'ב ד'ל'יבא ש'אר, ו'הא ק'א מ'ש'מ'ע**
10 **ל'ה. ד'אף על ג'ב ד'איבא ש'אר, ה'א א'מר לה, א'ני, א'ני**
11 **ל'א – ד'אן מ'אי מ'עמא? א'ינרא ד'מג'ילתא ה'וא. ת'נו**
12 **ר'בנן: "מ'רי ו'ה ג'ינף ו'תנייך ש'לי" – א'ינה מ'גור'שת, 'על**
13 **מ'נת ש'תחזירי לי א'ת ת'נייך" – ה'רו זו מ'גור'שת. ב'עי**
14 **ר'ב פ'פא: ב'ין ש'יטה ל'ש'יטה ו'ב'ין מ'יבה ל'חיבה, מ'אי?**
15 **ת'יקו. ו'ת'יפוק ל'יה, ד'ספר" א'חד א'מר ר'ה'מנא – ו'לא**
16 **ש'נ'ים ו'ש'לש'ת ס'פרי'ם! – ל'א ג'ירבא, ד'יעו'נה. ב'עי ר'מי**
17 **ב'ר ק'מא: ה'וי מ'תו'ק'ים ב'ע'בד ש'הוא ש'לו ו'ג'ט פ'תוב**
18 **ע'ל ד'ו, ו'ת'רי ה'וא י'וצא מ'תחת ד'יה, מ'הו? מ'י א'מר'נן**
19 **א'ק'ניו א'ק'ני ל'ה, או ד'ל'מא ה'וא מ'ג'פ'שה ע'יל? א'מר**
20 **ר'בא: ו'ת'יפוק ל'יה, ד'כתב ש'כ'ול ל'תו'ר'יף ה'וא! –**
21 **ו'ל'ר'בא ק'שיא מ'ת'ניו'ת: ע'ל ת'די ש' ע'בד, ל'ש'ל'מא**
22 **מ'ת'ניו'ת ל'ר'בא ל'א ק'שיא – ב'ע'די מ'ס'יה, ר'ב'ו א'ל'מ'ו**
23 **ה'וי. א'לא ל'ר'מי ב'ר ק'מא ק'שיא! – ל'ר'מי ב'ר ק'מא נ'מי**
24 **ל'א ק'שיא – ב'כתובת ק'עקע. ה'ש'תא ד'א'ת'ית ל'ה'ב,**
25 **מ'ת'ניו'ת ל'ר'בא נ'מי ל'א ת'יק'שי – ב'כתובת ק'עקע. מ'אי**
26 **ה'וי ע'לה? ת'א ש'מ'עו ד'א'מר ר'ש ל'ק'שי: ת'גוד'רות א'ין ל'הו ח'וקה. ב'עי ר'מי ב'ר ק'מא: ה'וי מ'תו'ק'ין**
27 **ב'כ'בלא ש'הוא ש'לה ו'ג'ט פ'תוב ע'ליה, ו'ת'רי ה'יא י'וצאה מ'תחת ד'ו, מ'הו? מ'י א'מר'נן א'ק'ניו**
28 **א'ק'ניתא ל'יה, או ד'ל'מא א'שה ל'א ד'יעה ל'א'ק'ניו? א'מר א'ב'י, ת'א ש'מ'עו, א'ף ה'וא הע'יד ע'ל**
29 **כ'פר ק'סון ש'ת'יה ב'צד ו'ר'ש'ל'ים, ו'ת'יה ב'ו ו'ק'ן א'חד ו'ת'יה מ'לוה ל'בל ב'ני ה'כ'פר. ו'כותב ב'כתב**
30 **ד'ו ו'א'חרים ח'תומים, ו'בא מ'ע'שה ל'פ'ני ה'כ'מ'ים ו'ת'ק'ש'ירו'הו; ו'א'פ'אי? ה'א ב'ע'ינא "ס'פר מ'ק'נה"**
31 **ו'ל'פ'א! א'לא ל'או מ'שום ד'א'מר'נן א'ק'ניו מ'ק'נה ל'הו. א'מר ר'בא: ו'מ'אי ק'שיא? ו'ד'ל'מא**
32 **ו'ק'ן**

33 איסורא עד שיכתוב ויקעקע בדיו ובכחול, כותבן בפרק שלשה דמכות (א.א.א.) ולרבי שמעון אינו חייב אפילו כתב וקעקע עד שיכתוב את השם – פירושו: שם דעבריה ורה, כדמפרש רתם
34 בנברא. ומיהו, איסורא דכתיב איבא הבא. דאפילו אפרי מקלה אסור ליתן על גבי מנחו מפני שנראה כמכתוב קעקע. ואפילו הייא הבא איסורא דאריתנא – מכל מקום חזי גט. כדבארנן
35 לעיל. כתבו על איסורי תנאה – אף על גב דאסור לכתוב, דאח מיתבני באיסורי תנאה. **תא** שמע דאמר רבי לקש העדרות אין להם חוקה. פירושו: לאלתר, אלא עד שיש שנים
36 עד חוקה. כדבארנן בירוקא התיבם (בבב בריא א.א.) ולא האומר: מתינתין וזה ליה לאתיי. ודמן בתם (מ.א.) העבריה חוקתן שלש שנים מימם ליהם. אבל אלתור – לא ותר: מאי קא
37 משמען כל ירי לקיש? מתנתין היא: ודחוק לומר נמי שפירש דרב רבי יהודה מקורבלי. דריש לקיש אתא לאשמעתינן אפילו כתיבא: ונאנא דארייא הבא. שהגט כותב על דיו או על קרן של
38 פרה, דאיבא וכוזחא קעת דריבניה לאשה – אפילו הבי אין לה חוקה, ולחכי מייחוי מריש לקיש. דאם כן הוה ליה לפרושי בהריא. כיון דלא איצטרך לאשמעתינן אלא בני האי גזונא. אלא
39 של לומר: ומתנתין לא שמעתינן גזרותי. ודהו אמנאי רוקא עברים דבני דעת. ועיילי מנפשיהו. אבל גזרות – אף דכתיב ללף לכת איש חברי, ולחכי בהו אמנאי: הא גזונא: הא גזונא: כתוב על
40 ידו. וקצת מכתב שהוא שלה – יש לה חוקה, לחכי מייחוי מגזרותי דאין להם חוקה. אף על פי שיש דוחכה ולא עיילי מנפשיהו כמו עברים. **אשה** לא ידעה לאקניו – פירושו: ברבר שהוא
41 מתייזר. ולא גרמה ומקניא ליה. אלא בתורת אשליה משאילו. לו. אף על גב דאמרנן לעיל דדמי בתבת סופר אקני ליה רבנן מרידה. מכל מקום טבלא דיהה לא מקני ליה. ואם אמנאי:
42 וכי לא ידע מתני' (ורכותבן) דפשיט מניה כסומן דראשה כותבת את גישה ויהי לומר: דמצי לחזייה, וכותבת על קלף דבעל, אלא שנתנת שבר הבתיבה. ורב שפשי מניה – משמע: ליה
43 דאריי' בקלף שלה.

44 **ו'כותב** בכתב ידו ואחרים חותמים – ואם האומר: מה ענין שטרי הלאה לנוג דאינם אלא לריאה, ואפילו מנולה על פה היה גובה מנעשבידי אי לא משום דאין לה קיל, כדבארנן ב'יוחק
45 דבתיב' (באב בריא מ.א.) דמאן דריף – בעצה דוף, וכבר שיש לו אומרין (שם מ.א.) דמזכר שדחו ביעים גובה מנכסים משועבדיהו ורואה לפרשי. ונראה לומר: דמסומנא,
46 כיון שהיה מלוה לכל בני העיר – גם הם עשו עושה לו טובה וגונתה לו מנחתה. וא מוכרסו לו שדות. ודפשימי של חזי קטיןן לו אלא כשטר. כיון שדיו נתנה לך' או "מכורה לך", וגם
47 הסטרות האלו היה כותב אותם וחותמם.

אלא מהבא ערב הוציא בו - קשה לרבינו יצחק: בירוש' (התוס' כחובות ק"א) פליגי רבי יוחנן ורש' לרש' לקוש' בחיובי אבן נלך רבנא דבבא" וקאמר משום הכותא, נחיא דערב, ופריש בקונטרס דפליגי אי חשיבא הודאה. אם כן משמע דערב מדייב ליה משום הודאה, שמודה דנעשה ערב בשעת מתן מעוה. ממדייבו ליה עלה. והבא משמע בהודאי שטרא הוא משעבר נפשיה להחתייב מעתה. וליפרוש רבינו הם דהם דהם, דלא מפרש משום הכותא. נחיא דערב, לומר: דבתרתי פליגי בן גוס ורבי ישמעאל, בין שכתב בשטר "זאני מודה שאני ערב" בין שכתב בו "זאני נעשה ערב מבעשורי. ורישא דקתני: ערב הוציא אתר חיתום שטרות - משמע דפליגי בהודאה. מילא נקט בחאי לישנא: ערב שלא בשעת מתן מעוה חייב ומתמזרז ליה כפיסא: הרי שהיה חונק חבירו, משמע דפליגי גמי בחוק. ומייחי הבא מתוקו, דמשתעבד אף על פי שלא היה השטר שלו. וליפרוש הקונטרס דפליגי בהודאה, אף על גב דהתנן: הוציא עלוי כתב ידו גובה בו - היום בביתו וחתום חותמו. ופלוניעויה - שלא חתם, ותרבי גמי איידי כשלא חתם, אלא שכתב "זאני ערב" ומסרו לו השטר בפני עדים. והילכתא כבבא - כפאת וישן בעיני, כדמשמע לקמן בהירוק' (ט"א).

דאמר: כתב על גו ותנתו ביד עבדו, ישן ומשטרות דרי גו, גט, ניעור - אינו גט. והוא חצר ומשטרות שלא לתועה. ופירי: כישן אמאי הוי גט חצר מהלכת היא וכתי ישן שאני - והאמר רבא: כל שאילו מהלך לא קנה - ומהו ורשב"א קנהו: דהילכתא כבבא. ופריש קונטרס: בהודאי קאמר רבא ניעור אינו גט. וכן פסק הלכות ונודלת דפסות וישן בעיני. וליבא למימר דהכי פריש: הילכתא כבבא - לא חשיב חצר מהלכת. דלא זמי לשעמד וירוש', וכין דפסות מועיל - ישן לחדו נמי מועיל, ולעולם רבא לא איידי כבבא. הוא - אמאי קאמר רבא ניעור אינו גט. ודחי חצר המשטרות שלא מדרעתה אפילו הוי משטרות לדעתה. וכן פסק הלכות הוא. דומיא דקלתה, דאי לא דקאמר דהם בפרק קמא דבבא מעצא (ט"ב). מצינן נייח ויאודי וקא לדעתה. אלא ודאי רבא כבבא איידי, וכי לא ידע

אכתי דאיירי כבבא - מהו מצי למיפרי: מאי איירי דיעור אינו גט משום דמשטרות שלא לדעתה אפילו משטרות לדעתה היא. אלא דעריפא מינה פירי.

אבל חצרו לגזור משום חצרה הבאה לארור מכאן - ואם תאמר: הוא שמענין שפיר מעבר לידו ונתיקן משום חצרה הבאה לארור מכאן ריש לומר: דבעבר ודאי לא גרע משלוחה, כבבא כפסות ונמלאת ולא שכיחא היא, ולא נודו בה רבנן. **א**מאי שלוחות חצרה איתריבאי בו - ואם תאמר: דברק פריש גטא כבבא מעצא (י"ב). איתריבן משום דלא איתריבאי ולא גרע משלוחה, ובמצינא דכותב הוא - קני אף על פי שאינו עומד בעד חצרו ודאי הוי דומיא דיה, דקני מבח שלוחות ודוכין לארם שלא בפניו. אם כן הבא, דכתב על שטר מתנה עליו, אף על גב דלא הויא דומיא דיה, ומתנה ליתא בעל כרחו - התגרש מבח שלוחות וישן לומר: דדוקא לענין שלא בפניו אמרין ודאי גרע משלוחות. לקנות במידי דכותב הוא לו, אבל בשאר דברים - בעינן דומיא דיה. דאם לא כן - חצר מהלכת אמאי לא קנה? תקנה טעם שלוחה. כמו שלוח מולך, אף על גב דמשמע יד לא קני? ודאי תאמר: רב שמימא קאי שאני ליה! אטו לא ידע דשליחות מירושל' "שלוחה" איתריבאי ולא ברייתא הוא בפרק שן וקידושין (א"א). ומלאת ופשיטא היא לכלול' עממא וישן לומר: רב שמימא סבר כיון דאשכחן שלוחות דמתגרשת בלא הניעה גט ליה, אף על גב דליהא בעל כרחו - לענין חצר גמי, דאיתריבאי משום ד - לא מסתבר ליה לנימור דקפיד קרא אחי, וליהוי דומיא דיה. ואביי מהדר ליה דאן לחביא ראה משלוחות לחצר, כיון דשליחות איתריבאי מירושל' חצר איתריבאי משום ד.

ואיבעית אימא שלוחות לקבלה גמי אשכחן בעל כרחו - משמע שרצה לומר דאפילו איתריבאי שלוחות מידה - נחיא. כיון דאשכחן שלוחות בעל כרחו על ידי אב, אף על גב דשאר שלוח לא הוי אלא מדרעתה - ושיכי שפיר דומיא דיה. ותימה: דחצר מתנה גמי, אף על גב דליהא בעל כרחו - ניהוי דומיא דיה, כיון דאשכחן חצר בעל כרחו. כגון חצר שהיה לה קודם לכן. דהנן בהירוק' (גיטין ע"א). ומגורשת ואמר רבינו יצחק: דחצרה ומקודם לכן לא הוי בעל כרחו כמו שלוחות דאב. דימילא דתקפודו ולא התגרש עד על ידי, אבל שלוחות דאב אי אפשר לה לעכב בשום ענין שלא יקבל גט בעל כרחו. ודוחק. **ש**בן אמקבל גט לבתו קטנה בעל כרחו - ואפילו בעל כרחו של אב מתגרשת. כשנתון לו בעל כרחו, כדמוכח בפרק שן דאמר: קודשין ומודת - אביה ולא היא. ונרשין ובעל כרחו - בין היא ובין אביה. פירוש: כיון דבעל כרחו של אב מתגרשת - וכלהו היא לקבל מנחה. וכן פריש שם בקונטרס. ועוד אמרין דהם: נערה שמה שתעשה שלוח לקבל גיטה מיד בעלה, כדי אביה דמאי לא חצרו אביה דמאי: משמע על ידי חצר אביה מתגרשת שלא מדרעתו כמו שהיא מקבלת שלא מדרעתו. אפילו אם חצרו אביה דמאי.

זמן שאני יודע לאקניי - שהוא חכם, וידע שאינו שטר אלא אם כן מקפדו לו לגמרי, וגמר דעתיה ומקני. אבל אשה לא ידעת כולי האי, ולא אמרה לאקניי בודעתה. אלא בשאלה בעלמא. לאחר חיתום שטרות - לאחר שנחתם השטר כתב הערב כדו ידו "זאני ערב" - נגה - תמלוח ממנו. מנכסימי בני חורין - אבל לא למשעבר. כיון דליבא שטר

בעימי - לית ליה קלא. והוא ליה כמולה על פה. אמלוא: כל אדם נמי מקנה. והוא קני שטרע כשתחם בו הערב לארור זמן כבר היה מסור למלוה. והיאן כסבי הערב הוה משתעבדיבו ויהוה ערב "ספר מקנה", לא אלא דאקנייה הוה חובת מלוה לערב וחתם, והדר מסריה ניהולה. ונתת את נגה - ומקניא ליה לבעל, ויהיב ליה ניהלה. והואש כותב את שטריו - פרעון הכתובים שפירע, ומקפדו ורשע, והוא משמע עדים ומסורתי לו לראיה בידו. עליו - על העבר. קנאתו - לעבד בשטר מתנה זה, והגט שבדו דרדה ליה האי עבר כחצרה, וגיטה והוציבא ביה ליה כאחיו. וחצר מולכת לא קנה - וכי אמור רבנן: חצרו של אדם קונה לו - לאו בחצר מהלכת אמור, שהיא מקרעה גידי ממוקקע דלא ניידי. והיא נופחא אמורה דלא קני, בשמינן אווחין (כבא מעצא ט"ב). כבבא - דאינו ראוי להלך. חצרה הבאה לארור מכאן - כגון נתן לה כן בחצר חבירו, והלך בעל חצר אמר לה את החצר, או נתן לה במנחה. והיא דריא אינה מגורשת, דמאן מגורש לה? דכשתון הבעל הגט בחצר - לאו שלה היה. דתקי ליה חצרה כאלו נתנה ביה, וכי יבאה האי חצר ליה - לאו מבח הבעל אחיא לה ניהוי נתן לה החצר והגט בידו. מה ייה דריא - בנידושין על כרחו. אף חצרה - בעינן גמי דלחוי בין מדרעתה בין בעל כרחו. כגון חצר שהיה שלה קודם שורק הגט לתוכה. כעל בריהא ליהא - דאי אמרה: "אי אפשר לקבל מנחה ממני" - לא קניא לה לא חצר, ולא ניעוריה שלה. דהא אמרה "לא נחאו לו למינני". (והא שלוחות) - אשה עשה שלוח לקבלה מדרעתה, אבל בעל כרחו אינו עשה שלוחה שתגרשת בקבלתו. אבל הבעל עשה שלוח לה להלכה, ונתן לה על כרחו. וקמישוי שלח לקבלה - בפרקין דלמקן (ט"ב). דנפקא לן מירושל' "שלוחה" - קרי

ביה ושלוחה כלל מפיס דיא. קטנה - אביה מביא גיטה, כדנפקא לן בכחכותב בפרק "ערב" (מ"א). מירוצא... ודיתא.

אמאי שלוחות חצרה איתריבאי בו - ואם תאמר: דברק פריש גטא כבבא מעצא (י"ב). איתריבן משום דלא איתריבאי ולא גרע משלוחה, ובמצינא דכותב הוא - קני אף על פי שאינו עומד בעד חצרו ודאי הוי דומיא דיה, דקני מבח שלוחות ודוכין לארם שלא בפניו. אם כן הבא, דכתב על שטר מתנה עליו, אף על גב דלא הויא דומיא דיה, ומתנה ליתא בעל כרחו - התגרש מבח שלוחות וישן לומר: דדוקא לענין שלא בפניו אמרין ודאי גרע משלוחות. לקנות במידי דכותב הוא לו, אבל בשאר דברים - בעינן דומיא דיה. דאם לא כן - חצר מהלכת אמאי לא קנה? תקנה טעם שלוחה. כמו שלוח מולך, אף על גב דמשמע יד לא קני? ודאי תאמר: רב שמימא קאי שאני ליה! אטו לא ידע דשליחות מירושל' "שלוחה" איתריבאי ולא ברייתא הוא בפרק שן וקידושין (א"א). ומלאת ופשיטא היא לכלול' עממא וישן לומר: רב שמימא סבר כיון דאשכחן שלוחות דמתגרשת בלא הניעה גט ליה, אף על גב דליהא בעל כרחו - לענין חצר גמי, דאיתריבאי משום ד - לא מסתבר ליה לנימור דקפיד קרא אחי, וליהוי דומיא דיה. ואביי מהדר ליה דאן לחביא ראה משלוחות לחצר, כיון דשליחות איתריבאי מירושל' חצר איתריבאי משום ד.

ואיבעית אימא שלוחות לקבלה גמי אשכחן בעל כרחו - משמע שרצה לומר דאפילו איתריבאי שלוחות מידה - נחיא. כיון דאשכחן שלוחות בעל כרחו על ידי אב, אף על גב דשאר שלוח לא הוי אלא מדרעתה - ושיכי שפיר דומיא דיה. ותימה: דחצר מתנה גמי, אף על גב דליהא בעל כרחו - ניהוי דומיא דיה, כיון דאשכחן חצר בעל כרחו. כגון חצר שהיה לה קודם לכן. דהנן בהירוק' (גיטין ע"א). ומגורשת ואמר רבינו יצחק: דחצרה ומקודם לכן לא הוי בעל כרחו כמו שלוחות דאב. דימילא דתקפודו ולא התגרש עד על ידי, אבל שלוחות דאב אי אפשר לה לעכב בשום ענין שלא יקבל גט בעל כרחו. ודוחק. **ש**בן אמקבל גט לבתו קטנה בעל כרחו - ואפילו בעל כרחו של אב מתגרשת. כשנתון לו בעל כרחו, כדמוכח בפרק שן דאמר: קודשין ומודת - אביה ולא היא. ונרשין ובעל כרחו - בין היא ובין אביה. פירוש: כיון דבעל כרחו של אב מתגרשת - וכלהו היא לקבל מנחה. וכן פריש שם בקונטרס. ועוד אמרין דהם: נערה שמה שתעשה שלוח לקבל גיטה מיד בעלה, כדי אביה דמאי לא חצרו אביה דמאי: משמע על ידי חצר אביה מתגרשת שלא מדרעתו כמו שהיא מקבלת שלא מדרעתו. אפילו אם חצרו אביה דמאי.

על עלה של וזה - דוקא עלה של שדה וכוונתו בו, כדמתיקס. כדמיא בתוספתא: על עלה של וזה חרוב ולעתה, וזה דבר שיהיה קיימא - כשר, אבל עלה של ערשון וכו', ובלעדיהם, ועלה יקרות. וזה דבר שאינו של קיימא - פסול. **וצא** זה שחייש כחביב קציעה בו - פירש רבנו שמואל: דוקא בעלילי חיים או במחזור לקרקע, ששוקר דבר מגידולו

4 ו חשיב מחוסר קציעה. וזהו ש' בדמחזק אפילו
5 ואבי דבר שכתבו על עולה של עציץ נקוב.
6 דרבא גור שמוא יקטום, אבל כשאני נקוב -
7 משמע אפילו יקטום כשר. וכן פירש הרב רבי
8 שמעיה בפירושו. ואם כתב נז בקלק גדול, ואחר
9 כך חתבו - לפי זה כשר. ומעשה היה בימי הרב
10 רבינו יצחק רבינו מנחם ופסולו, ותלוק עליו גדולי
11 הדור. והכלות גזירות פסול, וכן רבינו הם היה
12 מחמיר, ומדקמור פסול. כתבו על חרס של עציץ
13 נקוב - כשר. ושקול היה זהוב לז' תהילה. אם
14 דלא פלוג עלה גבאי - משום דלכאבי למיניהו שמוא
15 שער העציץ. דאין דרך לשבור, כמו בקרן של
16 פהו לז' גורין שמוא יקצץ. דאין דרך ליקצץ.
17 ודוקא בעלה גורין שמוא יקטום. ולאו דוקא נקט
18 עלה של עציץ נקוב. ודא הדין כשאני נקוב
19 אלא משום רבואת דאביי נגטיה, דאפילו נקוב
20 מכשי. ועוד אמור רביה יצחק דסתבת דאן
21 האשה קונה את הגט שכתוב על עלה של עציץ
22 נקוב במשכית העציץ, או בהתנתקו בל זמן של
23 פסקי יניקת תולעה. כדאמרין בטרומן: כמו בעל
24 זרעים לבעל עציץ - לא קנה עד שחייקו בורעים,
25 אבל משכית העציץ לא קנה. דאמתי חשיב
26 מחוברין בשעת משכיה. והוא נדמשיר אביי משום
27 השקול לא היה בזה - דלא ודאיתתו במשום
28 שפסקת יניקת העציץ, והשאתה חיי רבואת טפי
29 נדמשיר אביי קציעה נקוב. ולא גורין דיהיה לה
30 בפסיקת הניקת אטו אלא פסיקת הניקת. וקא
31 משמע על נמי אף על פי שצריך ליה לז' בפסיקת
32 הניקת - לא חשיב חביב מחוסר קציעה. ורבינו
33 יצחק מיייתי ראייה לפישרי רבינו חזקיה חשיב
34 כפי שהיה' - דאין דמחוסר קציעה. ורבינו
35 תלשה קביעה ושריפה, ויותר נחשב מחובר גט
36 בקלק גדול מחובר בעל פי דעתה. הוא ולא
37 חשיב לקרות העצמה בארץ מחוסר תלשה חשיב
38 זכור' דאין' (סנהדרין מ"ג) - משום לא חשיב
39 חזקו לקרקע כולי האי. ולרבינו הם דוקא נתוק'
40 מקלק גדול חשיב מחוסר קציעה, אבל חותך מן
41 הגט דבר מוטע, כמו שפשיען ליפנותו - לא חשיב
42 חביב מחוסר קציעה, כדאמרין לעיל: גויה לזמן
43 ויהיה נחלה לה - בין שיטה לשיטה בין תיבה
44 לתיבה מהו, גבי 'והייציר שלי - משמע דבר
45 מוטע לא חשיב מחוסר קציעה. **תלמודו** לומר
46 וכתב על מכל מקום - ואם אמר: ואימא 'וכתב'
47 - כלל - ספרי - ורש"י - אף בכלל אלא מה שפשיעו
48 ורש' לומר - שפיר, חזר וכלל. אף על גב דא
49 מיייתי אלא כללא קמא - הכי נמי אסתכן בפרק
50 קמא דתוספתא (א"ב) - מורעני, אין לי אלא
51 מורעני, מנין לרבית האוכל וכו' - תלמוד לומר

1 **לא אפשר למקציעה, אלא מן של פרה** - ליקציעה
2 ולתיבה! - **אמר קרא: "וכתבו... ונתנו לה"**, מי
3 שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתניה, **וצא זה שמחוסר**
4 **כתיבה, קציעה, ונתניה. "רבי יוסי הגלילי אומר: וכו'**
5 **מאי מעמא דרבי יוסי הגלילי? התינאי: "ספר", און**
6 **לי אלא "ספר"**, מנין לרבית כל דבר? תלמוד לומר:
7 **"וכתב לה"**, מכל מקום; אם כן, מה תלמוד לומר
8 **"ספר"? מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל,**
9 **אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל. - ורנן?**
10 **אי תניב "בספר" - פרוקאמרת, השאתה דכתיב "ספר"**
11 **לספרות דברים הוא דאתא. ורנן, האי "וכתב" מאי**
12 **עברי ליה? - מיבעי לה: בכתובה מתרששת, ואינה**
13 **מתרששת בבספר. סלקא דעתך אמינא אפיש יציאה**
14 **להייה, מה הייה בבספר - אף יציאה נמי בבספר,**
15 **קא משמע לן. - ואידך? נקמא ליה "מספר ברייתו",**
16 **ספר בורתה, ואין דבר אחר בורתה. - ואידך? מיבעי**
17 **ליה: דבר הבורת בינו לבניה. פרתניא: "הרי זה**
18 **ינשוד על מנת שלא תשתי ויו", "על מנת שלא**
19 **תלכי לבית אביו", "לעולם" - אין זה ברייתו. "עד**
20 **שליש יום" - הרי זה ברייתו. - ואידך? מ"פרת"**
21 **"בריתות" - ואידך? "פרת", "בריתות" לא דרשי.**
22 **משנה אין מוחבין במחור לפרקע. פתבו במחור,**
23 **תלשו ותחמו ותתנו לה - פשר, רבי יהודה פסל,**
24 **עד שתתה כתיבתו ותתימתו תתלוה. רבי יהודה בן**
25 **בתריא אומר: אין מוחבין על אל הצירי המחוק ולא**
26 **על היתפתרה, מפני שהוא יכול להודיף, והכמים**
27 **מכשירין. גמרא "פתבו על המחור". והאמרת**
28 **רשאי: אין פותבין! - אמר רב יהודה אמר שמואל:**
29 **והוא ששייר מקום התורף; וכן אמר רבי אלעזר אמר**
30 **רבי אושעיא: והוא ששייר מקום התורף; וכן אמר**

1 **לא אפשר למקציעה -** ושריך במוצה, ואינו רשאי להחל בו, ואם חבל בו - ניצל לחרות
2 בראשי אפרס. אלא: אינו רשאי לחבל בו. **ספר -** משמע מקף. וכתב על מכל מקום
3 ומלא כתב' נתנו ספר ברייתו עמו. **אי כתב בספר -** דאין כתיבה
4 לממר דבי רבי מוחבית לה - דומיא דקלה הוא דרבי. **השאת דכתיב ספר -** אין זו
5 אלא כתיב ספירת דברי ברייתו, ולא כל מה
6 בדעית לכתוב. וכתב לה מאי בעי? - עיל - לדודו
7 לא איצטרך לרבות כל דבר, שדרי לא קבע
8 הכותב דבר לבתיבו, ומינתן ספר ברייתו'
9 שמינין, ואינה מתרששת בבספר - אם אמר לה
10 הדין פרוטה התרשתי לי בה. **אפיש יציאה**
11 להייה - כדכתיב 'ויצאה הייתה איש אחר.'
12 הייה - קדושין, שמהנה בוקר עצמה לבעל
13 בספר ברייתו - מדמסק' ברייתו' לספרי.
14 רבי הבורת - ש' לאו דאן נבטא ומקושין יהו,
15 אלא אמא הבורת ומבידל ביתיה. לעולם אין זה
16 ברייתו - שחיי כל מינה קשורה בו. סבת
17 ברייתו - דמצעי למכתב 'ספר ברת'.
18 **משנה אין מוחבין במחור -** רכתיב
19 'וכתבו... נתון', שאינו מחוסר קציעה. כתב על
20 המחור בו - בגמרא פריך. הא אמרת אין
21 מוחבין גי' השתוק - וכול לחורו לשתוק עד
22 העדים, ולכתבו, ועברי תנאי שדיה בו. ולא
23 מוחא מילתא, וזה עדיע נמי על המחק
24 וכו'. ומיפרא, אין מחק של ניכח.
25 ובגמרא מפרש מאי דפירא, והכמים מכשירין
26 בגמרא מפרש לה. **גמרא** והוא ששייר -
27 סיפא דתני 'כשר' - והוא ששייר מקום
28 התורף, דכתבו לאחר הלישה. תורף - גליון של
29 שטר, מקום האישי והאשה הזמן. ורבי אלעזר
30 רוא - מתניין דביי כתיבה תלשה. דרשי
31 'וכתב' דקרא אכתב תנו ולא אחתימת עימ -
32 רבי אלעזר הוא, דאמר: חתימת הגט אינה מן
33 התורה, אלא מפני חיקון השלם, והלכך 'וכתב'
34 דקרא - אכתב הגט אני. חתמו שנוי - כסיפא
35 המתנייהו תלשו חתמו ונתנו לה. כשר, ואף
36 על פי שנכתב כולו במחור. דכי תניב 'וכתב'
37 דקרא - אחתימת עדים שריא עיקר, ורבי סאיד
38 הוא, ורשקול ליה - כל כוליה עציץ ואין כן
39 מחוסר קציעה. ואין לכוליה עציץ שער הדיס
40 ויקון לה החתימה, והיא ליה קציעה - ולא
41 מפסיד ליה לעציץ.

דשקול

1 **רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: והוא ששייר מקום התורף. ורבי אלעזר הוא, דאמר:**
2 **עדי מקדיה פרתיה. והכי קאמר: אין מוחבין טופס שאין יתחוב תורף. פתבו לטופס ותלשו,**
3 **פתבו לתורף ונתנו לה - פשר. ורש' לקיש אמר: "חתמו" שנינו, ורבי מאיר הוא, דאמר:**
4 **עדי חתימה פרתיה. והכי קאמר: אין מוחבין תורף וזורה ששמו ותחום, פתבו לתורף, תלשו,**
5 **חתמו ונתנו לה - פשר. פתבו על חרס של עציץ נקוב - פשר, דשקול ליה וזורה ליה**
6 **תתלה. על עלה של עציץ נקוב - אפי' אפי' פשר, ורבא אמר: פסול. אפי' אפי' פשר,**
7 **דשקול**

8 **רבי** יוסי הגלילי מברת ברייתו בו - ששה לרבינו הם: דבפרק 'עצין' (פ"ג) קאמר על רבנן דרבי אלעזר בן עזריה רבתי' ברייתו' לא דרשי, ורבי יוסי הגלילי הוא בכלל רבנן
9 והתם יוסי למר. ולא דרשי 'ברת' ברייתו' להדיא דרשה רדתם, ולא בעי למימר דלא דרשי כולל.
10 **עציץ**

11 **על עלה של וזה -** דוקא עלה של שדה וכוונתו בו, כדמתיקס. כדמיא בתוספתא: על עלה של וזה חרוב ולעתה, וזה דבר שיהיה קיימא - כשר, אבל עלה של ערשון וכו', ובלעדיהם, ועלה יקרות. וזה דבר שאינו של קיימא - פסול. **וצא** זה שחייש כחביב קציעה בו - פירש רבנו שמואל: דוקא בעלילי חיים או במחזור לקרקע, ששוקר דבר מגידולו
12 ו חשיב מחוסר קציעה. וזהו ש' בדמחזק אפילו
13 ואבי דבר שכתבו על עולה של עציץ נקוב.
14 דרבא גור שמוא יקטום, אבל כשאני נקוב -
15 משמע אפילו יקטום כשר. וכן פירש הרב רבי
16 שמעיה בפירושו. ואם כתב נז בקלק גדול, ואחר
17 כך חתבו - לפי זה כשר. ומעשה היה בימי הרב
18 רבינו יצחק רבינו מנחם ופסולו, ותלוק עליו גדולי
19 הדור. והכלות גזירות פסול, וכן רבינו הם היה
20 מחמיר, ומדקמור פסול. כתבו על חרס של עציץ
21 נקוב - כשר. ושקול היה זהוב לז' תהילה. אם
22 דלא פלוג עלה גבאי - משום דלכאבי למיניהו שמוא
23 שער העציץ. דאין דרך לשבור, כמו בקרן של
24 פהו לז' גורין שמוא יקצץ. דאין דרך ליקצץ.
25 ודוקא בעלה גורין שמוא יקטום. ולאו דוקא נקט
26 עלה של עציץ נקוב. ודא הדין כשאני נקוב
27 אלא משום רבואת דאביי נגטיה, דאפילו נקוב
28 מכשי. ועוד אמור רביה יצחק דסתבת דאן
29 האשה קונה את הגט שכתוב על עלה של עציץ
30 נקוב במשכית העציץ, או בהתנתקו בל זמן של
31 פסקי יניקת תולעה. כדאמרין בטרומן: כמו בעל
32 זרעים לבעל עציץ - לא קנה עד שחייקו בורעים,
33 אבל משכית העציץ לא קנה. דאמתי חשיב
34 מחוברין בשעת משכיה. והוא נדמשיר אביי משום
35 השקול לא היה בזה - דלא ודאיתתו במשום
36 שפסקת יניקת העציץ, והשאתה חיי רבואת טפי
37 נדמשיר אביי קציעה נקוב. ולא גורין דיהיה לה
38 בפסיקת הניקת אטו אלא פסיקת הניקת. וקא
39 משמע על נמי אף על פי שצריך ליה לז' בפסיקת
40 הניקת - לא חשיב חביב מחוסר קציעה. ורבינו
41 יצחק מיייתי ראייה לפישרי רבינו חזקיה חשיב
42 כפי שהיה' - דאין דמחוסר קציעה. ורבינו
43 תלשה קביעה ושריפה, ויותר נחשב מחובר גט
44 בקלק גדול מחובר בעל פי דעתה. הוא ולא
45 חשיב לקרות העצמה בארץ מחוסר תלשה חשיב
46 זכור' דאין' (סנהדרין מ"ג) - משום לא חשיב
47 חזקו לקרקע כולי האי. ולרבינו הם דוקא נתוק'
48 מקלק גדול חשיב מחוסר קציעה, אבל חותך מן
49 הגט דבר מוטע, כמו שפשיען ליפנותו - לא חשיב
50 חביב מחוסר קציעה, כדאמרין לעיל: גויה לזמן
51 ויהיה נחלה לה - בין שיטה לשיטה בין תיבה
52 לתיבה מהו, גבי 'והייציר שלי - משמע דבר
53 מוטע לא חשיב מחוסר קציעה. **תלמודו** לומר
54 וכתב על מכל מקום - ואם אמר: ואימא 'וכתב'
55 - כלל - ספרי - ורש"י - אף בכלל אלא מה שפשיעו
56 ורש' לומר - שפיר, חזר וכלל. אף על גב דא
57 מיייתי אלא כללא קמא - הכי נמי אסתכן בפרק
58 קמא דתוספתא (א"ב) - מורעני, אין לי אלא
59 מורעני, מנין לרבית האוכל וכו' - תלמוד לומר
60 **רבי** יוסי הגלילי מברת ברייתו בו - ששה לרבינו הם: דבפרק 'עצין' (פ"ג) קאמר על רבנן דרבי אלעזר בן עזריה רבתי' ברייתו' לא דרשי, ורבי יוסי הגלילי הוא בכלל רבנן
61 והתם יוסי למר. ולא דרשי 'ברת' ברייתו' להדיא דרשה רדתם, ולא בעי למימר דלא דרשי כולל.
62 **עציץ**

1 הדשקיל ליה - לעצמן, ודוים נהלה. שאם יקום - העלה, והוא קציעה מן המחובר. עד
2 שחיוק בורעים - עצמן היו תלוש, ומקני במשיכה. ורעים היו מחוברין, ודין בקרקע,
3 ודינם בבסא בשטר ובחוקה, יעד שחיוק? - בגן דניכס או עיר, ודויה חוקה. ובלא
4 הדיב מעות קמריי, דאי חיוב ויהי - ומקנו בבסא. החוק בעצמן - ולא משבו לקנות, אלא
5 עשה בו שום מלאכה במקומו. אף עצמן לא יקנו

6 - דמטלטלין לא מקנו בחוקה. נקבו בארץ
7 ונפו חובצה לארץ - שהיה נמוך על הגובל,
8 ונתן הורעים נטה חרץ לעצמן חרץ לגבול. בתר
9 נקבו אוליגן - משום שאם היו יונק, וחיב במעשה,
10 בתר נופו אוליגן - ופטור מן המעשה מן התורה

11 בחוצה לארץ. בראשון - חרץ לנקב בתוך
12 נקבו אוליגן - חרץ עלמא לא פליגי -
13 דלא אוליגן או בתר נוף. האיל ומחובר ממש
14 בארץ. ומראשון לא פליגי - ליכא למלא
15 האיל בתר נוף. שני גתו זו על גב זו - וזו אצל
16 זו, ורקיעת האחת גבה מחמתה. ויחידה שלה
17 ונקו, ודיק ביתנס גידורו הגבוהה דעבשו

18 הוא נרש בקרקעו של עליון, ונפו באריו של
19 התחתן. של תחתן - אוליגן בתר נוף. שבקני
20 טעמא - שאם ירצה תחתן למלוא גתו כו'.
21 והאיל ובדול למחות וגורם ליקח הוה - וזכה
22 בה, ולא משום היותה נוף. וכל חולין מעורבין
23 זה בתו - איל פרין באילין וזה שאין מקצתו
24 מן הארץ שהוא טבל, ומקצתו מוחצה לארץ

25 שהוא חולין. לפי שתיקתה מותרת. ונפקא
26 מנה - שאין מעורבין מטבל עליו, והיוי מן
27 החיוב על הפטור, ולא ממנו על טבל דאי. הגיל
28 בחיוב - מה שבתוך ארץ ישראל. מקצת נופו
29 בו - ואף על פי שכל שרשיו בארץ או בחוץ

30 לארץ. אלא: אוליגן בתר נוף. שאי טעמא ארץ
31 שבעין - מהו הגרל בחיוב חיבין והלא הניקה
32 זה שרשין מעלה חרץ בכל הפיר, ושרשיו עבר
33 זה מעליהם שרשיו לפיר שביעברו והו דפספסי צונמא

34 - שן סלע מבדיל באמצע השרשים, ומפסיקין
35 על הגנו. הלכך לרובן שבעין לא ינק מהרדי.
36 הדריי ערבי - שהעין מן הגנו ולמעלה שלה.
37 כר שרש ארמא כחבל - אף על פי שכל מה

38 שיש מן השרשין בקרקע הוי מובדל, הואיל
39 וכשיצא לאור הוא מעורב ומגבלבל, וינק
40 מהרדי. ופר פבר - אוריא לא מנבלבל. הואיל
41 ובתוך הקרקע מובדל בסלע שאינו ממצית
42 ומחה. היכא דכל שרשיו בארץ ישראל - ליכא

43 מאן דאולו בתר נוף. שלש עורות הן - החוקין
44 במתוהותין ובשיתוהותין. במשפטין - במצוה זו
45 שלא נקנה בחימוץ כדת הלחם. קמיה -
46 מעורב בקמה. למאי הלכתא - שיערוהו

47 חוקת. משקולת - על עפרת. עשיה לזית
48 מפורת. ותחפין אותה ביה שלא תזא נשפת
49 ופתחת. רבעא דרבעא - משקל קטן שלהן
50 היה. חיפה - חרוקו קצת. ורואי לחתבו בו

51 שמיית. לכתוב לאי תנת - כרובן במשפלין. אבל
52 ומחה, קלף גמור דמלוח וקמיה ואפיין - לא
53 שניה עור. משום חזי לא מני בחדיהו.
54 ושיעוריה עור ביהממיה יין (שבת עט.ב) קלף
55 כדו לכתוב בו פרשה קטנה שבפליין. אבל
56 דפרתא - אינו כשר לחפלין, הילכך שיעורו
57 בגט. מאן חמיבס - כלומר, מאן גינהו, ומאי טעמיהו דמחמיה?

דירע. מושב דאי עור חסין קעין - וזו כשר לא

רבי

כלס.

1 עציצין של אחד חרעים של אחד - הוא הדין דהוה מצד לאשמעינן הכל בעצמן הורעים של
2 אחו. אלא לרבותא נקט חבי, דאף על גב דבעל עצמן קונה - ורעים לא קנה. אף על
3 פי שהם בתוך העצמן שלו.

4 הורעים קנה עצמן - צריך עיון אם צריך לומר "אבן וקני" כמו בעלמא, כדאמרין
5 בפרק קמא דקידושין (מא). או שמא הבא לא
6 צריך, דכיון דצריך עצמן לורעים - בטל אבן
7 ורעים. וכן וכו' שטר. כיון שחיוקין בקרקע נקבה
8 השטר בכל מקום שרואה. שרואה. משום דהם לא בעינן
9 "אבן", משום דשרט אפסדא דארעא הוא.

10 כתר? נקבו אוליגן - למאן דאמר ביהעור
11 חרוביט (חולין ככתא). בדלתה הגטוע
12 בעצין קמא וקבוק רוצאה חרץ לעצמן. והמא
13 בטמאתו והטהרו כטורתי - הוא הדין אם עצין
14 בחוצה לארץ ונפו טהא לארץ. ומצתי יניקת תרף
15 לנען נוף נופיה, וחיב במעשה. מכל מקום, לא
16 חשיבא יניקת תרף כניקת שורש - דלא דלא
17 מטורה יניקת תרף מה שבתוך העצמן, הבא
18 מחיבין נוף ממצות יניקת העיקר.

19 ובראשון? לא פליגי והתני שני גתו כו' -
20 קא סלקא דעתין הוא דקמני
21 פאר: אמר רבי מאיר קמי' אן ירצה האמרין כו' -
22 שאין זה עיקר הטעם. ומאיר קמי' אן ירצה: אמר רבי -
23 מאיר מאחר ששניין יוכלין למחות זה על זה
24 הואין מהדין ירק זה הו - משמע דבסבאי פליגי,
25 איזה הו חמון עיקר. ורבי מאיר מניי החם בגמרא בפרק
26 "בבית העלמיה" לבבא מצינא קתובא. ואזוז
27 לטעמיהו, אילין הוציא מן הגזע. כו' והנן נמי גבי
28 ערלה כי האי גונא. ותימה דלא מייית הבא
29 מערלה.

30 לא על נייח מחוץ - שבהכח על הניח שאינו
31 מחוק וערו על המחק. אבל שנידס על
32 הנחוק - כשר כדאמרין ב"ש "גט פטושי" בבבא
33 בתרא (קסד.א). דאזי וזמא נתקם פעם אחת
34 למחק שתי פעמים. שלש עורות הן - פירש

35 בקנטרס: דקלף גמור לא חשיב בחדיהו, ולא
36 שמייה עור. תודא אמר רבינו יצחק דלא מני
37 בחדיהו קלף - משום דבריהן נתן שיעורו כדו
38 לכתוב פרשה קטנה שבפליין. ואף על גב
39 דשיעור חיפה דהוי כדו לעשות קמיע שני
40 במשנה - מכל מקום לא הכיר חיפה בהדיא
41 במתניין.

42 כדו לכתוב עליו את הגט - היינו כרובן דמשכחי
43 אדירתאן, ולחבי מייית ליה הבא. ואזלו
44 השיעורין וכן חשיבתה הער, דיש שזא
45 חשוב ושיעורו גדול מן הגרוע ממנו. אלא כל אחד
46 שיעורו נבזה שיעוריו לעשות ממנו.

47 מאן חביבין רבי אלעזר - פירש בקנטרס: דאמר
48 עיר מסירה עיקר, ודבאי לנחטא ציביה
49 להביא עיר מסירה. ודוקא הבא, על דבר שיכול
50 להחזיקין אמר רשי רביהי' עיר מסירה שיהי
51 שכאח לנחטא. אבל בניסין הבתוהין כדבר
52 שאינו יכול להחזיקין - יבולה לנחטא על ידי עיר

53 החימה, ואפילו לכרי אלעזר. כדנתן בפרק בתרא
54 (גיטין פא). ומייית ליה בריש מכליתא. שאין
55 הערים חומצין על הגט אלא מפני חסוק העולם.
56 אבל מה שפרש בקנטרס דלרבי מאיר אשה
57 שיכול בגט החבוב על עיר ציביה עיר מסירה. ורש

58 ותימא דיש מאי מביא לפנינו אם ש' מביאין לחימתו, ואי הוה חיב תנא חומציה - וליכא
59 דירע. מושב דאי עור חסין קעין - וזו כשר לא

רבי

כלס.

כלס.

אבל

1 אבל בשטרות לא - פירש בקונטרס: דקימי לגוביא, ודילמא לא מפיק ליה עד זמן ארוך,
2 ושבוהו עדי מסירה דהרב, ומטבנין אנדי חיימיה, והוא מדיף כתב העליון וחותם
3 העדים עומד במקומו. ופירושו דרוק, דלמה יש לנו לטעות ולסמוך על עדי חתימה ברבר
4 שיכול לזייף? ונראה לרבינו יצחק: דרעטא משום דגרות הבתוב הוא. ולא מכשרי בשטרות

5 אפילו לאלתר, דאפילו ראוי לעמוד ימים רבים.
6 ורבי יוחנן אמר דבעינן בשטרות - דרבי יוחנן.
7 לטעמיה, דאפילו עד ששה ימים מדיבר דכרי. -
8 הוא דפרין: והא כתיב 'למען יעמוד ימים רבים' -
9 היינו משום דסלקא דעתך דקראי למעטו שטרות
10 קאתי, דאי רואי הכי - למאי אתא? ומשנה לעצה
11 טובה אתא. ועוד יש לומר: דרוקא ביטין קאמר
12 שרבי יוחנן דער עשרה ימים דכרי, אבל בשטרות
13 שיש רוב נתאים - לא דכרי, ודוקא לאלתר
14 מכשרי. והשתא פריך שפיר: והא בעינן ראו
15 לעמוד ימים רבים ואפילו לאלתר אין לחשבי.
16 והא תמיה: דלרי אפילו: דאמרי: אבל בשטרות
17 לא, מאי שנא מאן עליו עדים, דתנן בפרק בתרא
18 (גיטין פ"א) דלרבי אלעזר גובה מנכסים
19 משועבדים, והיינו בשטרות כפרדיש בקונטרס!
20 ויש לומר: דאמרי אנן עליו עדים, כגון בכתוב על
21 דבר שאינו יכול לזייף, והעדים מכיין לעולם
22 שטר ומסור לפניהם, והא עדי מוסיפין שום דבר -
23 דהוה גיט דרוקין. והא עדי קישת דברדיא וכו'
24 בפרק קמא דהויין (כ"א): כתב לו על גיטך או

25 על הדין 'שדי מכרתי לך' 'שדי נתנה לך' - ור"ז וז מכרתי ונתתה. אלמא מכשרי רבי
26 אלעזר אף בשטרות דאי שיכול להודיען ויש לומר: דהא דקאמר אבא 'אבל בשטרות לא'
27 - דני מילי בשטרות העומדים לראיה, אבל שטר מזבז ומתנה שעשו ליה בלי שעה -
28 דרי כמו גיטא. ויש מפרשי: דאין חילוק בין דבר שיכול להודיען לאין יכול, בעדי מסירה
29 לרבי אלעזר. והא רבא פירושו: לא תבשרי ברי אלעזר, כן, כלומר רבי אלעזר איירי דהא

30 בכל שטרות, ודלא תבשרי - היינו לאל ביטאין כל כותה אלמא ביטין לא בשטרות, ובדאמר רב בפרק בתרא (פ"ב.) הלכה כרבי אלעזר איירי אף
31 בשטרות. ור"ז סבר לה כותיה בתרא, ופלגי עליה בתרא, דאם כן הוה ליה למינטק הבא כלישנא דנקט רבי אלעזר גופיה בפרק בתרא (שם): הלכה כרבי אלעזר בגיטין, כיון דרך
32 שמתעין דרפק בתרא ענין אתר. ועוד: דהוה ליה לאותייהו הדין פלוניתיהו דרבי יוחנן ורבי אלעזר דבא. ועוד: אמאי פריך ארבי יוחנן טפי. והכתוב 'למען יעמוד ימים רבים' יכולו עלמא

33 הוה ליה למיפריך, ודכולו מודו דרבי אלעזר לא פליג בן גיטין לשטרות!

34 **והא** לאו בני דיעה ניהו - לרבי אלעזר פריך. דרבי מאיר לא חישי בתביעה לשמה. ומשנה בשתול עומד על גביו. והא דתנן בפרק קמא דהולין: וכולן ששטו ווארדין רואין אותן כו',
35 ואמרין בגמרא (שם י"ב): מאן תנא דלא בעי כותה לשחיטה כו' - ההם מיירי כשאנו מלמדו לכין לשוחט, אלא ראיא בעלמא. אבל אבא מיירי שגדול עומד על גביו ומלמדו ומזדור
36 לעשות לשמה. ולרבי בני פריך 'מצות חליצה' (בבבא ק"ב.) מנעט מלחיה חיש חרשת לפי שאינו בני קריאה, ונקטן משום דריש' כתיב בפרשה. אבל משעל דלאו בני כותה ניהו לא
37 פסיל להו, אף כי דאמר היתא דלחיתו פסולה עד שיתבוננו ויגמרו - משום דבית דין מהדירין אותן לעשות לשמה. והא בגדול עומד על גביו. ומיהו אבא, בגדול עומד על גביו חיש אפילו
38 בשטות. וההיא דמכתא ארבע עובדי לשמה, שכתוב שם ונתתם - ויש ענין עיריה. אבל בענין לחיזה אבא בחוספא דיינות (פרק שרש) נדעש ולא בר לחיזה. אף על
39 פי שכיח דין מלמדך אותו - דלא מיכרסא מילתא דרעבד לשמה כמו בני גו. ואם אמרי: ואבתי היא לאו בני שלוחות ניהו, מאי מוזני גדול עומד על גביו? ויש לומר: דלא בעינן שלוחות
40 בתביעה, ד'וכתב' לאו אבעל קאי, אלא אסופי. והא דאמרין לקמן (ג"א.) בריש שאמר לסופ' 'כתוב' ולעדים 'וחומר' - לאו משום דכתיבא אפילו הוה בעל - אלא חשיב
41 לשמה, אלא חשיב סומא. ופסול, דאשע לאו גירושין קיימא. כדאמרין בריש גומא (ב.ב.) והא דאמר ריש 'כל הל' הני' (גיטין כ"ד.) ואי כתב רבנא: 'וכתב' הוא חיימא למעטי אי; פירוש:
42 כתב לרש את אשתו ונמלק, דלאו אידו קא כתיב לה - לא משום דהבעל צריך לכתוב, אלא לפי שלא נכתב לגירושיה דידהו אלא לאחרי. והא דאמר לעיל (ב.א.) יכילמא למיפסל לכולדו
43 גיטא. מאי טעמא? אילמא משום דכתב 'וכתב' והבא אידו קא כתיב ליה - והנא 'איתנן' סמך, דבעינן שיכתוב ציווי ויתן, והבא אפילו בכתב בציווי - לא ידויב לה מיד, דשלא הוא.
44 והא תמיה: אלא כירות ניהו ויש לומר: דחשיבי בני כירותה. והואו אלא הגדיל הקטן ונתשפה השטות - והא כפשה: דמשעל דלאו פסיל ויש אלא משום דלערתא
45 דנפשא קא עביד, והספק ליה לראו בני כירותה ניהו ומה צריך נמי לאותייהו ברייתא דגו פסלו? ונראה לאל שיפך למיפסל משום דלאו בני כירותה ניהו גמירי דלאו בני שלוחות לאל לשם
46 ערות. דבמדי דשליחות הוא דאמרין לקמן הכי דהא עבד נעשה שליח כו', או חתמה לרבי מאיר שהיא לשם ערות פליל לעיל בפרק קמא (ג.) גבי גיטין שחיתוקין גויים. והא לאו בני
47 כירותה ניהו. אלא כתיב ליה רבי אלעזר, 'לאו לשום ערות' אלא לשם שליחות או, אי פסול ליה רבי מאיר בריה ניהו. דלאו אפילו רבי מאיר פריך נשע דרביהו (ב.ב.) מילת בני משום
48 דלאו בני מילת גיטו. דהא אמר רבי יוחנן: דענין פלוני מוטריא דגו אילבין דרבי מאיר, וסלקא דעתך דלרבי מאיר נמי בעינן כתיבה בשטרות מדרבנן, דהווינן כתיבה אלא חתמה. ומקול לה

49 רב רונא בגדול עומד על גביו, ומחזי אפילו בשטות. ויש מבתליעה, כיון דלא הוה אלא מדרבנן. אבל לרבי אלעזר דבעי כתיבה במדאורייתא לשמה - לא מחזי בשטות גדול עומד על גביו,
50 כמו בתליעה. ופריך רב נתנן מבייתא. דקתי: גו פסול, ומשעמ ליה דהאז כרבי מאיר, מדלא נקט פסול לאו גוי. ומשני: דגוי לערתה דנפשא הוא דקא עביד, ופסול אפילו גדול עומד
51 על גביו אפילו לרבי מאיר. דהר אמר רב נתנן כן, וברייתא דקתי: גו פסול - רבי אלעזר היא. ונקט גו לרבותא: דאף על פי שהוא כן דעת יותר, והוא הדין דהרש שטות וקטן ופסולין אי
52 בעינן שלוחות. ואי לאו בני כירותה ניהו ומה צריך נמי לאותייהו ברייתא דגו פסלו? ונראה לאל שיפך למיפסל משום דלאו בני כירותה ניהו פסלו, כמו בתליעה. וכן משעמ דאפילו לרבי מאיר
53 סלקא דעתך דבעי כתיבה לשמה מדרבנן, דהא לבתר דאוקי גמי מנתנין כרבי מאיר, פריך: והא ודיא גו לערתא דנפשא קא עביד. ועוד נראה: דהשתא סלקא דעתך דאפילו רבי מאיר בעי
54 כתיבה לשמה מדאורייתא. ובתריהו עדין פלגי. רבי מאיר סבר: ד'וכתב' דקרא קאי אחתימא. ורבי אלעזר סבר דאבותיה לערתה קאי. ומפריך רבי ברב נתנן: 'וכתב' ליה 'לשמה, והוא
55 דלאו בני כתיבה הניט כו' - משעמ דרביהו דהא תבשרי דרבי רב הונא דאפילו עומד רבי רבי מאיר ויכתב, ולפי הו פסול נמי כתיבה במבזבז. והא דתנן לעיל: ואלו חתמו נתנו לו כשר
56 - מיירי כשמיא מקום דתרוקן והשתא פריך: והא לאו בני דעה ניהו לכולי עלמא מטיק: רב נתנן בריהו רבמא על גביו. ומיהו, שיה ראיא פסול, כמו בתליעה. וכן משעמ דאפילו לרבי מאיר
57 ונקט דהרש שטות וקטן - והוא חייב גוי. אי ימני לא נקט גוי - משום דרשאי תמיא נמי כרבי אלעזר, ולרדייהו דוקא חיש חרשת וקטן כשיין בגדול עומד על גביו. אבל סיפא דרידיקין מרפסלי
58 גו לענין הבא, מכלל דלענין כתיבה כשר - אתאי כרבי מאיר. ואחי שפיר, דלא תיקשי: אודייק מרפסלי לענין לוי כו', אורבא, לידוק מדרלא תני ליה ברישא דפסולו אלא משום דרישא
59 אתאי נמי כרבי אלעזר כמו לרבי מאיר. ופריך: והא ודיא גוי ארעא דנפשא קא עביד, הוה ליה לחיזה ליפול לרבי מאיר, כגדול פחות מלרבי, בגדול על גביו.

1 רבי אלעזר היא - דאמר: חתימה הגט אינה מן התורה, ולא סגי לחישיה בלא עדי
2 מסירה, ואינהו דהו' העבדי ברייתו. דעל כרחוק בעינן עדים, ולפיכך (גיטין א.) ערה
3 'דבר' 'דבר' ממנו. והלכך לא חיישין לרלמא מייפא. דהא אמרן עריכי למיקריה. ואי
4 דהוה ביה תנאה - אינהו דיעי, ומאן דאמר: עדי מסירה עיקר - הבא לעישא עריכה

5 לזבאי עדים עונשם לרלמא פליג. אבל לרבי מאיר,
6 דאמר לו בעינן עדי מסירה - דהו' למעשה
7 ליופאי. ומאן דסמך אנדי חתימה - אשה
8 הבאה לינשא בגט אינה מביאה לפניהו עדים
9 הדתומים בו אם יש מכשרי בתחתית, ואם יש
10 תנאה חייפתיא - ליכא דיעי, אלא לאלתר -
11 שהביאה לבית דין כיום שנמסר לה, לדועדי
12 שהיא גרשה ותיורה לינשא. דכיון דהאדריא
13 דהוה, ובעדי מסירה - לא חיישין ליופאי.
14 וויפתיא - וכבר שכחה העדים, אלא גבייש -
15 דאין עשוין אלא לחיזה. ומהוה אבא לחביא
16 כלת דין לאלתר לחיזה, ושבו אתא עריכה
17 לגט. דכין שהותרה בבית דין - יש וקול
18 לדבר, אבל בשטרות - דקימי לגוביא -
19 דילמא לא מפיק ליה עד זמן ארוך, ושבוהו עדי
20 מסירה את הרבר, ומטבנין אנדי חיימיה, והוא
21 מדיף כתב העליון, וחותם העדים עומד במקומו.
22 ישים ידים - אלמא בעינן רבי דראוי לעמד
23 ולחתימה, והאי קרא בימיה, בשטרי מכתב.
24 **משנה** ואפילו חיש שומה וקטן - בגמרא

25 מפרש לה. כותבת את גיטה - ומקנתו לבעל, ודחור ומסור לה לגירושיה. שבוה - שבו
26 פרעון כתובה. שהאשה היה לה לכתוב ולמסור לו, לדחול לו לראיה. **גמרא** והא לאו
27 בני דיעה ניהו - ולא ידעו לכתוב לשמה.

28 **והא**

29 אף
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59

1 מכלל העבר כשר - וכי הכי כדשר להבאה, להיות שליח להתרשט - אך כשר לקבלה,
2 להיות שליח להתרשט, שאין חילוק טעם ביניהם. הא במילתא יתרת - כגון תרומה,
3 שאסור לעבד לאכול טבל. ואם יש לו טבל שניתן לו על מנת שאין לרבו רשות בו -
4 מפרשי תרומה הימנ, ותרומתו תרומה. ודעב באשה בכל מצות. ותימא נמי כדשר
5 להיות שליח לתרומ. שתרמי את שליחן תרימנן
6 תרימנ - האסורה לזרים, דסבר אין קנין ולא
7 בארץ ישראל להפקיע מקדשתו ממש. והקדש
8 הגוי הקדש, כדפליגין (תולין ג'ג.) מריאש איש
9 - לרבות את הגויים שנודרים נדרים ונזבות
10 כישראל. אפילו בירשותו - של ישראל שעשאו
11 שליח - אין תרומתו תרומה. מאי עמטא -
12 אינה תרומה. לאו פשוט - דשליחות דתרומה,
13 דכתיב "כן תרמו וגו' אתם" ודרשינן: מרמינ
14 למנכב "אתם" וכתב "גם אתם" - לרבות
15 שלוחים. ואיתקש שליח לשלוחו בהאי קרא,
16 למימיה דמתא אתם בני ישראל - אף שלוחים
17 ישראל. ומהאי מיעוטא איכא למעט נמי לעבד
18 שתרמי את של ישראל בירשות. לא מת אתם בני
19 ברית - מהחלים, ובא ברית מצות. אף
20 שליחם בני ברית - לאפקיו גוי. אבל עבד -
21 בן ברית הוא, דכתיב (דברים כט) "מחובב עמך"
22 וגו'. אף פי ששנינו - "בריתא" במסכת
23 מנחות. ואומרו לשפתיה "הרי את שפחה חולד
24 בן חורין", אם היתה עובדה - וכתה לו -
25 קבלת גט זה, להיות משחרר. מאי אף היתה
26 עובדה - מה ענין שחרור אצל גט אשה,
27 דקאמר: "אף על פי ששנינו: וזה ודאי בתרת
28 שחרר איתיה רבי יוחנן תרתי אמר - חדא -
29 הא דגט אשה, ועוד אחריתי. מילתא אחריתי
30 קאמר רבי פי, ודעיה מילתא אחריתי: נראין
31 ברמיש שעלביד מקבל גט שחרור לחבירו. מיד
32 רבי של חבירו - שאין רבו שלו. דכיון דעבד
33 איתיה בתורת שחרור - שליח נמי מצוי מיהוי.
34 אבל לא מיד רבו שלו - אם שנייהם לא איש
35 אחד. דיד עבד כרי רבו דמי, וכשמסרו כריד
36 - לא יצא גט מירשותו. אף על גב דעבד מקבל
37 גט לעצמו - היתם הוא דעבד ודאי באים כבחה,
38 ושחרוריה דרביה הוא. אבל אחריתי - לא.
39 ואם לחשך אדם - באוקף, להקשות, ולומר: הרי
40 שניה היא שאין מיד רבו שלו מקבל לחבירו,
41 ששנינו: אם היתה עובדה - וכתה לו. אלמא,
42 שפחה זו מקבלתו לעורר עובדה מיד רבה
43 המשתחרר חצי עבדו קמ - העבד, איתו חצי.
44 וחד אמר - מוסיק מסיים פירוש הדבר. מאי
45 עמטא דרבי כהא - הא לא חצי עבדו הוא
46 דרתי גופי ניהו. קסבר עובד דין אמו הוא -
47 והוא חצי כחצי גופה. משנה המורה וכת
48 מלתא כו' - בבבולא מפרש ביבמבא דסניין לא
49 ומכותות לקלקלה. ואין נאמנות להעידה שנת
50 בעלה. יבמתה - אשת אחי בעלה, שונאה
51 אותה ויראה ממנה, שמת ימות אחד שני
52 בעליהן בלא נשים ויהו צרות לו. ומה בין גט
53 לפריה - דאמיתה לא מהמינן ואגט מהמינן.
54 גמרא אמרין - שאינה צריכה לומר "כפני
55 נכתב". דאי אחי בעל פקיעד - ואומר. לא
56 כתבוהו משנינין ביה - שחרי לא נתקיים בבית
57 דין, ואיכא למיער שוין ממכותות לכך
58 שתתקלקל. בחוצה לארץ - שהעריכה לומר
59 "כפני נכתב" וזהו קוממו. ותו לא ודישנין
60 לשרעו, ואי משרע לא מהדימן.

1 אף העבד נעשה שליח כו. וכן האמר: ומתניתין ליתני עבד, וכל שכן גוי ולשונא דאמר
2 רבי יוחנן לעיל "אין תורה" - כהא. דנטק גוי למירק ולענין כתיבה אפילו גוי כשר.
3 אבל לרף לישנא דמיקר רבי יוחנן כרבי אלעזר - קשה מרף דרבי יוחנן דהבא ואמר רבי
4 הו: דנטק גוי לאשמעיהו: גוי נתגיייר - סורא. אף על פי שבאונה שעה היתה דעתו להתייר.
5 דהוי בני רבותא טפי מבעבד, שאין בידו
6 להשתחרר.
7 לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין - והא
8 דמתגרשה בעבד שלה - היתו טעמם
9 חצי.
10 הגוי והכוני שתרמו בו - פירש בקונטרס:
11 דקסבר אין קנין לגוי. וראה לרבינו יצחק
12 דאפילו למאן דאמר: שי קנין - מוכחתי לה.
13 כשגולה שליש ביד ישראל וקנה ממנו גוי, ולא
14 מיפטר מטעם לוקח. הרבואת ורמ"ק קרינא ביה.
15 כיון שגולה הרבה ביד גוי, נמי ממנו ששורעה ממנו
16 ומכרה לישאל. ודעה שליש, וחור וקנא ממנו.
17 ועוד: דפירש רבינו הם ברוך ספק קמא דבכורות
18 (יאב.) ולא מיפטר לוקח היבא דלוק קודם
19 שנתמורה. אינו בחבר שדה מישראל ליה הגול
20 בו בתרומה. ואפילו יש קנין לגוי.
21 תרומתו תרומה - והא דאמרין מוכחם בפרק
22 (מא.) בשבאי (מבא.) ופרק שני
23 הדמורה (ב.ב.) דקדישי גוים אין בתן משום מעולה.
24 ומפרש טעמא משום דלפנין "חט" ו"חט" מתרומה
25 ותרומהו כתיב: ויני ישראל - איתא ב"ר שמעון,
26 דפליגו הכא בספא, ובריש פרק שני דקדושין
27 (מא.) מיהוי לו "והגן" גוי שתרם את של
28 ישראל כו. היה מני לשני דאיתא רבי שמעון,
29 דקסר ליתא תרומה דנפשיה. בפרק שני
30 דהרשבא אחריתי, וכן לדידהו מנא כו. והא
31 מזה איתא בני ברית - וכן האמר: דבפרק שני
32 דקדושין (שם) משמע ולרבי שמעון לא איצטרך
33 ליה למידשר "מה אתם בני ברית", ומוקף לו
34 (מא.) מיהוי לו "והגן" וכן בני ברית כו. והא
35 דקיימא לן בכל דוכתו דגוי לאו בר שליחות הוא
36 לענין זכה ורביה. בפרק "איהו נשך" ובבא
37 מיעוטא ע"ב. ויש לומר: דמכל מקום, מיה
38 דרשינן שליחות מתרומה מינן אתא, וניתן
39 לפינן בעלמא - מתקמא דלא מרבינן בעלמא
40 אלא ודמאי דאתא. "מאי" טעמא דרבי רבנא
41 - ולא נוסק: דרבי יוחנן "בדיהר"ל" (נכתב
42 ע"ה.) כרי רבי יוחנן דעבד לאו דין אמו הוא. וכן
43 מוכח מוגיא התם.
44 ונעשה כמי שהקנה לה אחד תמורה - תימה
45 לבינין כהנא: היתה עובדה ודאי וכתה
46 לה אף על גב דדין אמו הוא, כיון דידה היא כרי
47 רבה, שלא שחרר אלא תורה, ואפילו שחרר
48 כולה את מיריה - לא תהי לה לכות לו.
49 דכשעורר כולה - יש לה כן לכות משום
50 דגישה וידה באין אהו, כדאמרין בפרק קמא
51 דקדושין (בגא.).
52 אדרבה איכא מסתריא - ורבי יוסף סבר
53 דמכל מקום יכולה וצריך להיות:
54 יכולים לקלקלה בחוצה לארץ, על ידי עדים
55 וראה שלא שלח לה הגט.
6 אף על גב דעבד נעשה שליח כו. וכן האמר: ומתניתין ליתני עבד, וכל שכן גוי ולשונא דאמר
7 רבי יוחנן לעיל "אין תורה" - כהא. דנטק גוי למירק ולענין כתיבה אפילו גוי כשר.
8 אבל לרף לישנא דמיקר רבי יוחנן כרבי אלעזר - קשה מרף דרבי יוחנן דהבא ואמר רבי
9 הו: דנטק גוי לאשמעיהו: גוי נתגיייר - סורא. אף על פי שבאונה שעה היתה דעתו להתייר.
10 דהוי בני רבותא טפי מבעבד, שאין בידו
11 להשתחרר.
12 לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין - והא
13 דמתגרשה בעבד שלה - היתו טעמם
14 חצי.
15 הגוי והכוני שתרמו בו - פירש בקונטרס:
16 דקסבר אין קנין לגוי. וראה לרבינו יצחק
17 דאפילו למאן דאמר: שי קנין - מוכחתי לה.
18 כשגולה שליש ביד ישראל וקנה ממנו גוי, ולא
19 מיפטר מטעם לוקח. הרבואת ורמ"ק קרינא ביה.
20 כיון שגולה הרבה ביד גוי, נמי ממנו ששורעה ממנו
21 ומכרה לישאל. ודעה שליש, וחור וקנא ממנו.
22 ועוד: דפירש רבינו הם ברוך ספק קמא דבכורות
23 (יאב.) ולא מיפטר לוקח היבא דלוק קודם
24 שנתמורה. אינו בחבר שדה מישראל ליה הגול
25 בו בתרומה. ואפילו יש קנין לגוי.
26 תרומתו תרומה - והא דאמרין מוכחם בפרק
27 (מא.) בשבאי (מבא.) ופרק שני
28 הדמורה (ב.ב.) דקדישי גוים אין בתן משום מעולה.
29 ומפרש טעמא משום דלפנין "חט" ו"חט" מתרומה
30 ותרומהו כתיב: ויני ישראל - איתא ב"ר שמעון,
31 דפליגו הכא בספא, ובריש פרק שני דקדושין
32 (מא.) מיהוי לו "והגן" גוי שתרם את של
33 ישראל כו. היה מני לשני דאיתא רבי שמעון,
34 דקסר ליתא תרומה דנפשיה. בפרק שני
35 דהרשבא אחריתי, וכן לדידהו מנא כו. והא
36 מזה איתא בני ברית - וכן האמר: דבפרק שני
37 דקדושין (שם) משמע ולרבי שמעון לא איצטרך
38 ליה למידשר "מה אתם בני ברית", ומוקף לו
39 (מא.) מיהוי לו "והגן" וכן בני ברית כו. והא
40 דקיימא לן בכל דוכתו דגוי לאו בר שליחות הוא
41 לענין זכה ורביה. בפרק "איהו נשך" ובבא
42 מיעוטא ע"ב. ויש לומר: דמכל מקום, מיה
43 דרשינן שליחות מתרומה מינן אתא, וניתן
44 לפינן בעלמא - מתקמא דלא מרבינן בעלמא
45 אלא ודמאי דאתא. "מאי" טעמא דרבי רבנא
46 - ולא נוסק: דרבי יוחנן "בדיהר"ל" (נכתב
47 ע"ה.) כרי רבי יוחנן דעבד לאו דין אמו הוא. וכן
48 מוכח מוגיא התם.
49 ונעשה כמי שהקנה לה אחד תמורה - תימה
50 לבינין כהנא: היתה עובדה ודאי וכתה
51 לה אף על גב דדין אמו הוא, כיון דידה היא כרי
52 רבה, שלא שחרר אלא תורה, ואפילו שחרר
53 כולה את מיריה - לא תהי לה לכות לו.
54 דכשעורר כולה - יש לה כן לכות משום
55 דגישה וידה באין אהו, כדאמרין בפרק קמא
56 דקדושין (בגא.).
57 אדרבה איכא מסתריא - ורבי יוסף סבר
58 דמכל מקום יכולה וצריך להיות:
59 יכולים לקלקלה בחוצה לארץ, על ידי עדים
60 וראה שלא שלח לה הגט.

43 - נאמנות להביא גיטה, היא שצאמנת לומר "מת בעלה" - אינו דין שצאמנת להביא גיטה? ומקומם

1 והוא לא חזרה שליחותו כי - שלוח לא מקרי אלא המשתלח מן לוח, שראוי לחזור
 2 לשלוחו, לומר 'עשיתי שליחותך' קודם שיעשה שלוח לאחרים. ובקונטרס פירש
 3 כן. הוצרה הבאה לאחר מאן - פירש בקונטרס: שנתן עמו בחצר חברו. ואין נראה,
 4 דחצר חברו לא ידמי לשלוח להחלוקה, אלא אמר רבינו יצחק: שנתנו הבעל בחצר של עצמו

5 ומכאן לאחרים, והאשה קאתו מאתו אחר. והא
 6 תאמר: למה לי למינקט: משום חצרה הבאה
 7 לאחר מאן? והנה ליה למימר: משום שליחות
 8 עצמה, שהבעל עשה שלוח להחלוקה, והאשה
 9 תעשה אותו שלוח עצמה שלוח לקבלה. וכו' והא
 10 גזנא לא מהני, משום דלא חזרה שליחות אצל
 11 הבעל ואומר רבינו יצחק: משום דלאו טעם אלא
 12 חזרה שליחות אצל הבעל - אינו ברור כל כך,
 13 דאיבא תוספא ליה לקבלה בעינן בפרק 'התקבל'
 14 (טו), וצריך עיקר דאמאי לא מטיב הבא: כגון
 15 דרשייה איהו שלוח מעיקרא דהרר שוי איהו
 16 שליח? ולכינא למיגזר משום חצרה הבאה לאור
 17 מיכן, כדאמר בפרק 'התקבל' (שס).

18 וכו' מסת דהס שוי שליח להחלוקה - ואם תאמר:
 19 שליח שלוח ניתן לגירושין הוא, ולא מצי
 20 משוי שליח, כדאמר בפרק 'כל הגט' (גיטין טו),
 21 בני דהוא שדרי ניטא לדיניהו, ואמר ר' לוי רביה
 22 לאבא בר גמימי. וראו ולא אמכחה. יתיב רבי
 23 יצחק ור' ריבנא ר' אבהו, אמרו ליה ר' אסור
 24 מילך קמן. אמר להו בר ספרא: והא שליח שלא
 25 ניתן לגירושין הוא שוי לומר. דהתם פריך שפיר,
 26 דכיון שלא ניתן לגירושין - אין לו לעשות אלא
 27 כמו שאמר לו הבעל, ליתנו אבא בר גמימי.
 28 אבל הבא - הדי בעי עזה לה לעשות שליח
 29 להחלוקה.

30 אימר קמי בי דינא בפני נכתב - קצת תימה מה
 31 לי היא ומה לי בית דין? ואמאי קאמר
 32 'ואביעית אימאי?' ושנא לשהן זה חלקו מלשון
 33 האשה, בדלשנא קמא אינה אומרת: 'דפני נכתב'
 34 אלא בשעת שתקבלנו. על גב דבפרק 'כל
 35 הגט' (גיטין טו), ובבל דוכתא משמע שצריך
 36 לומר בשעת שגזר רצא מיד השליח - שסא
 37 הבא, שיכולה לומר בשעת גירושין - עד פסוק.

הדרן עלך המביא שני

38 כל הגט ושמע קול סופרים מקרין בו, בסופרים
 39 העשויים להלמדו עסקין, כדאמרין
 40 בגמרא. ואפילו לאנא דאמר בפרק קמא דעירובין
 41 (גא), דנגילת סוטה מוחקין ליה מן התורה. אלא על
 42 גב דבעית לשמה, וזהו הדרן להלמוד עבידא,
 43 כדאמר התם - לענין גט מודה, כדפרשין בפרק
 44 שני גיטין (בא), וספר תורה נמי סמלין בפרק שני.
 45 יתר מיכן כתב לגרש את אשתו בו - בגמרא
 46 מפרש: לא זה שנכתב שלא לשם גירושין, אלא
 47 אף זה שנכתב לשם גירושין. והני אבא יתר
 48 מיכן, ואם תאמר: ודיכי שייך למיתני הבא יתר
 49 מיכן, כיון דבדאי שוי לא היה ששניעין
 50 בקמייתא

1 ומפקום בבאת - כלומר הואיל ומיניהו גמרינן - נגמרו נמי לא דמה הן צריכות לומר
 2 בו, ומקנתה בבירייתא: מה הלחן צריכות שיאמרו בו, שמע מינה בחוצה לארץ עסקין,
 3 כאבי, ורב יוסף - מנא דעתיה, רישא וסיפא בחוצה לארץ - 'זכול כשרוך להביא את
 4 הגט' אוקמנא בחוצה לארץ, ומקנתה סומא, וסיפא 'האשה עצמה' בו - בחוצה לארץ,
 5 דקתני: ולכלי שותא צריכה לומר, וסיפתא -

6 אף הדיש בו מוקי רב יוסף בארץ. כתב רפי -
 7 צריכה לומר 'כפני נכתב', ולאבי לא אפסריך
 8 'למינא' כתב רפי, דהכי משמע: מה בין פה דגט
 9 לפה דמינא אלא שהדיש מוכיח עמו. מבי
 10 נטא גט ליה - במקום שקבלה במדינת הים.
 11 אינישה לה - ואי עביא להחלוקה לגט -
 12 מנרשת לה, ואינה צריכה להביא בפניו אלא
 13 לראיה בעלמא. ולמה לה לומר 'כפני נכתב'?
 14 הא לאו שליח הוא? ופוק סוף כי מטיא להתם
 15 אינישה לא על ידי קבלה ראשונה, דתנא
 16 בעלמא דהוה דלא תתרשע עד אורו מקום. והרי
 17 נתקיים התנאי, ולאו שליח היא! אנתנה אארעא
 18 - שליח שליח להחלוקה עד התם, ובמאי
 19 דשקלא ליה תו מארעא - הוה דמרשה. הא
 20 דרבא - לקמן נכתב: לא אמר ביום - ברבען
 21 'נתן', וכו' מפי' התם הוי - את גופך שליח
 22 דידך לקבלה, וקבלי מידך. והא לא חזרה
 23 שליחות אצלו הבעל - שליח לא מקרי אלא
 24 המשתלח מזה לזה, שראוי לחזור אצל שלוחו
 25 ולומר: עשיתי שליחותך לחברך. וזו אינה ראייה
 26 לחזור, שהרי לא נשתלח אלא לעצמה. ואדר
 27 כך געושת היא בעל המעשה, ובטל השליחות
 28 קודם שתחזור. שוי - אינש אחרינא שליח
 29 לקבלה, והדעת לא פסק שליחותה מינה
 30 וראייה לחזור. התייא למאן דאמר בו - לקמן
 31 בפרק 'התקבל' (גט, טו), וטעמייהו מפרשיי הבא
 32 בסמוך. טעמא מאי - חירובא הוא: טעמא מאי
 33 אמרינן אין אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד
 34 שליח בעלה. משום גופה ובעל - דסבור: מנהך
 35 אורי, שאין היא עצמה מקבלתה. הלכך לא ניהא
 36 ליה שיהא שלוחו מוסר לשלוחה. ואי יסוי -
 37 לא הוי גטא, ולא להכי שדרהו להאי.
 38 דבעלמא מיד בעל עצמו בעל דהוי גופה
 39 מסר לשליח אשתו - הא קא חזיק דלא קפדי,
 40 אבל כל כמה דלא חזיק - אמרינן קפדי. הבא
 41 בעל לא קפדי - שהרי כן צוה לה ומשום חצרה
 42 הבאה לאחר מאן - דרמיין להדי. כששורק
 43 גט לחצר ובירא ואתר כי קנתה היא חצר -
 44 הרי היא עשה את החצר שליח להחלוקה, והיא
 45 כשקאתו - שעטתו שליח לקבלה, ואי
 46 לאכשוריה מודהא טעמא, ושלא כדן הוא. דחצר
 47 אלא משום שליחות אתרבי, אלא משום ידה
 48 והדאי שנתא אנתנה לאו ידה הוא. אלא שיש ידה
 49 - אחרינא להחלוקה, כדי שתוא שליחותה
 50 חזרה אצל הבעל, ולאחר זמן קבלי גיטין מינך
 51 השליח שעשה שליח אמרינן ביכל הגט' (גיטין
 52 טו), שהשליח אנתנה לא עשה את השליח בבית
 53 דין, ואומר לפניהם 'כפני נכתב וכפני נחתם'.

1 ומקמום שפאתא, מה להלן צריכות שיאמרו "כפנינו
 2 נכתב וכפנינו נחתם", אף היא צריכה שתאמר
 3 "כפני נכתב וכפני נחתם", אמר רב אשי: מתינתין
 4 נמי דיקא, דקתני: האשה עצמה מביאה גיטה,
 5 ובלבד שתתא צריכה לומר בו, שמע מינה. ורב
 6 יוסף, רישא וסיפא בחוצה לארץ, מצינתא פארץ?
 7 אין, רישא וסיפא בחוצה לארץ, מצינתא פארץ.
 8 מצינתא פארץ: מה בין גט מיתה - שהתקב
 9 מוכיח, ולא קתני: שהתקב ופה מוכיח. "האשה
 10 עצמה מביאה" וכו'. אשה מצי מצי גיטה ליה
 11 אינישה לה! - אמר רב הונא: פאומר "לא התגרשי
 12 בו אלא כפני בית דין פלוני" - סוף סוף כי
 13 מציאת התם אינישה פה! אלא אמר רב הונא בר
 14 גונח משמייה דרב אהא בריה דרב איקא: דאמר
 15 לה: כי מציית התם אתנחיה אארעא וקטליה. -
 16 אי הכי, הוה ליה "מלי גיפוד מעל גבי קרקע",
 17 ואמר רבא: "מלי גיפוד מעל גבי קרקע" - לא אמר
 18 כלום! אלא דאמר לה: הוי שליח להחלוקה עד
 19 דקמיית התם, וכו' מציית התם הוי שליח לקבלה
 20 וקבלי את גיפוד. - והא לא חזרה שליחות אצלו
 21 הבעל! - דאמר רב: הוי שליח להחלוקה עד דקמיית
 22 התם, וכו' מציית התם שוי שליח לקבלה. - הניחא
 23 למאן דאמר: אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד
 24 שליח בעלה, אלא למאן דאמר: אין האשה עושה
 25 שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה, מאי אפא
 26 למימר? - טעמא מאי - משום דאיפא ביון דבעל,
 27 ותכא בעל לא קפדי. - הניחא למאן דאמר: משום
 28 ביון דבעל, אלא למאן דאמר: משום חצרה הבאה
 29 לאחר מיכן, מאי אפא למימר? - דאמר רב:
 30 הוי שליח להחלוקה עד דקמיית התם, וכו' מציית
 31 התם שוי שליח להחלוקה וקבלי את גיפוד מיתה.
 32 ואיבעית אימא, דאמר רב: הוי שליח להחלוקה עד
 33 דקמיית התם, וכו' מציית התם אימר קמי בי דינא
 34 "כפני נכתב וכפני נחתם", ומישוי בי דינא שליח
 35 וליחובה ניהליה.

הדרן עלך המביא גט

36 כל גט שנתכתב שלא לשום אשה - פסול. ביצד?

37 היה עובר בשונה, ושמע קול סופרים מקרין: "איש פלוני מגרש את פלונית במקום

38 פלוני", ואמר: זה שמני וזה שם אשתי - פסול לגרש בו. יתר מיכן, כתב לגרש את אשתו

39 ונקמה, מצאו בן עירו ואמר לו: "שמני בשמך ושם אשתי בשם אשתיך" - פסול לגרש בו. יתר

הדרן עלך המביא שני

54 משנה כל הגט. קול סופרים - כותבי גיטין,

55 יתר מיכן - בגמרא מפרש מאי יתרא

56 רבולה. ונמך - חזר בו מלגרש.

57 גרולה

בקנייתו לתפול, דחה אמרניא: דהאי הוא דכי איתכיב לשם רדל לא דרר איתכיב לשם לאה, אבל סופרים הולמדי עשוים - וכי בני דבשה. דהכי אמרינן בפרק קמא דעירובין (ג.א.) דאף על גב דאין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת, תורה אף על גב דלחלמדר עבידא - הכי נמי ומתקין שיי לומר. ד"לחלמדר" דבבא אל חביב לשמה כמו "לחלמדר" דספר תורה.

דסופרים העשויים הולמדין אין תובין כלל לשם הכשר וגם, אבל ספר תורה בתבוא ככל מה שצריך לעשות בו, ומיהו, אפילו הכי כריתות של ספר תורה אין כשר לגרש בו, כדפרשנו לעיל (ג.א.) ואי נמי שיי לומר: דמכל מקום שייך למנוע יתר מיכן, כיון שיש סברא אחת בסופרים מקרין לפסול טפי ממגבלין, ואם תאמר: בהובתב טופסי גיטין היל נמי למיתני? היר על כך, דלא מכלי סהו, לא מני למועד רבשי בודים (בב) ופסולי, דלא לשמה קאי, אלא מהודא הדבובת טופסי גיטין לחרודא לוי לומר: דהדיא בבא דטופסי אלא לא גנת אלא וישמעינה דסתמא גטא. אשמעינן דשרו רבנן לטופר לכתוב הטופס מפני התקנה.

לאיוו שארעה אנרש בו פסול. בגמרא מפרש - משום דאין בירדה. ואומר רבני יצחק: דאפילו מאן דסבר בעלמא יש בירדה - הכא מודה, משום דרוביה דלי? לשמה - משום שיהא מבורר בשעת כתיבה. כיון שישנו מגבלין, דקאמר: אי אתמר בהא - דהא קאמר רבי יוחנן דאין בירדה, משום דבעינן יליד - לשמה. משמע: אף על גב דבעלמא יש בירדה - הכא פסול, משום דהכי זכבה לה. מסידה רבא בער דבא - אבל לרבי מאיר בעידן שיהא מוכח מתוך החתימה שנכתב לשם זה האיש והוא, ולא מרני עדי מסידה. דהדיא ד"הדרש" (גשן ט.ב.) שנים ששלחו שני גיטין והמתווה שיון - נותן שטרם לה, והשטרם לו, וקאמר רבי ירמיה בגמרא: דאם הלא כרבי אלעזר, משמע דרביה מאיר - נהיא, אלא מייירי דפרושיה לעיל בעכתבא דרודה, ואי נמי, או כהן, שעבר מתוך החתימה, ועדי מסידה אין מכריזן באותיותיו ואי שכימו והבחו, ואם תאמר: לטמן דדייש לקמן בפרק (ב.א.) לשני שרירי ולשני שטרין כן משמע אף על פי כן, ורבי מאיר יפסלו כל הגיטין, ולא משכחת דיו שום טע שיהא מוכח מתוכה ודאמר רבני יצחק: דרודק את הניצא דהוא ודא ודריש, שטא מתיר נפל. אבל חביב שפיר מוכח מתוכו, כיון דלא הוחוקו אלא שרירי אתו, ויסקו פן כשרת אתה, ואם תאמר: דנתן בפרק "גט פשוט" כבבא ארשא קסוב. תובין וגו' לאיש שני על פי פסוקי אשתו עמו, ופרין בגמרא: ולשני לשני יסקו פן שמעון הדרים בעיר אתה, ולטא מנטי לה גיטא לאיתיהא דהיא אמר, ומשי, ויהא אביר: שני יסקו פן שמעון הדרים בעיר אתה - אין מגרשין אלא זה בפני זה, והשאה היכי מיידי? אי בלא הוחוקו - הא ססקינן לקמן דלא חישקין, ואי בהוחוקו - אם כן לרבי מאיר אפילו זה בפני זה אין מגרשין, עד שיכתבו כותן או ודחת או שום סמך, ואו ליכא למישח למידי. ואי לרבי אלעזר - הא עדי מסידה ידע שפיר אם זה היא שטא או לאו, דבארב רבני יצחק: דאין עדי מסידה שני שטרין, ואם תאמר, וכתוב בנש ושמח, וליחישן שטא יתנא לאשת חבירו שפניו רשעה פסולה, וגם לא מסקי איתיהו דלחזקו את שם יסקו פן שמעון אתר בעיר, והשכאה לביית דין לחתימה ליהנא מעידיש עדי מסידה בפני בית דין שראו בעלמא לן גט, אף על פי לא דרדקו אם היא חתימה אשתו, ולמה פריך: נידוש לדנא משגלתי לא גיטא לאיתיהא דהיא דאפילו אין יודעין הבתובה אם הוחוקו - אין להם לכתוב, דזימנין דהוחוקו ולא ידעי. ומנשי: שני יסקו פן אין מגרשין אלא זה בפני זה, והשכאה לביית דין לחתימה - שיליי בית דין לעידי מסידה אם היו שם שני יסקו פן שמעון, ולא יוצא לרתיך.

יתר מיכן, היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות, כתב לגרש את הגדולה - לא וגרש בו את הקטנה. ותר מיכן, אמר להקביל "כתוב לאיוו שארעה אנרש" - פסול לגרש בו. **גמרא** "כתב לגרש את אשתו ונקב"ו" וכו', ואלא רישא קמאי? אמר רב פפא: בספרין העשויין להלמד עסקינן. אמר רב אשי: דיקא נמי, דקתני "ספרין מקרין", ולא קתני "ספרין קוראין", שטע מזה מאי "תר מיכן"? תנא דרבי רבי יששכאל: לא זה שנכתב לשלא לשום ירושין, אלא אף זה שנכתב לשום ירושין וידיה, אלא אף זה שנכתב לשום ירושין דידיה - פסול; ולא קתב לשום ירושין הא, אלא אף זה שנכתב לשום ירושין הא - פסול: מאי מעמא? אי כתב "נתן ספר כריתות ברה", הוה אמרניא למעטיה האידן קמא דלא עבד לשום כריתות, אכל כתב לגרש את אשתו ונקב"ו, דעביד לשום כריתות, אימא פשר - כתב רחמנא "כתב"; אי כתב רחמנא "כתב" הוה אמרניא למעטיה האי דלא אהו קא כתיב לה, אכל יש לו שתי נשים, דאיהו קא כתיב לה אימא פשר - כתב רחמנא "לה" - לשהיה. וסבא למה לי? הא קמי משמען קו' דאין בירדה. וכתב לגרש את הגדולה - לא גרש בו את הקטנה". קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה, הא גדולה מצי מגרש ביה. אמר רבא: ואת אמרת, שני יסקו פן שמעון הדרין בעיר אתה מוציאין שטר חוב על אחרים. אמר ליה אבוי: אלא מעתה, רישא דקתני: שמי בשמך - פסול לגרש בו, שני הוא דלא מצי מגרש ביה, הא ראשון מצי מגרש ביה? והא אמרינן: ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב? אלא אמר רבא: בעיר אחר, ויסקו פן כשרת אתה, ואם תאמר: דנתן בפרק "גט פשוט" כבבא ארשא קסוב. תובין וגו' לאיש שני על פי פסוקי אשתו עמו, ופרין בגמרא: ולשני לשני יסקו פן שמעון הדרים בעיר אתה, ולטא מנטי לה גיטא לאיתיהא דהיא אמר, ומשי, ויהא אביר: שני יסקו פן שמעון הדרים בעיר אתה - אין מגרשין אלא זה בפני זה, והשאה היכי מיידי? אי בלא הוחוקו - הא ססקינן לקמן דלא חישקין, ואי בהוחוקו - אם כן לרבי מאיר אפילו זה בפני זה אין מגרשין, עד שיכתבו כותן או ודחת או שום סמך, ואו ליכא למישח למידי. ואי לרבי אלעזר - הא עדי מסידה ידע שפיר אם זה היא שטא או לאו, דבארב רבני יצחק: דאין עדי מסידה שני שטרין, ואם תאמר, וכתוב בנש ושמח, וליחישן שטא יתנא לאשת חבירו שפניו רשעה פסולה, וגם לא מסקי איתיהו דלחזקו את שם יסקו פן שמעון אתר בעיר, והשכאה לביית דין לחתימה ליהנא מעידיש עדי מסידה בפני בית דין שראו בעלמא לן גט, אף על פי לא דרדקו אם היא חתימה אשתו, ולמה פריך: נידוש לדנא משגלתי לא גיטא לאיתיהא דהיא דאפילו אין יודעין הבתובה אם הוחוקו - אין להם לכתוב, דזימנין דהוחוקו ולא ידעי. ומנשי: שני יסקו פן אין מגרשין אלא זה בפני זה, והשכאה לביית דין לחתימה - שיליי בית דין לעידי מסידה אם היו שם שני יסקו פן שמעון, ולא יוצא לרתיך.

הנמצא אלא אם כן מכריז עדים שני היא אשתו - דאין זו תקנה טובה, דאם כן מבורר מצינו עדי מסידה.

גדולה וקטנה - לא דוקא. לאיוו שארעה אנרש פסול לגרש בו דאין בירדה, ולא אמרינן: דהובר דהרב דבשעת כתיבה היה דעתו לזה, והרי נכתב לשמה. **גמרא** **אלא רישא** - דתני: איש פלוני גירש פלונית בו, **כפאי** - אי לא הכי דאיתו פלוני כתב לגרש את אשתו, ונקב"ו. לחלמדר - לכתוב גיטין. פריך - הגדולה מקריב להלממדיין כן וכו', כשיבא לגפן כתבה, והוכיחו שם אנש בעלמא. אלאו בתלמודה ססקינן, לא זה שלא נכתב לשם שום ירושין - אלא לחלמדר. **אלא** נאכה זה שנכתב לשם ירושין - גמרוין, ונקב"ו - פסול, ולא זה כלכד שנכתב שלא לשם ירושין - לא אדם זה - פסול, אלא אף זה דהוה לו שתי נשים, שנכתב לשם ירושין דהיא גברא - פסול, והאל וכתב שלא לשם ירושין של זה - וספאי - פסול: מאי קא משמע על זה אשמעינן רב דירושין דידיה וידיה בעינן דאין בירדה - אלא תניא: דהובר דבשעת כתיבה נמי נדחת אהא, ואיכא גירושין דידיה וידיה. **גמרא** **אני גירשתי צני - מנרש** - וכו' מפקא ליה - לא חישקין לאיסור אשת איש, למהר שטא לא לזו ניתן אלא לחברתה, ונפל מדיה ומנאחו. זו, והדואל תקיטא ליה לניטא ביה - בירדה מוחוקין לה. **מוציאין שטר חוב** - אחד מהן שהוציא שטר חוב על אחרים - אין הלזה יכול לומר: לא ממך ליתי אלא מפלוני ששמו שמך, וממנו נפל. ולא בעל לרביה יודי את אלא, כיון דהאי תפיס לטרא - גבי ביה. **רישא דקתני כתב לגרש בו** - שאק שמות הבעלים שיון - תידוק נמי: הא ראשון שנכתב לשמו - מנרש ביה, וכו' מפקא ליה. **אבן ישראל** אמרינן, משום חומרא דאשת איש: שטא לא בעל על זה כתבו, אלא אחת. **ואם אמרינן** - שמתקנין ד"גט פשוט" כבבא ארשא (ק.ב.א.) שני יסקו פן שמעון שרירי בעיר אתה - אין סבילן להוציא שטר חוב על זה, ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב. דאמר ליה: לא אני ליתי נמך, אלא חברי לזו נמך, ומסר לך שטר זה, דאף על גב דפליגי תנאי הוה מוציאין שטר חוב על אחרים, ולא חישקין בפלישה - מודה שני אחרים מוציאין עליהן, כדפרשנו. **אבן ישראל** לומר: לא בעל כתבו, אלא יסקו פן שמעון אתר כתבו לאשתו, ונקב"ו אלא גירשה. השלישו לאיביר מדעתה, ולחוקו זה שדא עדיה לחתרה. **בעדי ספירה** - משכירין את צדעה, ומעדין שראו שזה מסר לו, אבל בעיר חתימה - לא, דבארמינן: שטא ממך לו שכתבו וחתמו, ולא גרש את אשתו, וממך לו אשת חבירו. **הכא נמי בעדי ספירה** - ואשה גרשה מאנשה אפילו לא נגרשה אלא מאנשה, ולא ידעין אתה שאל תחייבם עת, ודמק עלה ביבין שטא בנה - שוב לא בנה. **דלא** כתיב "אשר לא בנה את בית אדויו", אלא "אשר לא יבנה" (דברים כה) כיון שחלץ - שוב לא יבנה. **שפאי** - דהיא כשפאל, אמרינן ביבמות (ק.א.), פסולה, וכן הלצה מליה - פסולה. **ופסולת** - רחש חליצה עלה, אלא שלא נעשת בהשכחה, דליף רגלי רגלי מנצורה. רבתי "גיטין", וליהא נמי נפקא לן דהתם.

גמרא **אבן ישראל** אמרינן בפרק קמא דעירובין (ג.א.) דאף על גב דאין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת, תורה אף על גב דלחלמדר עבידא - הכי נמי ומתקין שיי לומר. ד"לחלמדר" דבבא אל חביב לשמה כמו "לחלמדר" דספר תורה. דסופרים העשויים הולמדין אין תובין כלל לשם הכשר וגם, אבל ספר תורה בתבוא ככל מה שצריך לעשות בו, ומיהו, אפילו הכי כריתות של ספר תורה אין כשר לגרש בו, כדפרשנו לעיל (ג.א.) ואי נמי שיי לומר: דמכל מקום שייך למנוע יתר מיכן, כיון שיש סברא אחת בסופרים מקרין לפסול טפי ממגבלין, ואם תאמר: בהובתב טופסי גיטין היל נמי למיתני? היר על כך, דלא מכלי סהו, לא מני למועד רבשי בודים (בב) ופסולי, דלא לשמה קאי, אלא מהודא הדבובת טופסי גיטין לחרודא לוי לומר: דהדיא בבא דטופסי אלא לא גנת אלא וישמעינה דסתמא גטא. אשמעינן דשרו רבנן לטופר לכתוב הטופס מפני התקנה. **לאיוו** שארעה אנרש בו פסול. בגמרא מפרש - משום דאין בירדה. ואומר רבני יצחק: דאפילו מאן דסבר בעלמא יש בירדה - הכא מודה, משום דרוביה דלי? לשמה - משום שיהא מבורר בשעת כתיבה. כיון שישנו מגבלין, דקאמר: אי אתמר בהא - דהא קאמר רבי יוחנן דאין בירדה, משום דבעינן יליד - לשמה. משמע: אף על גב דבעלמא יש בירדה - הכא פסול, משום דהכי זכבה לה. מסידה רבא בער דבא - אבל לרבי מאיר בעידן שיהא מוכח מתוך החתימה שנכתב לשם זה האיש והוא, ולא מרני עדי מסידה. דהדיא ד"הדרש" (גשן ט.ב.) שנים ששלחו שני גיטין והמתווה שיון - נותן שטרם לה, והשטרם לו, וקאמר רבי ירמיה בגמרא: דאם הלא כרבי אלעזר, משמע דרביה מאיר - נהיא, אלא מייירי דפרושיה לעיל בעכתבא דרודה, ואי נמי, או כהן, שעבר מתוך החתימה, ועדי מסידה אין מכריזן באותיותיו ואי שכימו והבחו, ואם תאמר: לטמן דדייש לקמן בפרק (ב.א.) לשני שרירי ולשני שטרין כן משמע אף על פי כן, ורבי מאיר יפסלו כל הגיטין, ולא משכחת דיו שום טע שיהא מוכח מתוכה ודאמר רבני יצחק: דרודק את הניצא דהוא ודא ודריש, שטא מתיר נפל. אבל חביב שפיר מוכח מתוכו, כיון דלא הוחוקו אלא שרירי אתו, ויסקו פן כשרת אתה, ואם תאמר: דנתן בפרק "גט פשוט" כבבא ארשא קסוב. תובין וגו' לאיש שני על פי פסוקי אשתו עמו, ופרין בגמרא: ולשני לשני יסקו פן שמעון הדרים בעיר אתה, ולטא מנטי לה גיטא לאיתיהא דהיא אמר, ומשי, ויהא אביר: שני יסקו פן שמעון הדרים בעיר אתה - אין מגרשין אלא זה בפני זה, והשאה היכי מיידי? אי בלא הוחוקו - הא ססקינן לקמן דלא חישקין, ואי בהוחוקו - אם כן לרבי מאיר אפילו זה בפני זה אין מגרשין, עד שיכתבו כותן או ודחת או שום סמך, ואו ליכא למישח למידי. ואי לרבי אלעזר - הא עדי מסידה ידע שפיר אם זה היא שטא או לאו, דבארב רבני יצחק: דאין עדי מסידה שני שטרין, ואם תאמר, וכתוב בנש ושמח, וליחישן שטא יתנא לאשת חבירו שפניו רשעה פסולה, וגם לא מסקי איתיהו דלחזקו את שם יסקו פן שמעון אתר בעיר, והשכאה לביית דין לחתימה ליהנא מעידיש עדי מסידה בפני בית דין שראו בעלמא לן גט, אף על פי לא דרדקו אם היא חתימה אשתו, ולמה פריך: נידוש לדנא משגלתי לא גיטא לאיתיהא דהיא דאפילו אין יודעין הבתובה אם הוחוקו - אין להם לכתוב, דזימנין דהוחוקו ולא ידעי. ומנשי: שני יסקו פן אין מגרשין אלא זה בפני זה, והשכאה לביית דין לחתימה - שיליי בית דין לעידי מסידה אם היו שם שני יסקו פן שמעון, ולא יוצא לרתיך.

קטן ואנפיליא – קל'צין קל בגד. לאו חליצה כלל, ד'איש' רנע'ל בפרשה, 'זאם'
לא יחפץ ואיש' וגו. חוין מן האחרון – דלחומרא אמרין יש ברידה, ופסולה לכתובה.
אבל איך כולו – אפילו ירח הגט אין בהם. ואל דמו למגורשת מאשה ולא התירה
לכל אדם, דהיא – הלאו מילתא מידא לשמו ולשמה נכתב. אפילו אחיו אינו פוסל
דאין ברידה. לקוחות זה – דאין ברידה,
דאיבא למיחד קטל עסק זה היה ראוי לאחוז,
והחליפו. והיטו לקחה. וחזר ביובל לחליטתו,
משום שגזר יובל, וחדר שקליה כדמערקא;
דחומרא – מחזירין חומרא היא, ואי נמי היה
מסתפק ליה – אויל לחומרא. אבל אינו פוסל
– קולא הוא, ואי לא דרשטיא דאין ברידה –
לא אויל לקולא. ואי נמי בתחילה – כשם
שמתחילה היתה כלא חליקה, לאיש אחו – כך
חזרו ביובל לאיש אחו. ועממא לאו משום דאין
ברידה הוא, לאינו שתנא בפתח תחילה – היא
הגט השני. ומחזיריה הדי שתי – שתי – היא
ברידה ואין אן ברידה; על מי שעלה כסם – היא
נמנה נעלי, ואני מקנה לו חלקו בשעת שחיטה.
ביון זמנא ראשון – לאחר שחיטה שהיה
ורבנו. ובה בחלקו – דאמרתי; יש ברידה
דמשעת שחיטה היה זה ראוי לכך, ונשטת פסח
זה עליו. ומזכה את אחיו עמו לימנת בחלקו.
ולקחה מניק לה שפיה. אמר רבי יוחנן בדי לוחין
במנות – אביהן חזקה את כולו עליו מניה
שחיטה, והא דקאמר 'על מי שעלה ראשון' –
לדחוינה אתא, כדמור נראה איזה הוא ראשון
ולאו הדינא עמי בלב. משום הכי מוכח
את אחיו עמו. נמנין – הרצה לימנת. ומשכין
את ירחו – וכן שהיה נגנה, ורצה לימנך
ולחמנת על אחר – מושך ידו הימנע. עד
שישם – אבל לאחר שחיטה – לא נמנין ולא
נמשכין, כדכתיב 'זאם ימנע הבית' אם באו
לדמעת ולחמשך ממנו – מהיות משם – בחיותו
שעל שיה יתעמט. נמי נמי הכי – לא בחיותו
אלא לוחין, ומידו, כולוה אמננה. ובגני שפלים
– ולא קנתי; ונמצאו בנות וזכות בפסח ובגני לא
זכו. אמר אביי קבעי מניה – אתמוהי תמנה
אביי רבא חזרה רוב אושטיא; קבעי מניה
'לאינו שתנא בפתח תחילה' – תלה (הו)
המננה ברעא אחריים, וקפשיט ליה 'לאינו
שארתי' – והדיני תולה ברעא עצמו; ודלמא
דברעא עצמו לית לן ברידה, דמדאנתי
ברישא גילה ברעתי שהיה פוסט על שתי
עטיים, וליכא למימר חזרה ברעא דרעתי
להאי. אבל זה שתלה אחריים – נגור ברעתי
מעיקרא לאינו שתנאו בפני הכותם – קודם
נגידה. והא על כלי להפריש תרומת ומשורות
בהן, וזקן ארץ לשלותו. וכותבי גיירי אמת
חשיב לזו, אחיין ישראל נפקעת מקדושתה
על ידיהם. והן חשוודן על המשעות ועל
התרומה, ולא כעמי הארץ שרובן מעשרין וכולן
מפרישין תרומה. אבל כותים חשוודן על הכל
הדלוקה מהן צריך לעשר ודאי. שני לוגין –
מתוך מאה. הדי תן תריסר – בחובו.
ומיחל

קטן ואנפיליא – פסולות ואין פסולות. ועירי אמר:
מולן אין פוסלין חוין מן האחרון; וכן אמר רב אסי:
מולן אין פוסלין חוין מן האחרון; ורבי יוחנן אמר:
אף אחרון נמי אינו פוסל. ואודאי רבי יוחנן למעמיה,
דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: האחרון שחלקו –
לקוחות הן, ומחזירין זה לזה ביובל. וצריבא; דאי
איתמא בהא – בהא קאמר רבי יוחנן דאין ברידה,
משום דקענין "לה" – לשפלו, אבל רחם – מכר
הוא דאמר רבנא ליהדר ביובל, אכל רחש ומתנה
לא; ואי אשמעינא שדה – משום דלחומרא, אי נמי
בתחילה, אבל בהא איבא לא, צריבא. בעא מניה
רב הושעיא מרב יהודה: אמר לרבלי: "כתוב לאינו
שתנא בפתח תחילה", מהו? – אמר ליה, תניתיה;
יתר מיכן, אמר לרבלי: "כתוב לאינו שארתי ארתי"
פסול לגישה בו. אלמא אין ברידה; איתביה;
האמר רבנו "הריני שוחט את הפסח על מי שעלה
מקם ראשון לירושלים", ביון שנגמס ראשון ראשו
ורבו? – וזה בחלקו ומוקפה את אחיו עמו? – אמר
ליה: הושעיא ברי, מה ענין פסחים, אצל גיטין?
ואתמרי עלה, אמר רבי יוחנן: כתי לוחין במנות.
דיקא נמי, דקמיה; ביון שנגמס ראשון ראשו ורבו
– וזה בחלקו ומוקפה את אחיו עמו; ואי אמרת
בשילמא דאמניניהו מעיקרא – שפיר, אלא אי אמרת
דלא אמניניהו, לאחר שחיטה מי קמיתמננו? והתנן:
נמנין, ומשכין ירחו מננו עד שישאם! תנאי נמי
הכי: מעשה וקדמו בנות לבגים, ונמצאו בנות ויריות
ובגים שפלים. אמר אביי: קא בעי מניה תולה ברעתי
אחריים, וקא פשיט ליה תולה ברעתי עצמו, ויהדר
מותבי ליה תולה ברעתי אחריים? – אמר רבא: מאי
קושטיא? דלמא דמאן דאית ליה ברידה, לא שגא
תולה ברעתי עצמו ולא שגא תולה ברעתי אחריים
– אית ליה ברידה, ומאן דאית ליה ברידה, לא
שגא תולה ברעתי עצמו ולא שגא תולה ברעתי
אחריים – לית ליה ברידה! – אמר ליה רב משאשאי
לרבא: והא רבי יהודה, דתולה ברעתי עצמו לית ליה
ברידה, ותולה ברעתי אחריים אית ליה ברידה! תולה
ברעתי עצמו לית ליה ברידה, דתנאי: תלוקה יין מביין
הכותים, ואמר "שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי
הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני",
ומיחל

קטן ואנפיליא פסולות ואין פסולות – ואם חומר. שמאלו ובני מערבא במאי פלגי? בקטן?
הא פלגתא דרבי מאיר רובן בסוף 'אנשה רב' (במות גזא). דנטיא קטן ביאת בן
תשע במאמר בגדול, ורבי מאיר אומר. עשו חליצתן כן תשע כגט בגדול. אבל לרבנן ביאה –
אין, חליצה – לא. ובפרק 'מצות חליצה' (שם קטג). אמרתינן דחולצת מן הארץ חליצה
פסולה, ולא שמואל; וזו דרבי רבי מאיר, אבל
הבמה אמרימי. אין חליצת קטן כלום ואומר
רבנו יצחק; דהא פלגי כלשון המנעה,
דשמאל משמע ליה הלשון 'חליצה' פסולה
ופסולה, ואתאי מנתנין כרבי מאיר, ולא משום
דסבידא ליה כרבי מאיר. ובני מערבא משמע לזו
שפיר 'פסולה וניהי פסלה', ואתאי כרבנן,
ואי אשמעינן שדה משום לחומרא – ואם
תאמר: למה נמי שמעינן ליה דאין ברידה, בפרק
הבא דברכות (ג.ב.) גבי מעשר בהמה, דקאמר:
אפילו חלקו וירושין תשעה כגט בשעה. עשה
בגדול עשה – אין אמרמי; וזה חלקו ומנעתי
לומר: דמכל מקום לא שמעינן גט מניה, כדאמר
התם: דאי אתמר בהא – בהא קאמר רבי יוחנן
דומיא דרבנן, מה גזר רבן לך – אף אנאך ברוד
כיר.
אמר בשלמא דאמננהו מעיקרא שפיר –
תימה: דבריהו דאמריי כלי אמניניהו,
ד'שה לבית אבות' לאו דאורייתא. ואין צריך שום
מנין. דקאמר בפרק 'אין בן המזדר' (נדרים
ל.א.) ואי אמרת 'שה לבית אבות' דאורייתא –
אבישרא קאי ומזכה לחזן? ואלא למה אמר לחזן
באבות – כדי לרחוץ במנחת. וזה לומר: דסוגיא
דהבא איירי אי אמרין 'שה לבית אבות'
דאורייתא. והדר מתיב ליה תלה ברעתי
אחריים – על זה אפיה המתיבה. דשפיר מותבי למאי
דפשיט ליה.
תלוקה יין מביין כותים – ברייתא דהא.
דבמשנה דפרק שביעי דדמאי (משנה
ד) לא תני אלא מילתא דרבי מאיר לחודה. ואף
על גב דרבי מאיר גזר על יין בפרק קמא דחולין
(ו.א.) – זאת שנתת קודם גזירה. ורבי יוסי ורבי
שמעון, אף על גב דסבידא לזו במנחות בפרק
ד'בן שמעטאל' (ס.ב.) בדוחסין גזר אריות הן,
דאמר: תורמין משל גוים על של כותים – מכל
מקום. כיון שפירשים מעבדה, וזה יתור מניאר
גוים, ומחזיקין בתורה מעבדיה, וגם אלהיהם איתם
עובדים כמו שדיו עושים בבית ראשון – להכי
בשגזרו על יין של גוים לא גזרו על של כותים.
אף על פי שגזרו על פיהם – על ינם לא גזרו. אי
נמי – והא בעשרתי ינם.
עשרה מעשר ראשון כו' – לא דוקא עשרה
תשעה. דבשחיטתו שני לוגין תרומה
גדולה – פשו לו מאה נבי תרתי. ויש מפרישים
דאין ומעשר ממנעו מנחי תרומה גדולה. כיון
דהיא אתא מפורת את דבריה, שני לוגין שאני
עתיד להפריש – כותים אפילו תרומה גדולה לא
מפריש. דאף על גב דבפרק 'שלישה שאכלו'
(ברכות מ.ב.) אמר: הני כותאי עשורי מעשרי
הני מילי כשעשויין לאבול לעצמן, ואפילו מעשר
ראשון מפרישין, אבל למכור – אין מפרישין כלל,
דכל זמן שעל
הפרשי – אין זומה גזל, שעידין לא תחייבי ליתן לכוון ולזוי. ועוד: שומכין כותים אדא דרשינין בכבא מצינא (פ.ב.) 'זאבלת' – ולא מוכר.

[דף כ' ע"א]

הוֹיָן מִן הַעֲדָל מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנֹרֶק. רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כְּפֹאן מִשְׁשִׁית לְשַׁבְּעִית – שְׁשִׁית, אֲלֵא, שְׁבִיעִית. וְהַתְּנִי: הַסִּיאָה וְהַאִיוּב וְהַקּוֹרְנִית שֶׁהוֹבִילוּ לְחֶצֶר. אֲבָל אִם הִיתָה שְׁנִייה נִכְנָסֶת לְשְׁלִישִׁית – שְׁלִישִׁית. מִשְׁשִׁית לְשַׁבְּעִית – שְׁשִׁית.

הֲכֵא אֶת מִנֵּי לְחֹרִיָּה, וְכֵא אֶת מִנֵּי לְקוֹמִיָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁלִישִׁית וְשְׁשִׁית, אַף עַל פִּי שְׂאִין בְּהֵן מַעֲשֵׂר שְׁנִי – יֵשׁ בְּהֵן מַעֲשֵׂרוֹת. שְׁבִיעִית – אִין בַּהּ מַעֲשֵׂרוֹת כֹּל עֵיקָר! לֹא בֵן אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כְּפֹאן מִשְׁשִׁית לְשַׁבְּעִית – שְׁשִׁית, אֲלֵא שְׁבִיעִית. תַּפְּזֵן – בְּרִשׁוֹת הַבְּעָלִים, כְּרַם הֲכֵא – בְּרִשׁוֹת הַעֲנִי הֵן. מוֹטָב לִיתֵן לִיה אֶחָד בְּיָדָאִי, וְלֹא שְׁנַיִם בְּסַפְקָא.

עֲלִין שְׁכַבְשֹׁן עִם לוֹלָבִין, אֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: בֵּין אֵלוֹ וּבֵין אֵלוֹ – יֵשׁ לְהֵן בִּיעוּר. וְאֵית תַּנְזִי תַּנְיִ: בֵּין אֵלוֹ בֵּין אֵלוֹ – אִין לְהֵן בִּיעוּר. וְאֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: עֲלִין – יֵשׁ לְהֵן בִּיעוּר, לוֹלָבִים – אִין לְהֵן בִּיעוּר. מֵאֵן דְּאָמַר אִין לְהֵן בִּיעוּר – רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. מֵאֵן דְּאָמַר עֲלִין יֵשׁ לְהֵן בִּיעוּר, לוֹלָבִין אִין לְהֵן בִּיעוּר – רַבֵּן גַּמְלִיאֵל.

[דף כ' ע"ב]

רַבִּי פְּדָת, רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲתֵיִא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנְיֵן תַּפְּזֵן (ועלה פרק א משנה ו) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שְׁמַעְתִּי שֶׁהַמַּעֲמִיד בְּשָׂרָף הָעֲלִין, וּבְשָׂרָף הָעֵיקָרִין – מוֹתֵר, בְּשָׂרָף הַפְּגִין – אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי. אָמַר רַבִּי זְעִירָא לְרַבִּי פְּדָת: כְּמָה דְתִימָא תַּפְּזֵן – הֲלֵכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְכֵא אָמַר הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וְדַמְיָא הִיא כֹּל רַבָּה? קָטָף – כְּמַל עַל גְּבִי שָׂרְפוֹ, אִילָן – אִינוֹן כְּמַל עַל גְּבִי שָׂרְפוֹ.

אוֹכְלֵי בְהֵמָה – קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חֲלָה עֲלֵיהֶן, וְאִין קְדוּשַׁת עֶרְלָה חֲלָה עֲלֵיהֶן.

[דף כ"א ע"א]

אָמַר רַבִּי אֲבִין: אֵית לָךְ חוֹרִי, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: שְׁמוּעָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשֵׁם גְּרַמְיָה אָמְרָה. לְמָה? שָׂרָף – פִּירִי, פְּגִין – פִּירִי. וְאִין תִּימַר שָׂרָף פִּירִי, עֲשֵׂה בֵן בְּתַרוּמָה – מוֹתֵר. וְאִין תִּימַר פְּגִין – פִּירִי, עֲשֵׂה בֵן בְּתַרוּמָה – אָסוּר. לְמָה? שֶׁהִנֵּית תְּרוּמָה – מוֹתֵרָת, וְהִנֵּית עֶרְלָה – אָסְרָה.

הֲכֵא אֶת אָמַר: יִלְקַט אֶת הַנּוֹרֵד, וְכֵא אֶת אָמַר: תֵּיב בְּבִיעוּר. רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: תַּרְיֵן תַּנְיִין אִינוֹן. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: יָכִיל אֲנָא פִּתֵר לְהֵן וּנְרַד בְּתַרִּי פִּתְרִי, וּנְרַד חֲדָשׁ שְׁכַבְשׁוֹ בְּשִׁמּוֹן יִשָּׁן – וּנְרַד שֶׁל שְׁבִיעִית שְׁכַבְשׁוֹ בְּשִׁמּוֹן שֶׁל שְׁשִׁית. וְיִשָּׁן בְּחֲדָשׁ – וּנְרַד שְׁבִיעִית שְׁכַבְשׁוֹ בְּשִׁמּוֹן שֶׁל שְׁמִינִית.

חֲדָרִין עֲלֵךְ בְּלָל גְּדוּל

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הַלְכָה א' מִתְנִי' בְּלֵל גְּדוּל אָמְרוּ בְּשִׁבְעִיּוֹת, כֵּל הַמִּיּוּחָד לְאוֹכֵל אָדָם – אֵין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מְלוּגְמָא לְאָדָם, וְאֵין צוֹרֵף לֹמֵר בְּהִמָּה. וְכֵל שְׂאִינּוּ מִיּוּחָד לְאוֹכֵל אָדָם – עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מְלוּגְמָא לְאָדָם, אָבֵל לֹא לְבִהמָה.

וְכֵל שְׂאִינּוּ מִיּוּחָד לֹא לְאוֹכֵל אָדָם וְלֹא לְאוֹכֵל בְּהִמָּה, הַיּוֹשֵׁב עָלָיו אוֹכֵל אָדָם וְאוֹכֵל בְּהִמָּה – נוֹתְנִין עָלָיו הוֹמְרֵי אָדָם וְהוֹמְרֵי בְּהִמָּה. הַיּוֹשֵׁב עָלָיו לְעֻצִּים – הָרִי הוּא פְּעֻצִּים, כְּגוֹן הַסִּיאָה וְהָאִיזוּב וְהַקֹּרְנִית.

גְּמָרָא בְּלֵל גְּדוּל אָמְרוּ בְּשִׁבְעִיּוֹת כו'. רַבִּי בּוֹן בַּר הֵייָה בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי זְעִירָא: אוֹכְלֵי אָדָם וְאוֹכְלֵי בְּהִמָּה הֵיוּ בְּפִרְשָׁה, מַה תְּמִית מִימֵר: אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגְמָא? וְאָמַר לֵיהּ: (ויקרא כה, ט) וְהִיתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לְכֶם לְאֹכְלָהּ – מִיעַט. מַה מִּיעַט? אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגְמָא.

וּמִיעַט אוֹכְלֵי בְּהִמָּה? אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר הֵייָה: כֵּל מְדָרְשׁ שְׂאֵת דּוֹרֵשׁ וְשׁוֹבֵר מְדָרְשׁ רֵאשׁוֹן – אֵין זֶה מְדָרְשׁ.

רַבִּי יוֹסִי לֹא אָמַר כֵּן, אֱלֵא (ויקרא כה, ט): וְהִיתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לְכֶם לְאֹכְלָהּ – מִיעַט. לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ – מִיעוּט אַחַר מִיעוּט, לְרֵבּוֹת אוֹכְלֵי בְּהִמָּה שְׁעוֹשִׂין מְלוּגְמָא לְאָדָם.

וְרַבָּה אוֹכְלֵי אָדָם! כִּי דָאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר הֵייָה: כֵּל מְדָרְשׁ שְׂאֵתָה דּוֹרֵשׁ וְשׁוֹבֵר מְדָרְשׁ רֵאשׁוֹן – אֵין זֶה מְדָרְשׁ. אָמַר רַבִּי מִתְנִיָּה: בְּשִׁמְעֵמָתָה – אוֹכְלֵי אָדָם מִיעַמְתָּה! וּכְשָׁרִיבִיתָה – אוֹכְלֵי בְּהִמָּה רִיבִיתָה.

אוֹכְלֵי בְּהִמָּה, מַהוּ לַעֲשׂוֹת מִהֶן צְבוּעִין לְאָדָם? מַה אִם אוֹכְלֵי אָדָם שְׂאִין עוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגְמָא לְאָדָם – עוֹשִׂין מִהֶן צְבוּעִין לְאָדָם. אוֹכְלֵי בְּהִמָּה שְׁעוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגְמָא לְאָדָם – לֹא כֵּל שְׂבֹן שְׁעוֹשִׂין מִהֶן צְבוּעִין לְאָדָם!

מִינֵי מְלוּגְמָאוֹת מַהוּ לַעֲשׂוֹת מִהֶן צְבוּעִים לְאָדָם? מַה אִם אוֹכְלֵי אָדָם שְׂאִין עוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגְמָא לְאָדָם – עוֹשִׂין מִהֶן צְבוּעִין לְאָדָם. מִינֵי מְלוּגְמָאוֹת שְׁעוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגְמָא לְאָדָם – לֹא כֵּל שְׂבֹן שְׁתַּעֲשֶׂה מִהֶן צְבוּעִין לְאָדָם!

לֹא צוֹרְכָה דְלֵא, אוֹכְלֵי בְּהִמָּה מַהוּ לַעֲשׂוֹת מִהֶן צְבוּעִין לְבִהמָה? כְּמָה דְאֵת אָמַר בְּאוֹכְלֵי אָדָם שְׂאִין עוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגְמָא לְאָדָם – עוֹשִׂין מִהֶן צְבוּעִין לְאָדָם, וְדַכּוּתָה אוֹכְלֵי בְּהִמָּה שְׂאִין עוֹשִׂין מְלוּגְמָא לְבִהמָה – נַעֲשֶׂה צְבוּעִין לְבִהמָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִפְּנֵי מַה אוֹכְלֵי אָדָם עוֹשִׂין מִהֶן צְבוּעִין לְאָדָם, שְׂבֹן צִיבְעֵי אָדָם יֵשׁ לְהֶן קְדוּשָׁה. נַעֲשֶׂה מְאוֹכְלֵי בְּהִמָּה צְבוּעִין לְבִהמָה, וּצְבוּעִין לְבִהמָה אֵין עֲלֵיהֶן קְדוּשָׁה!

נִיחָא הוֹמְרֵי אָדָם,

[דף כ"ב ע"א]

והוֹמְרֵי בְהִמָּה? שְׁאִמּוֹר לְשׁוֹלְקָן.

תְּנִי: הַמּוֹכֵר – מוֹכֵר לְאוֹכְלֵין. וְהַלּוֹקֵחַ – לּוֹקֵחַ לְעֹצִים. לֹא הִפֵּל מִמֶּנּוּ. הַמּוֹכֵר – מוֹכֵר לְאוֹכְלֵין. וְהַלּוֹקֵחַ – לּוֹקֵחַ לְאוֹכְלֵין, וְחִישָׁב עֲלֵיהֶן לְעֹצִים – לֹא הִפֵּל מִמֶּנּוּ.

הַמּוֹכֵר – מוֹכֵר לְעֹצִים, וְהַלּוֹקֵחַ – לְאוֹכְלֵין, וְחִישָׁב עֲלֵיהֶן לְעֹצִים? מַה נֵּן קְיָיִמִין? אִם בְּשִׁנְתָּן לֹא מַעוֹת וְאַחַר כֵּךְ מִשָּׁךְ – דְּמֵי עֹצִים נִתְּנָן לֹא! אִם בְּשִׁמְשֻׁךְ וְאַחַר כֵּךְ נִתְּנָן לֹא מַעוֹת – דְּמֵי אוֹכְלֵין נִתְּנָן לֹא! אֲלֵא כִּי נֵן קְיָיִמִין, בְּשִׁנְתָּן לֹא מַעוֹת, וְאַחַר כֵּךְ מִשָּׁךְ – תַּפְּלוּגְתָּא דְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ. עַל דְּעִתִּיהּ דְרַבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר: אֵינן הַמַּעוֹת קוֹנִין דְּבַר תּוֹרָה – דְּמֵי אוֹכְלֵין נִתְּנָן לֹא. עַל דְּעִתִּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: הַמַּעוֹת קוֹנִין דְּבַר תּוֹרָה – דְּמֵי עֹצִים נִתְּנָן לֹא.

הַמּוֹכֵר – מוֹכֵר לְעֹצִים, וְהַלּוֹקֵחַ – לּוֹקֵחַ לְאוֹכְלֵין. הֲיָה זֶה מַעֲמִיד, וְזֶה מַעֲמִיד? יִבְּהַּ כְּהָדָא: אִם הַמּוֹכֵר תּוֹבֵעַ לְלוֹקֵחַ – יַעֲשֵׂוּ בְּדַבְרֵי הַלּוֹקֵחַ, וְאִם הַלּוֹקֵחַ תּוֹבֵעַ לְמוֹכֵר – יַעֲשֵׂוּ בְּדַבְרֵי הַמּוֹכֵר. וְכֹא – כֵּן.

הַלְבָּה ב'

מִתְנִי' שְׁבִיעִית – נִיתְּנָה לְאוֹכְלֵיהּ וְלִשְׁתֵּיהּ וְלִמְיָכְהּ. לֹכֵל דְּבַר שְׁדַרְפוֹ לֹכֵל. וְלִסוּף דְּבַר שְׁדַרְפוֹ לִסוּף. וְלֹא יִסוּף יִינן וְהוֹמִין. אֲבָל סָף אֵת הַשְּׁמֹן. וְכֵן בְּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי. קָל מִהֶן שְׁבִיעִית – שְׁנִיתְּנָה לְהַדְלֵקַת הַנֵּר.

גְּמָרָא כִּיצַד לֹכֵל דְּבַר שְׁדַרְפוֹ לֹכֵל? אֵינן מְחִיבִין אוֹתוֹ לֹכֵל לֹא פֶת שְׁעִיפְשָׁה, וְלֹא קְנוֹבַת יָרֵק, וְלֹא תַכְשִׁיל שְׁנַתְקַלְקַל צוּרְתוֹ. וְכֵן הוּא שְׁבִיקֵשׁ לֹכֵל תְּרַדִּין חִיין, אוֹ לְכוּס חִיטִין חִיֹּת – אֵינן שׁוֹמְעִין לֹא.

כִּיצַד לִשְׁתוֹת דְּבַר שְׁדַרְפוֹ לִשְׁתוֹת? אֵינן מְחִיבִין אוֹתוֹ לִשְׁתוֹת אֲנִיגְרוֹן, וְלֹא אִיקְסְגוֹרִין, וְלֹא יִינן וְשְׁמָרִים.

הַחוּשֵׁשׁ בְּשִׁנּוּי – לֹא יִהְיֶה מְגֻמָא הוֹמִין וּפּוֹלֵט. אֲבָל מְגֻמָא הוּא וּמְכַלְע, וּמְטַבֵּל כָּל צְרָכוֹ וְאִינוּ חוּשֵׁשׁ.

הַחוּשֵׁשׁ גְּרוֹנוֹ – לֹא יַעֲרַעְנוּ בְּשְׁמֹן. אֲבָל נִתְּנָן הוּא שְׁמֹן חֶרֶבָה לְתוֹף אֲנִיגְרוֹן וְגוֹמָא.

לֹא יִסוּף יִינן וְהוֹמִין, אֲבָל סָף הוּא אֵת הַשְּׁמֹן. הַחוּשֵׁשׁ אֵת רֵאשׁוֹ אוֹ שְׁעָלוֹ בּוֹ מְטַמֵּין – סָף שְׁמֹן, אֲבָל לֹא יִסוּף יִינן וְהוֹמִין.

אֵינן מְפַטְמִין שְׁמֹן שֶׁל שְׁבִיעִית. אֲבָל לּוֹקֵחַ הוּא שְׁמֹן עָרַב שְׁבִיעִית וְאִינוּ חוּשֵׁשׁ.

[דף כ"ב ע"ב]

רבי אימי סבר מימר: אפילו מן הקהשוד. אמר ליה רבי יוסי: לא אמרו אלא בשאינו יודע אם השוד אם אינו השוד, הא דבר בריא שהוא השוד – אסור.

מהו לפטם וין של שביעית? נישמענינא מן הדא: קל מהן שביעת שניתנה להדלקת הנר. הדא אמרה: שהיא מותר. והתני: אסור! אמר רבי אלעזר: דרבי יהודה היא, דרבי יהודה מתיר מפני שהיא משביחו.

קל מהן שביעית שניתנה להדלקת הנר. ותרומה לא נתנה להדלקת הנר? תרומה טמאה – ניתנה להדלקת הנר, שביעית – אפילו טהורה ניתנה להדלקת הנר.

רבי חזקיה על מסהי, יהב צלוחיתא לזוסימי אודייתא. אמר ליה: אעלליה לי לאשונא. אמר ליה: לית אסור? אתא שאל לרבי ירמיה, אמר ליה: אתא ואמר ליה, למפתנגו, ותני בן: אין סכין שמן של שביעית בפרחין, אבל סף הוא מבוהין ונכנס.

ולא שמן שריפה לא בבתי כנסיות ולא בבתי מדרשות, מפני בויזן קדשים

הַלְכָה ג'

מתני' אין מוכרין פירות שביעית לא במידה ולא במשקל ולא במניין. ולא תאנים במניין. ולא ירק במשקל.

בית שמאי אומרים: אף לא אגודות. ובית הלל אומרים: את שדרכו לאגוד אותו בבית – אוגדין אותו בשוק, כגון הפרישין ונץ החלב.

גמרא למה? כדי שימכרו בזול. וישקלו בליטרא וימכרו בזול! אם אמר את בן, אף הוא אינו נוהג כהן בקדושה.

תני: פירות הוין לארץ שנכנסו לארץ – לא יהו נמכרין לא במדה ולא במשקל ולא במניין, אלא בפירות הארץ. ואם היו ניכרין – מותר. אמר רבי יוסי בי רבי בון: אילין קורדקיא דסקלון ומודבנין מן כוסיתא לטיבריא.

רבי חזקיה בשם רבי אבא בר ממל: זה שהוא מודד בכפישה ונסתיימה לו שנים ושלשה פעמים – אסור למוד בה. אמר רבי הושעיא: אסור מימר: "עבד אצבעד".

טבח כהן שנתמנה לו בכור, מהו מקטעתה קופדין ומזבנתה גזא שוקא? רבי ירמיה סבר מימר: שרי! מן הדא: את שדרכו ליאגד בבית – אוגדין אותו בשוק. אמר רבי מנא: כל גרמה היא אמרה דהוא אסור – שלא יהא בעושה סחורה בגופו.

הַלְכָה ד'

מתני' האומר לפועל: "הילך איפר זה ולקט לי ירק היום" – שָׁכְרוּ מוֹתֵר. "לקט לי בו ירק היום" – שָׁכְרוּ אִסוּר.

לְקַח מִזֶּה הַנְּהִיטָה בְּכַף בְּפִינְדִיּוֹן "בְּשִׂאֲלָקוֹט יִרְקוֹת שְׂדֵה אֲבִיָּא לֵךְ" – מוֹתֵר. לְקַח מִפְּנֵי סֵתָם – לֹא יִשְׁלַם מִדְּמֵי שְׁבִיעִית, שְׂאִין הוֹרְעִין חוֹב מִדְּמֵי שְׁבִיעִית.

גמרא מִה בֵּין הָאוֹמֵר "לְקַט לִי", מִה בֵּין הָאוֹמֵר "לְקַט לִי בּוֹ"? רַבִּי אֲבִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַנִּינְהָ: מִהֲלִכּוֹת שֶׁל עֵימָעוּם הִיא.

תַּמְזָן תְּנִינָן (מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פָרָק 3 מִשְׁנָה א): לֹא יֹאמֵר אָדָם לְחִבְרִי: "הֲעַל אֶת הַפִּירוֹת הָאֵלֶּה לִירוּשָׁלַם לְחֶלֶק", אֵלֶּה אוֹמֵר לוֹ: "הֲעַלְם שְׂנֵאֲבָלִים וְנִשְׁתַּם בִּירוּשָׁלַם". מִה בֵּין הָאוֹמֵר "לְחֶלֶק" מִה בֵּין הָאוֹמֵר "הֲעַלְם שְׂנֵאֲבָל וְנִשְׁתַּה בִּירוּשָׁלַם"? רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מִהֲלִכּוֹת שֶׁל עֵימָעוּם הִיא.

תַּמְזָן תְּנִינָן (שֶׁבֶת פָּרָק כג מִשְׁנָה א): שׂוֹאֵל אָדָם מִחִבְרִי בְּדֵי יוֹן וְכַדִּי שְׂמֹן, וְכִלְכַּד שְׂלֵא יֹאמֵר לוֹ: "הֲלוֹינִי". מִה בֵּין הָאוֹמֵר "הֲלוֹינִי" מִה בֵּין הָאוֹמֵר "הֲשִׂיאִלְנִי"? אָמַר רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מִהֲלִכּוֹת שֶׁל עֵימָעוּם הִיא.

[דף כ"ג ע"א]

פִּיתָן, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: עוֹד הִיא מִהֲלִכּוֹת שֶׁל עֵימָעוּם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קְשִׁייתָה קוּמִי רַב אֲחָא בַר יַעֲקֹב: כֶּךָ אֲנִי אוֹמֵר בְּמִקּוֹם שְׂאִין פֶּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה, בְּדִין הִיא שֶׁתִּהְיֶה פֶּת גּוֹי מוֹתֵרָת, וְעֵימָעוּמוֹ עֲלֶיהָ וְאַסְרָהּ.

אָמַר רַבִּי מְנָא: וְיֵשׁ עֵמָעוּם לְאִיסוּר? וּפֶת לֹא כְּתַבְשִׁילֵי גוֹיִם הִיא? כֶּךָ אֲנִי אוֹמְרִים בְּמִקּוֹם שְׂאִין תַּבְשִׁילֵי יִשְׂרָאֵל מְצוּיִין, שֵׁם בְּדִין הִיא שִׁיחַו תַּבְשִׁילֵי גוֹיִם מוֹתֵרִין, וְעֵימָעוּמוֹ עֲלֶיהָ וְאַסְרָה! אֵלֶּה בֶּן הִיא בְּמִקּוֹם שְׂאִין פֶּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה, בְּדִין הִיא שֶׁתִּהְיֶה פֶּת גּוֹיִם אֲסוּרָה, וְעֵימָעוּמוֹ עֲלֶיהָ וְהִתִּירוּהָ מִפְּנֵי חַיֵּי נַפְשׁ.

רַבְּנִין דְּקִיסְרִין בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא: כֶּךָ בְּרִי מִי שֶׁהוּא מוֹתֵר. וְכִלְכַּד מִן הַפְּלִטָּר. וְלֹא עֲבָדִין בֶּן רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר: בְּמִרְאָה לֹא אֶת הַקּוֹלֶחַ – שְׂאִינוֹ אֵלֶּה בְּנֹתָן לֹא שְׂכַר רַגְלֹו. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילוֹ לֹא הִרְאָה לֹא – כְּמִי שֶׁהִרְאָה לֹא.

מִתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רִישׁ לְקִישׁ! דְּתַנִּי: הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְחִבְיָא יוֹן לְחוֹלָה, אוֹ תַפּוּחַ לְחוֹלָה, אִם חִבְיָא – חֵיִב לִיתָן לוֹ. וְאִם לֹא – אֵינֹו חֵיִב לִיתָן לוֹ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: "יוֹן לְחוֹלָה מִמְּקוֹם פְּלוּגִי", "תַּפּוּחַ לְחוֹלָה מִמְּקוֹם פְּלוּגִי", בֵּין שֶׁחִבְיָא בֵּין שְׂלֵא חִבְיָא – חֵיִב לִיתָן לוֹ, שְׂכַר רַגְלֵיו הוּא נֹתָן לוֹ. מִה עֲבִיד לֵה רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ? פֶּתֵר לֵה, בְּמִרְאָה לֹא.

מִתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן! דְּתַנִּי: לֹא יֹאמֵר אָדָם לְחִבְרִי: "הֵא לֵךְ דִּינָר זֶה וְחִבְיָא לִי לְקַט הַיּוֹם!" "חִבְיָא לִי פִּיֵּאֶה הַיּוֹם!" אֵלֶּה אוֹמֵר לוֹ: "בְּלִקְטָא שְׁתַּבְיָא לִי הַיּוֹם!" "כְּפִיֵּאֶה שְׁתַּבְיָא לִי הַיּוֹם!" וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּכֵן לוֹ. וְהָרִי לֹא הִרְאָה לוֹ, וְאֶת אָמַר כְּמִי שֶׁהִרְאָה לוֹ! מִה עֲבָד לֵה רַבִּי יוֹחָנָן? קַל הִיָּקִילוֹ בְּשְׁבִיעִית שֶׁהִיא מְדַרְבְּנָן.

לָקַח מִן הַנְּהַתָּוֶם בְּפֶרֶךְ בְּפוּנְדִיּוֹן, "בְּשֵׁאֲלָקוּט יִרְקוֹת שְׂדֵה אַבִּיָא לָךְ" – מוֹתֵר. תְּנִי: רַבִּי יוֹדֵה וְרַבִּי נְהֻמָּיָה אוֹסְרִין. מַה גַּן קָיָמִין? בְּהֵוֵא דְאָמַר: "חֵב לִי, וְכָרִי לִי אֲנִי יְהֵב לָךְ!" רַבִּי יוֹדֵה וְרַבִּי נְהֻמָּיָה אוֹסְרִין, שְׂאֵין יִרְקוֹת שְׂדֵה מִצּוּיִין. וְחֻכְמִים מִתִּירִין, מִפְּנֵי שְׂיִרְקוֹת שְׂדֵה מִצּוּיִין.

הַלְכָה ה'

מתני' אֵין גּוֹתְנִין לֹא לְבִייר, וְלֹא לְבַלֵּן, וְלֹא לְסַפֵּר, וְלֹא לְסַפֵּן. אֲבָל גּוֹתְנִין הוּא לְבִייר לְשִׁתּוֹת. וְלִכְוֹלֵם הוּא גּוֹתְנִין מִתְּנֻת חִינָם.

גמרא תְּנִי, רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵף לֹא לְמַבְייר. מִחֻלְפָּא שְׂיִטְתִּיהָ דְרַבִּי יוֹסִי! תַּפְּן (לעיל פרק ו) הוּא אָמַר: אֵין לִקְחִין הִיטְיִנוּ מִים וְמִלַּח. וְהִכָּא הוּא אָמַר הֲכֵן? אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַה פְּלִגְנִין? בְּשִׁתְשִׁמְשׁוֹ. אֲבָל בְּשִׁתְיָה – אוֹף רַבִּי יוֹסִי מוֹדֵה. הָוִי: מֵאֵן תִּנָּא אֲבָל גּוֹתְנִין לְבִייר לְשִׁתּוֹת? רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי יוֹסִי: דְּכָרִי הִפֵּל הִיא.

[דף כ"ג ע"ב]

פֶּאן – לְאָדָם, וְכֵאֵן – לְכַהֵן.

תְּנִי: מַעֲיִין שֶׁל בְּנֵי הָעִיר, הֵן וְאַחֲרֵים – קוֹדְמִין הֵן לְאַחֲרֵים. אַחֲרֵים וְכַהֲמָתָן – אַחֲרֵים קוֹדְמִין לְכַהֲמָתָן. בְּכִיסְתָן וְחִי אַחֲרֵים – בְּכִיסְתָן קוֹדְמִת לְחִי אַחֲרֵים. אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: מֵאֵן תִּנָּא בְּכִיסָה – חִי נִפְשׁ? רַבִּי יוֹסִי דְתְּנִי: אֵין גּוֹתְנִין מֵהֵן לֹא לְמִשְׁרָה וְלֹא לְכְּבִיסָה. וְרַבִּי יוֹסִי מִתִּיר בְּכְּבִיסָה.

מִחֻלְפָּא שְׂיִטְתִּיהָ דְרַבִּי יוֹסִי! תַּפְּן (נדרים פרק יא משנה א) הוּא אָמַר: אֵין רְחִיצָה חִי נִפְשׁ. וְכֵא הוּא אָמַר: הַכְּבִיסָה – חִי נִפְשׁ! אָמַר רַבִּי מִנָּא: אֲדָם מְנַלְגַל בְּרְחִיצָה, וְאֵין אֲדָם מְנַלְגַל בְּכְּבִיסָה!

יְהוּדָה אִישׁ הוֹצִי עֶבֶד טְמִיר בְּמַעֲרֵתָא תְּלֵתָא יוֹמִין. בְּעֵי לְמִיקָם עַל הַדִּין טַעֲמָא, מְנִיין שְׁחֵי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחֵי עִיר אַחֲרֵת?

אֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי יוֹסִי בֶן חֲלַפְתָּא, אָמַר לֵיהּ: הֵן הוֹיֵתְהָ? אָמַר לֵיהּ, עֲבַדְתָּ טְמִיר בְּמַעֲרֵתָא תְּלֵתָא יוֹמִין, בְּעֵי לְמִיקָם עַל הַדִּין טַעֲמָא, מְנִיין שְׁחֵי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחֵי עִיר אַחֲרֵת.

קָרָא לְרַבִּי אַבּוּרְדִימָס בְּרִיהּ, אָמַר לֵיהּ: אֲגִיב דְּהֵן טַעֲמָא, מְנִיין שְׁחֵי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחֵי עִיר אַחֲרֵת? אָמַר לֵיהּ: (ירושע כא, ט) תְּהִינְיָה הָעָרִים הָאֵלֶּה, תְּחִינְיָה עִיר וְעִיר, וְאַחַר כֵּן וּמַגְרָשִׁיהָ סְבִיבוֹתֶיהָ.

אָמַר לֵיהּ: מַה גָּרָם לָךְ? דְּלֹא פִלְתָּה עִם חֲבִירֶיךָ.

הַלְכָה ו'

מתני' תְּאֵנִים שֶׁל שְׁבִיעִית – אֵין קוֹצִין אוֹתָן בְּפוּקְצָה, אֲבָל קוֹצֵה הוּא אוֹתָם בְּחֻרְבָּה.

וְאֵין דוֹרְכִים עֲנָבִים בְּנֵת, אֲבָל דוֹרְךָ הוּא בְּעֵרִיבָה.

וְאֵין עוֹשִׂין זִיתִים בְּבֵד וּבְקוֹטְבִי, אֲבָל כּוֹתֵשׁ וּמְכַנֵּים לְבוּדִידָא רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר אֵף מוֹחֵן הוּא בְּבֵית הַבֵּד וּמְכַנֵּים לְבוּדִידָא.

גמרא כְּתִיב (ויקרא כה, ח): **וְאֵת סְפִיחַ קִצְיֹדֶךָ לֹא תִקְצֹר**, הֵיא קִצְיֹרָה כְּנֶגֶד הַקּוֹצְרִים – לֹא. אָמַר רַבִּי לֹא: אִם אֵינִי עֲנִין לְסַפִּיחֵי אִיסוּר, תְּנִיחוּ עֲנִין לְסַפִּיחֵי הַיֵּתֵר. אָמַר רַבִּי מְנָא: לְכֹה נִצְרָכָה, בְּשַׁעֲלוּ מֵאִילֵיהֶן, שְׁלֵא תֵאמֵר, הוֹאִיל וְעָלוּ מֵאִילֵיהֶן – יְהוּ מוֹתֵרִין, לְפָנֵם כֵּן צְרִיד מִימֵר: אִיסוּר.

את ספיח קצירך לא תקצור, ואת ענבי נזירך לא תבצר. מִן הַשְּׂמוּר בְּאַרְזֵי – אִין אֶת בּוֹצֵר, אֲכַל בּוֹצֵר אֶת מִן הַמּוֹבְקָר.

לא תבצור – בְּדֶרֶךְ הַבּוֹצְרִין. מִיכֵן אָמְרוּ: תֵּאנִים שֶׁל שְׁבִיעִית – אִין קוֹצִין אוֹתָן בְּמוֹקְצָה, אֲכַל קוֹצָה הִיא בְּחֶרֶבָה. אִין דוֹרְכִין עֲנָבִים בְּנֵת, אֲכַל דוֹרֵךְ הִיא בְּעֶרְיָבָה. אִין עוֹשִׂין זְתִים כְּכֹד וּבְקוֹטְבִי, וְרַבּוּתֵינוּ הַתִּירוּ לַעֲשׂוֹת בְּקוֹטְבִי.

רַבִּי יוֹחָנָן הוֹרִי לְאִילֵין דְּרַבִּי יַנָּאי: לְטַחוּן בְּרִיחִים – כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְלַעֲשׂוֹת בְּקוֹטְבִי – כְּרַבְּנָן.

רַבִּי יוֹחָנָן הוֹרִי לְאִילֵין דְּבֵית רַבִּי יַנָּאי: שְׁלֵא יְהוּ נוֹטְלִין שְׂכַר בְּדִיהֶן שְׁמֹן, אֶלָּא מַעוֹת. כְּרַבִּי יוֹדָה וְכַרְבִּי נַחְמִיא הוֹרִי לוֹן.

תְּנִי: הַחֶמְרִין וְהַפְתָּפִין, וְכֹל הָעוֹשׂוֹת שְׁבִיעִית – שְׂכָרָן שְׁבִיעִית. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: בְּפִירוֹת הַיֵּתֵר הִיא מוֹתֵנִיתִין.

מַהוּ "שְׂכָרָן שְׁבִיעִית"? שְׂיָהוּ נוֹטְלִין מִמָּה שְׂיָהוּ עוֹשִׂין, שְׂכָרָן שְׁבִיעִית. וְהִיא דְּהוֹרִי רַבִּי יוֹחָנָן לְאִילֵין דְּבֵית רַבִּי יַנָּאי: שְׁלֵא יְהוּ נוֹטְלִין שְׂכַר בְּדִיהֶן שְׁמֹן אֶלָּא מַעוֹת – כְּרַבִּי יוֹדָה וְכַרְבִּי נַחְמִיא הוֹרִי לוֹן.

רַבִּי הִילָא: בְּמַפְתָּפֵי פִירוֹת עֲבִירָה הִיא מוֹתֵנִיתָא. וּמַה הִיא "שְׂכָרָן שְׁבִיעִית"? כִּי דָאֵמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: יוֹן נָסֹד – קָנָם קָנְסוּהוּ. וְכֹא, קָנָם קָנְסוּהוּ.

הַלְכָה ז'

מתני' אִין מְבַשְּׁלִין יֶרֶק שֶׁל שְׁבִיעִית בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה, שְׁלֵא יִבְיַאֲנוּ לִידֵי פְסוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן מוֹתֵר. וְהֶאֱחָרוֹן אַחֲרוֹן – נִתְפָּס

[דף כ"ד ע"א]

בְּשְׁבִיעִית, וְהַפִּירִי לַעֲצוּמוֹ – אִיסוּר.

גמרא תַּמָּן תְּנִינָן (ובחים פרק י משנה ז): וּבְכֹלָן – הַכֹּהֲנִים רִשְׁאִין לְשַׁנּוֹת בְּאֲכִילָתָן, וְלֹאֲכֹלָן צְלוּיִין שְׁלוּקִין וּמְבוּשְׁלִים, וְלִיתָן לְתוֹכָן תְּבִילֵי חוּלִין וְתְבִילֵי תְרוּמָה; דְּבַרִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן, שְׁלֵא יִבְיֵא אֶת הַתְּרוּמָה לִידֵי פְסוּל. אֲתֵיָא דִּיהִידִיָא דְהֶכָא בְּסַתְמָא דְתַמָּן וְדִיהִידָא דְהֶכָא בְּסַתְמָא דְתַמָּן? אֶלָּא דְסַתְמָא דְהֶכָא – רַבִּי מֵאִיר, דְתַמָּן – רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הַלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן!

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֲשַׁתְּאֵלִית לְאִילֵין דְּבֵית רַבִּי יַנָּאי, אָמַר: נַהֲיִינָן הוֹינָן מְבַשְּׁלִין עַל יַד עַל יַד וְאוֹכְלִין. מִי כְּדוֹן? הַלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר דְתַמָּן, הִיא רַבְּנָן דְהֶכָא.

האחרון אחרון נתפש בשביעית, והפירי עצמו אסור. הא כיצד? לקח בפירות שביעית בשר – אלו ואלו מתבערין בשביעית. לקח בכשר דגים, יצא בשר נתפשו דגים. לקח בדגים שמן, יצאו דגים ונכנס שמן. האחרון אחרון – נתפס בשביעית, והפירי עצמו – אסור.

בעי מיניה מרבי יוחנן: שביעית מהו שתצא דרך חילול? אמר ליה: ולמה לא! אמר רבי לעזר: אין שביעית יוצא דרך חילול אלא דרך מכירה.

מתניתא מסייעה לדיו, ומתניתא מסייעה לדיו. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן, כל מי שיש לו מעות מדמי שביעית והוא רוצה לחללן על עיסתו – מחללו.

מתניתא מסייעא לרבי לעזר, מי שיש לו סלע מדמי שביעית והוא רוצה ליקח לו חלוק – חולף אצל התנווני הרגיל אצלו ואומר: "תן לי בון פירות!" והוא נותן לו. והוא אומר לו: "הרי פירות האלו נתונים לך במתנה!" והתנווני אומר לו: "הרי סלע זו נתונה לך במתנה!" וחוזר לזקח לו חלוק.

רבי יוחנן שתי חמרא ויהיב פרימוי. עד כדון רבי יוחנן דהוא מתיהמון, הא שאר כל אדם דלא מתיהמון.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי אבינא, מחוי לה בהדא ונסיב בהדא. רבי חזקיה הוה אמר, אמר ליה: הב לי מן קומי, מן גזא דו אמר ליה. הב לי מן קומי במאן דלא יחב ליה מדמי שביעית.

הלכה ח'

מתני' אין לזקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית. ואם לקח – יאכל כנגדן. אין מכיאיז קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות מדמי שביעית. ואם הכיא – יאכל כנגדן.

אין סכין בלים בשמן של שביעית. ואם סף – יאכל כנגדן.

עזר שפכו בשמן של שביעית, רבי ליעזר אומר: ידלק. וחכמים אומרים: יאכל כנגדן. אמרו לפני רבי עקיבה: אומר היה רבי ליעזר, עזר שפכו בשמן של שביעית – ידלק. אמר להם: שתוקו! לא אמר לכם מה רבי ליעזר אומר בו.

ועוד אמרו לפניו: אומר היה רבי ליעזר, האוכל פת פותי – באוכל בשר חזיר. אמר להם: שתוקו! לא אמר לכם מה רבי ליעזר אומר בו.

מרחין שהוסקה בתבן וכקש של שביעית – מותר לרחוץ בה. אם מתחשב הוא – הרי זה לא ירחוץ.

גמרא אמר רבי יוסי: זאת אומרת, שאסור ליקח לו אשה מדמי שביעית, דלכו, מה בין הקונה אשה מה בין הקונה שפחה!

תני: שמן של שביעית – אין חוסמין בו תנור ופיריים, ולא סכין בו מנעלים וסנדלים. ולא יסוד אדם את רגלו והוא בתוך מנעלו והוא בתוך סנדלו, אבל סף הוא את רגלו ונותנה לתוך מנעלו ולתוך סנדלו. סף שמן ומתעגל על גבי קטבליא ואינו חושש. לא יתננה לא על גבי מבקה של שייש להתעגל בה. רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

[דף כ"ד ע"ב]

עזר שִׁסְכוּ בְשִׁמּוֹן מַה אָמַר בּוּ רַבִּי לִיעֲזוֹר? אָמַר רַבִּי יוֹסִי: עֲצֻמוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ יִשְׂרָפוּ. רַבִּי חֲזַקְיָה בְּשֵׁם רַבִּי אֲחָא אָמַר: מוֹתֵר.

וְעוֹד אָמְרוּ לְפָנָיו: אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֹאת אוֹמְרֵת, שְׁאִסּוֹר לִיקַח בְּתוּ שֶׁל עִם הָאָרֶץ.

רַבִּי חֲזַקְיָה בְּשֵׁם רַבִּי אֲחָא: מוֹתֵר הָיָה רַבִּי לִיעֲזוֹר חֲמִיצָן שֶׁל כּוֹתֵם לְאַחֵר הַפֶּסַח מִיָּד. הֲדָא דְתַיְמָא בְּאֵילִין דְּיוֹמְסִיָּא. בְּרַם, בְּאֵילִין פְּרִיבְטָה – אָסוּר.

אִם מִתְחַשֵּׁב הוּא – הָרִי זֶה לֹא יִרְחוּץ. וְאִם הָיָה אָדָם שֶׁל צוּרָה – הָרִי זֶה לֹא יִרְחוּץ. כִּהְדָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי אָזַל מִן לוֹד לְבֵית גְּבָרִין בְּגִין מִיסְחִי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ הָיָה בְּבוּצָרָה, חֲמָתוֹן מְזוֹלְפִין לְהֵדָא אַפְרוּדִיטִי. אָמַר לוֹן: לִית אָסִיר? אֲתָא שְׁאֵל לְרַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לֵיהּ: רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹזָדָק: אֵין דְּכַר שֶׁל רַבִּים אָסוּר.

הַדְרָן עֲלֵךְ כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הַלְכָה א' מִתַּנִּי' הַפִּיגָם, וְהַרִיבּוּזִין הַשּׁוֹטִיין, וְהַלּוֹגְלוֹגוֹת, כּוּסְפָר שְׁבִהָרִים וְכוּסְפָר שְׁבִנְהָרוֹת, וְגַרְגָר שְׁבִנְהָרוֹת שֶׁל אָפֶר – פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, וְנִלְקָחִין מִכָּל אָדָם בְּשִׁבְעִיעִית, שְׂאִין פִּיּוּצָא כְּהֵן נִשְׁמָר.

רַבִּי יְהוֹנָדָה אוֹמַר: סְפִיחֵי חֶרְדֵּל – מוֹתֵרִין, שְׁלֵא נְחָשְׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבִירָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כָּל הַסְּפָחִין מוֹתֵרִין, הוּיָן מִסְּפָחֵי כְּרוֹב שְׂאִין פִּיּוּצָא כְּהֵן בִּירְקוֹת שְׂדֵה.

וְחֻקִּים אוֹמְרִים: כָּל הַסְּפָחִין – אָסוּרִין.

גְּמָרָא הַפִּיגָם וְהַרִיבּוּזִין כּו'. אָמַר רַבִּי חֲגַיִי: סִירוּגִין. וְהַלּוֹגְלוֹגוֹת, וְמִי גְדוֹל כְּהַכְמָה וּבְשָׁנִים, אֲצָרְכַת לְחִבְרִיָּא, אָמְרִין, נִיסוּק וְנִשְׂאָל לְאֵילִין דְּבֵית רַבִּי. סְקוּן מִיִּשְׂאֹל, וְיָצָאת שְׁפָחָה מִשֶּׁל בֵּית רַבִּי וְאִמְרָה לְהֵן: "הִיכְנֵסוּ לְשָׁנִים!" אָמְרִין: יִיעוּל פְּלָן כְּדִמְאִי, יִיעוּל פְּלָן כְּדִמְאִי. שׁוֹרוֹן עֲלֵלִין קְטַעִין קְטַעִין, אִמְרָה לְהֵן: "מִפְּנֵי מַה אַתֶּם נִכְנְסִין סִירוּגִין סִירוּגִין!"

חַד רַבִּי הוּוּ טַעִין פֶּרְפָּחִינִיהּ בְּגוֹלְתֵיהּ, וְנִפְלוֹן מִינִיהּ. אִמְרָה לֵיהּ: "רַבִּי רַבִּי, נִתְפָּרוּ חַלּוֹגְלוֹגוֹתֵיךְ!"

מַהוּ פֶּרֶם שְׁבִנְהָרוֹת? רַבִּי יוֹסִי בַר הַנִּינְהָ אָמַר: פִּיטְרוֹסְלִינוֹן.

וְלָמָּה לֹא תַנִּינָן הַסִּיאָה וְהָאָזוּב וְהַסְּוֹרְנִית עַמְהוּן? שְׁלֵא תֵאמַר אֵלּוּ נִשְׁמְרִין כְּחֻצְר וְחִיבִין, וְאֵלּוּ נִשְׁמְרִין כְּחֻצְר וּפְטוּרִין, אֵלּא אֵלּוּ וְאֵלּוּ אִם הִיוּ נִשְׁמְרִין כְּחֻצְר – חִיבִין; אֵלּוּ נִשְׁמְרִין כְּגִינָה וְאֵלּוּ נִשְׁמְרִין כְּגִינָה וּפְטוּרִין, אֵלּא אֵלּוּ וְאֵלּוּ אִם נִשְׁמְרִין כְּגִינָה – פְּטוּרִין!

וְלָמַד לֹא תַנְיִין אֵלָא אֵילִין? הוּא שְׁלֵא תֵאמַר, הוּאִיל וְרוּב הַמִּינִין תַּלְלוּ נְזַרְעִין וְכֵאִין מִן הָאִיסוּר – יְהוּ אֲסוּרִין, לְפֻם בְּן צְרִידָה מִימַר: מוֹתְרִין.

[דף כ"ה ע"א]

מַהוּ שְׁיֵהוּ אֲסוּרִין מִשּׁוּם סִפְחִין? נִישְׁמַעִינָה מִן הַדָּא, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: סִפְחֵי הַרְדֵּל – מוֹתְרִין, שְׁלֵא נַחֲשָׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבִירָה וְאֵלוּ הוּאִיל וְלֹא נַחֲשָׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבִירָה – יְהוּ מוֹתְרִין.

עַד בְּדוּן זֵרְעוּ, יִרְקוּ? אִיפְשָׁר מִימַר? זֵרְעוּ מוֹתְרָא, יִרְקוּ לֹא כָּל שְׁבִין!

רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן לָקִישׁ הָוָה בְּהִיקוּק, חֲמַתּוֹן מִגְּלָגְלִין בְּהַדִּין הַרְדֵּלָא, נָפַל מִינֵיהּ וְהוּא לֹא נָסַב לֵיהּ. אָמַר: מֵאֵן דְּמִייתֵי לִי הַרְדֵּלָא – אָנָּא מוֹרֵי כְּרַבִּי יְהוּדָה! אָמַר רַבִּי בָּא בַר זְבֵדָא: הוֹרֵי רַבִּי הוּנְיָא דְמִן חוּרְוָא, בְּבִית חוּרְוָן בְּהַדָּה דְרַבִּי יוֹדָה. עֵאל רַבִּי יוֹחָנָן וְדַרְשׁ כְּרַבְּנִין דְּהִכָּא וְכְרַבְּנִין דְּתַמְנָן.

רַבִּי אֶבְיָא בַר זְמִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק: מִן קוּמוּי אֵילִין תַּרְתִּין מִלִּינְיָא, נַחַת לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן מְצִיפּוֹרִין לְמַבְרִיא. אָמַר מַה אֲתִיתוֹן לִי הַדִּין דִּינְיָא סְבָא, דְּאֵי אָנָּא שְׂרִי וְהוּא אָסֵר, אָנָּא אָסֵר וְהוּא שְׂרִי.

אָמַר רַבִּי וּוּא: אֲתָא עוֹבְדָא קוּמֵי רַבִּי יִסָּא וּבְעָא מִיעֲבַד כְּרַבִּי יוֹחָנָן, כַּד שְׁמַע דְּרַב וְרַבִּי הַנְּיָא מַתְפַּלְגִין – שְׂרַע מִינָהּ. דְּאִיתְפַּלְגוּן: שְׂרִי פְתִילָה, שְׂרִי מְדוּרָה, שְׂרִי שְׁמֹן שְׁכֵבּוּ בְּשֶׁבֶת מַהוּ לְהַדְלִיקוֹן בְּיוֹם מוֹבֵב? רַב וְרַבִּי הַנְּיָא, תַּרְיֵהוּן אֲמַרִין: אָסוּר. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוֹתְרָא. אָמַר רַבִּי יוֹדָן קוּמֵי רַבִּי מְנָא: מִפְּכָא לֵה גַבִּי בִּיצָה. אָמַר לֵיהּ: מִן מַה דְּאָנָּן חֲמִי רַבְּנִין מְדַמְּי לֵה, הַדָּא אֲמַרְהּ: הִיא הַדָּא הִיא הַדָּא.

מִשּׁוּם אַרְבַּע זְקָנִים אָמְרוּ: כָּל הַנְּאָכַל עִירוּבּוּ בְּרֵאשׁוֹן – הָרִי הוּא פְּכֵנִי עִירוּ בְּשַׁנִּי, רַב הוּנְיָא בְּשֵׁם רַב: הִלְכָה בְּאַרְבַּע זְקָנִים.

רַב חֲסֵדָא בְּעֵי: מַחְלָפָא שְׂיטְתִיָּה דְרַב! תַּמָּן הוּא עֲבַד לֵה שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת, וְכָא הוּא עֲבַד לֵה קְדוּשָׁה אַחַת. דְּאִיתְפַּלְגוּן: שְׂרִי פְתִילָה, שְׂרִי מְדוּרָה, שְׂרִי שְׁמֹן שְׁכֵבּוּ בְּשֶׁבֶת מַהוּ לְהַדְלִיקוֹן בְּיוֹם מוֹבֵב? רַב וְרַבִּי הַנְּיָא תַּרְיֵהוּן אֲמַרִין: אָסוּר. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוֹתְרָא.

אָמַר רַבִּי מְנָא קוּמֵי רַבִּי יוֹדָן: מַה אֲפַכְהָ לֵה פְתִילָה גַבִּי בִּיצָה? אָמַר לֵיהּ: מִן מַה דְּאָנָּן חֲמִי רַבְּנִין מְדַמְּי לֵה, הַדָּא אֲמַרְהּ: הִיא הַדָּא הִיא הַדָּא.

שְׂאִין בִּיצָא בְּהֵן בְּיַרְקוֹת הַשְּׁדָה. וּמִפְּנֵי שְׂאִין בִּיצָא בְּהֵן בְּיַרְקוֹת הַשְּׁדָה – יְהוּ אֲסוּרִין? רַבִּי חֲמָא בַר עֲזַרְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בַר הַנְּיָא: מִפְּנֵי שְׂדֵרְכֵן לְגַדְלָא אֲמָהוֹת. וּמִפְּנֵי שְׂדֵרְכֵן לְגַדְלָא אֲמָהוֹת יְהוּ אֲסוּרִין? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: כָּל הַיַּרְק – אֲתָּי יָכוֹל לְעַמּוּד עֲלֵיו אִם הַדָּשׁ הוּא אִם יִשָּׁן הוּא, בְּרַם חֲכָא – שְׁלֵא יִלְךְ וְיִבִּיא מִן הָאִיסוּר, וְיֵאמַר: "מִן הָאֲמָהוֹת חֲבַתִּי.

אִין מַחְיִיבִין אוֹתוֹ לְעַקּוֹר אֶת הַחוּפּ בְּשִׁבְעִיעִית, אֲבָל מַנְיָחָא כְּמוֹת שְׁהוּא. אִם צִימְחָא מוֹצְאֵי שְׁבִיעִיעִית – מוֹתְרָא. אִין מַחְיִיבִים אוֹתוֹ לְשַׂרְשׁ הַתְּנִינִים בְּשִׁבְעִיעִית, אֲבָל מִשְׁקַף בְּעֵלִים, אִם צִמְחוּ מוֹצְאֵי שְׁבִיעִיעִית – מוֹתְרָא. וְלֹא נִמְצָא מֵאֶבֶד אוֹכְלֵי בְּהֵמָה? מֵאֵילֵיהֶן הֵן אֲבִידִין.

רבי שמעון בן יוחי הוזה עבר בשמיטתא, והמא חד מלקט שביעית. אמר ליה: ולית אסור? ולא ספחין אינון? אמר ליה: ולא אתה הוא מתירן? אמר ליה: ואין חבריי חלוקין עלי? קרא עליו

[דף כ"ה ע"ב]

(קהלת י, ח) ופּוֹרֵץ גְּדֵר וּשְׁכֵנוֹ נָחַשׁ. וכן הוות ליה.

רבי שמעון בן יוחי עבד טמיר במערתא תלת עשר שנין במערת הרובין דתרומה³, עד שהעלה גופו חלודה. לסוף תלת עשר שנין אמר, לינה נפיק חמי מה קלא עלמא? נפק ויתבי ליה על פומא דמערתא.

המא חד צייד צייד ציפריין. פרס מצודתיה, שמע ברית קלא אמרה: "דימוס" ואישתיתובת. אמר: "ציפור, מבלעדי שמיא – לא יבדא, כל שבין בר נשא".

כד המא דשרבן מיליאי, אמר: ניהות ניהמי בהדין דימוסין דטבריא. אמר, צריכין אנו לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים (בראשית לג, יח) וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר, שהיו עושים איטליסין ומוכרין בשוק. אמר: "נידבי טיבריא!" והוזה נסב תורמסין ומקצין ומקליק, וכל הן דהוה מיתא – הוזה טיפף וסליק ליה מן לעיל.

המתיה חד פותי, אמר: לינא אול מפלי בהדין סבא דיהודאי! נסב חד מית אול ואטמריה הן דדבי. אתא לגביה רבי שמעון בן יוחי, אמר ליה: לא דכית אתר פלן? איתא ואנא מפיק לך מיתא מן תפון. צפה רבי שמעון בן יוחי ברוח הקודש, שנתנו שם. אמר: גוזר אני על העליונים שיירדו, ועל התחתונים שייעלו. וכן הוות ליה.

מי עבר קומי מוגדלא, שמע קליה דספרא אמר, הא בר יוחי מדפי טיבריא! אמר ליה: יבוא עלי אם לא שמעתי שטיבריה עתידה ליטהר! אפילו בן, לא הימנין הייתו! מיך נעשה גל של עצמות.

הַלְכָה ב'

מתני' שלש ארצות לפיעור. יהודה, ועבר הירדן, וגליל.

ושלש שלש ארצות לכל אחת ואחת. גליל העליון, וגליל התחתון, והעמק. מכפר חנניא ולמעלן כל שאינו מגדל שקמין – גליל העליון. ומכפר חנניא ולמתן כל שהוא מגדל שקמין – גליל התחתון. ותחום טבריא, והעמק.

וביהודה, החר השפלה והנגב, ושפילת לוד – בשפילת הדרום. והחר שלה – פתר המלך. מבית חורון ועד תים – מדינה אחת.

ולמה אמרו שלש ארצות? שיהו אוכלין בכל אחת ואחת עד שיכלה האהרון שבה.

³ הגר"א מוחק תיבת "דתרומה".

רבי שמעון אומר: לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה. ושאר כל הארצות – פהר המלך. וכל הארצות באחת לזיתים ולתמרים.

גמרא (ויקרא כה, ז) **וּלְבַהֲמַתְךָ וּלְחֵיהּ אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ** כו'. כל זמן שחיה אוכלת מן השדה – הבהמה אוכלת מן הבית. פלה לחיה מן השדה – פלה לבהמתך מן הבית. רבי חמא בר עקיבא בשם רבי יוסי בר חנינא: שיערו לומר, אין החיה שבהר גדילה בעמק, ולא גדילה חיה שבעמק בהר.

דיקלטיאנוס אעיק לבני פגניים. אמרין ליה: אנון אלוני. אמר ליה סופיסטה: לא אלוני לון, ואין אלוני לון, חורון לון. ואי בעית מיבדקא, אייתי טביון ושלחון לארעא דרחיקא, ובסוף אינון חורין לאתריהון. עבד בן, אייתי טביון וחי קרנתהון בכסף, ושלחון לאפריקי, ובסוף תלתין שנין חורון לאתריהון.

תני, רבן שמעון בן גמליאל אומר: סימן להרים – מילין. לעמקים – תמרים. לנחלים – קנים. לשפלה – שקמים. ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, (מלכים א, י, כז) **וְאֵת הָאֲרָזִים נָתַן בְּשָׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה לְרַב.** אית דבעי מימר: למידת הדין איתמר. ואית דבעי מימר: לעגלה ערופה איתמר.

אי זהו עמק בגליל? בגון בקעת גינוסר וחרותיה, וכן פיוצא בהן. אי זהו הר שביהודה? זה הר המלך. ושפלתו – זו שפלת דרום. ועמק שלו – מעין גדי ועד יריחו.

אי זהו הר שבעבר הירדן? תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר: בגון הרי מכוור וגדור, וכן פיוצא בהן. ושפלתו – השבון וכל עריה אשר בפישור, דיבון, ובמות בעל, ובית בעל מעון, וכן פיוצא בהן. ועמק שלו – בית הרן ובית נמרה, וכן פיוצא בהן. ובעמק – בית הרן ובית נמרה, וסופות וצפון יתר, ממלכת סיהון מלך האמורי אשר מלך בהשבון. בית הרם – בית רמתה. בית נמרה בית נמרין. סבות – דרעלה. צפון – עמותו.

שפלה שבהר – פהר? ושפלה – בשפלה? מן מה דתני: הר והרם, עמק ועמק, שפל ושפלתו, הדיא אמרה: שפלה שבהר – פהר, והר שבשפלה – בשפלה. אמר רבי יוסי: מתניתא אמר בן! וההר שפלה – פהר המלך.

מבית חורון ועד ים – מדינה אחת. פרא בורין. אמר רבי יוחנן: עוד היא – יש בה הר ושפלה ועמק. מבית חורון ועד אמאום – הר. מאמאום ועד לוד – שפלה. מלוד ועד תים – עמק. ניתני ארבע! מעורבות הן.

תני: אין בסוריא שלש ארצות

[דף כ"ו ע"א]

איתא חמי, אילין עמק שביהודה – אינו אוכל עד הר יהודה. ועמק שבגליל – אוכל עד הר יהודה? **כל הארצות באחת לזיתים ולתמרים.** תני: אף להרובין. תני: אוכלין על התמרים – עד שיכלו מזריחו. ועל הזיתים – עד שיכלו כמרוזן ומגוש חלב.

הִלְכָה ג'

מתני' אוכלין על המופקר אבל לא על השמור. רבי יוסי אומר: אף על השמור.

אוכלין על הטפחין ועל הדיפרא, אבל לא על הסיתונגיות. רבי יהודה מתיר כל זמן שביכרו עד שיכלה תניין.

גמרא מתניתא – דרבי שמעון! כתיב (ויקרא כה, יב): מן השדה תאכלו את תבואתה. כל זמן שאת אוכל מן השדה – את אוכל מן הבית. פלה מן השדה – פלה מן הבית. מה טעמא דרבי שמעון? את הוא שגרמת לך שלא לוכל.

מתניתא – דרבי יוסי! דתני: אין אוכלין על הטפחין שבכפו. רבי יוסי אומר: אוכלין על הטפחין שבכפו. אמר רבי יוסי: תנינן סברין מימר, מה פליגין רבי יוסי ורבני? בסיתונגיות, אבל בדפרין – לא. אשכח תני: רבי יודה מתיר בדפרים, והם שבכרו עד שלא יכלה תניין.

הִלְכָה ד'

מתני' הכובש שלשה ככשים בכבית אחת. רבי ליעזר אומר: אוכלין על הראשון. ורבי יהושע אומר: אף על האחרון. רבן גמליאל אומר: כל שפלה מינו מן השדה – יבער מינו מן הכבית. רבי שמעון אומר: כל ירק אחת לביעור.

אוכלין ברוגזילא עד שיכלו סגריזות מבקעת בית נטופה.

גמרא מה טעמא דרבי ליעזר? הראשון – גותן טעם באחרון. מה טעם דרבי יהושע? האחרון גותן טעם בראשון. וקשיא על דרבי יהושע: אין הראשון גותן טעם באחרון?

רבן גמליאל אומר: כל שפלה מינו בשדה – יבער מינו מן הבית. תני: והלכה כדבריו.

חזקיה אומר: מכיון שהתחיל באוצר – כמבוער הוא. אתא עובדא קומי רבי יסא והורי כחזקיה. אומר: לא דאנא סבר כוותיה, אלא מן מה דאנן חמיין רבנין עבדין עובדא כוותיה.

רבי יצחק בר רדיפה תוה ליה עובדא, אתא שאל לרבי ירמיה. אומר ליה: מה? אריוותא קמיך ואת שאל לתעלייא! אתא שאל לרבי יאשיה. אומר ליה: חמי לך תלתא רחמיין ואבקררה קומיהון.

קפודקאי דציפורין שאלין לרבי אימי: בגין דלית לאילין עמא רחם ולא שאל שלם איך צורכה מייעבד? אומר לון: פד תחמון רגלא צלילא – תהוון ספקין לה לשוקא ומבקרין ליה, והורין וזכייין ביה.

רבי חגיי מפלג לה צלוחיין צלוחיין. רבי אליעזר מפלג לה צלוחיין צלוחיין.

רבי חזקיה סלק גבי רבי ירמיה. אומר ליה: זכיתי בהן אוצרה! אומר ליה: צור לי אילין פריטויא גביד. אומר ליה: הרי מקומן מושפך לוי! אומר ליה: לא כן אפקתד! חור וזכיתת בה.

[דף כ"ז ע"ב]

הִלְכָה ה'

מתני' המלקט עשבים לחים – עד שיכבש המתוק. והמגבב ביבש – עד שתירד רביעה שנייה.

עלי קנים ועלי גפנים – עד שיישרו מאביהן. והמגבב יבש – עד שתירד רביעה שנייה.

ורבי עקיבא אומר: בכלום – עד שתירד רביעה שנייה. ביוצא בו, המשפיר בית לחבירו עד הגשמים – עד שתירד רביעה שנייה.

המוזר הנזיה מחבירו עד הגשמים עד שתירד רביעה שנייה.

עד אימתי נכנסין עניים לפרדיוסות? עד שתירד רביעה שנייה. עד אימתי נהנין ושוזרפים בתבן ובקש של שביעית? עד שתירד רביעה שנייה.

גמרא רבי אבין בשם רבי יוחנן: לית בן עזאי רבי יוחנן, אלא עלי גפנים. עלי קנים – אין להן ביעור. ותני בן: עלי קנים ועלי האוג ועלי תרובין – אין להן ביעור, מפני שאין מינן בלה.

רבי זעירא בעי: אמר: "עד הגשם" עד שירד הגשם אחד? תמן תנינן (שקלים פרק ו' משנה ו') האומר: "הרי עלי עצים" – לא יפהות משני גזירין. רבי יוסי בי רבי בון אמר, רבי בא בר ממל בעי: אמר: "הרי עלי עין" מכיא גזיר אחד? אמר רבי ליעזר: מתניתא אמרה בן! שזה קרבן בפני עצמו, וזה קרבן בפני עצמו. דתנינן (יומא פרק ב' משנה ה') שנים בידן שני גזירי עצים.

תני רבי יוסי אומר: כל דבר שהוא תלוי ברביעה – עד שתירד רביעה שנייה. ושאינו תלוי ברביעה – עד שייגע וזנה של רביעה. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: שבעת ימים שירדו בהן גשמים ולא פסקו – יש בהן כדי רביעה שנייה. תני רבי הויה בשם רבן שמעון בן גמליאל: ולמה נקרא שמה רביעה? שהיא רובעת את הארץ.

אמר רבי חנינה: מפיון שתמרח מה שבשדה – הותר מה שבבית.

תני רבי הושעיה: אפילו לאחר שלש שנים – אסור עד שיתרח.

תבן של שביעית – אין שורין אותו בטיט. שרייו בטיט – בטל, והוא שגבול.

תבן של שביעית – אין נותנין אותו בפר. נתנו בפר – בטל, והוא שישן עליו.

תבן של שביעית, מה שיהא אסור משום ספיקו? רבי לוי צנפריא שאל לרבי בא בר זבדא, ושרא. אמר רבי זעירא: ואנא דלא סמכית עליה אשתאלת לאילין דבית פרסנה, ואמרין: נהנין הוינא בנשיו תבן מן ערובת שמיטתא, וכד מחכרין, מיייתי מן שוריא. אמר רבי ירמיה: מתניתא אמר שהוא מותר. דתני: הצבעין והפטמין – לזקחין מורסן מפל מקום. ואינן חוששין. רבי ירמיה סבר מימור: אפילו מן החשוד. אמר ליה רבי יוסי: לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד, הא דבר ברין שהוא חשוד – אסור.

אמר רבי שמאי, מתניתא אמרה שהוא אסור. דתנינן תמן (תרומות פרק י' משנה ה') ובשביעית, ובכלאי הכרם, והקדש – אם יש בורע ובקעין כדי ליתן טעם. לא נמצא מאבד אוכלי בהמה? תיפתר באוכלי בהמה לאדם. אמר רבי מנא: תיפתר בקדושת שביעית בביעור, ולית שמע מינה בלום.

מִסְכַּת עֲרֵכִין פֶּרֶק רְבִיעִי

א. שום היתומין שלושים יום, ושום הקדש ששים יום, ומכרזיון בבקר ובכערב, בהכנסת פועלין ובהוצאת פועלין, אומדין כמה סימניה, כמה היתה יפה, וכמה הוא רוצה לפדות על מנת לתן לאשה כתבתה ולבעל חוב את חובו, כשם שהדיוט קדם את הדיוט - הרי זו קדימה לעולם, כך הדיוט קדם את הגבוה - הרי זו קדימה לעולם. מטלטלין של הקדש, ונטע רבעי, ומעשר שני - דמיו ידועין, נפדין על פי שלשה לקוחות ולא על פי שלשה שאינן לקוחות. מום שבגלוי - הרי זה ישחט על פי בני הכנסת; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אפלו רגלו קטועה ועינו סמויה - לא ישחטו אלא על פי ממחה.

ב. המקדיש את הבהמה ומתה - יש לה פדיון. המקדיש את המתה - אין לה פדיון. הפודה מיד הקדש שלא בקרת - הקדש פדוי, שיד הקדש על העליונה. פרה זו תחת פרה של הקדש, וטלית זו תחת טלית של הקדש - הקדש פדוי, שיד הקדש על העליונה. פרה זו בחמשים סלעים תחת פרה של הקדש, טלית זו בחמש סלעים תחת טלית של הקדש - ראשונה טעונה חמש, ושניה אין טעונה חמש, משכו ולא הספיק לפדותו עד שעמד במאתים - הרי זה נותן מאתים, שגאמר (ויקרא כז, יט): "ונתן את הכסף וקם לו". אם נתן הכסף - הרי אלו שלו, ואם לאו - אינו שלו. משכו בית דין ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה - הרי זה נותן מאתים, שאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. פדאו במנה, ולא הספיק למשכו, עד שעמד במאתים - מה שפדה פדוי, פדאו במאתים ולא הספיק למשכו עד שעמד במנה, מה שפדה פדוי, שהקדש, פדיתו היא משיכתו. רבי שמעון בן גמליאל ורבי יוחנן בן ברוקה אומרים: אף מעשר שני - פדיתו היא משיכתו.

ג. המקדיש את נכסיו ונתן עיניו לגרש את אשתו, רבי אליעזר אומר: ידירנה הנאה

וגובה כתבתה מן הקדש, ואם רצה להחזיר - יחזיר. רבי יהושע אומר: אם רצה להחזיר - לא יחזיר. ובית הלל אומרים: אם רצה להחזיר - לא יחזיר. רבי אליעזר אומר: כדברי בית שמאי, ורבי יהושע אומר כדברי בית הלל. הקדיש תשעים מנה, והיה חובו מאה מנה - מוסיף את דינר ופודה מיד הקדש, אפלו בדינר, שאין הקדש יוצא מידי פדיון. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם היה חובו מרבה על הקדשו - לא הקדיש כלום, אף על פי שאמרו 'חבי הקדשות בית דין ממשכנין אותו, ונותנין לו מזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש' - במה דברים אמורים? בזמן שבית דין נזקקין להן. נותנין מטה מצעת, סנדליו ותפיליו. רבי אליעזר אומר: אם היה אפר - נותנין לו צמדו. רבי אליעזר אומר: חמר - נותנין לו שני חמורים. המקדיש את נכסיו, והיו בהן עבדים, אין אומרים להאכיל את העבדים ולהלבישם שביאו דמים הרבה, ולא עוד אלא אפלו מרגליות בכפר קטן, אין להקדש אלא מקומו ושעתו.

ד. אין מקדישין לפני יובל פחות משתי שנים של תבואה, שגאמר (ויקרא כז, יח): "וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים", הא לא הקדישה ביובל - הרי זו מקדשת. שנים אין פחות משתים, לא כשם שאין מקדישין פחות משתים, כך אין גואלים פחות משתים, תלמוד לומר (ויקרא כז, יח): "ונגרע מערכך" - אפלו שנה. נמצאת אומר, יובל ארבעים ותשע שנים, ארבעים ותשע סלעים, ארבעים ותשע פונדיות, אכלה הקדש בעשר ובחמש עשרה שנים - נותן סלע ופונדיון לשנה.

ה. המקדיש שדה בשנת היובל - נותן בית זרע חמר שעורים בחמשים שקל כסף. בית זרע חמר שעורים, אבל לא במדה. אחד שדה ואחד שדה אילן, ואחד שדה קנים, במדה הזאת פחות מכך או יותר על כן - נותן לפי חשבון. היו שם בקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהין עשרה טפחים -

הרי הן אין מקדשין ונמדדין עמה, פחות מכן נמדדין עמה ומקדשין, הבית והבורגנין, והמגדל והשובך שבתוכה - הרי הן נמדדין עמה, כשהן נפדין - נפדין כבתי חצרים. הקדיש את השדה וחזר והקדיש את האילן, כשהוא פודה - פודה את האילן בפני עצמו ואת השדה כשדה אחוזה.

ו. הקדישה וגאלה - אין יוצא מידו ביוכל. גאלה - יוצא לאביו ביוכל. גאלה אחר, או אחד מן הקרובים, גאלה מידו - אינו יוצא לו ביוכל. אין לה קם תחת האב לייעדה ולעבד עברי ולשדה אחוזה, אלא הבן בלבד. הגיע היובל ולא נגאלה - הכהנים נכנסים לתוכה ונותנין לו את דמיה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: נכנסין ולא נותנין אלא נקראת שדה רטושין, עד יובל שני. הגיע יובל שני ולא נגאלה - נקראת שדה רטושין רטושין, עד יובל שלישי. לעולם אין הכהנים נכנסים לתוכה עד שיגאלנה אחר. במה דברים אמורים? בשדה אחוזה של ישראל, אבל בשדה מקנה של ישראל - מקדשין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל. שדה היוצא מיד הקדש לכהנים ביוכל - הרי היא כשדה אחוזה של ישראל. הכהנים ולוים בשדה, בערי מגרשיהן - מקדשין בכל שעה שירצו. וגואלים בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל, שדה היוצא מיד הקדש לכהנים - הרי היא כשדה אחוזה של ישראל. הכהנים ולוים בשדה אחוזתן בערי מגרשיהן - מקדשין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל.

ז. כהן שירש את אבי אמו, וכן בן לוי נתין וממזר בשדה אבותיו - הרי הוא כשדה אחוזה של ישראל.

ח. המקדיש שדהו בשעה שאינו יוכל, אומרים לו: 'פדה אתה ראשון', שהבעלים נותנים חמש, וכל אדם אין נותן חמש.

מצעה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה. אמרו לו: 'פדה אתה ראשון' - הרי שלי באסר. אמר רבי יוסי: אפלו לא אמר זה אלא כפיצה, אמר לו הגיעתהו, שהקדש נפדה בכסף ובשנה כסף. אמר אחד: הרי שלי בעשר סלעים, ואחד אומר בעשרים ואחד, אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים, ואחד אומר בחמשים, חזר בו של חמשים - נוטלין הימנו עשרה סלעים ומחזירין את המקח שלפניו, חזר בו של ארבעים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח שלפניו. חזר בו של שלשים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח שלפניו, חזר בו של עשרים - נוטלין הימנו עשר סלעים, ומחזירין את המקח שלפניו, חזרו בהן כלם, אם נטלו מכלם עשר עשר המקח תפוס לראשון.

ט. המקדיש שדה אחוזתו שלא בשעת היובל, ביתו ומטלטלין, בין בשעת היובל ובין שלא בשעת היובל - כופין את הבעלים לפתח ראשון. אמר אחד - הרי שלי בעשרים ואחד - כופין את הבעלים לתן עשרים ושש. עשרים ושנים - כופין את הבעלים לתן עשרים ושבע, בעשרים ושלש - כופין את הבעלים לתן עשרים ושמונה. בעשרים וארבעה - כופין את הבעלים לתן עשרים ותשעה. בעשרים וחמש - כופין את הבעלים לתן שלשים. פחות מכן - אין כופין את הבעלים, שאין כופין את הבעלים אלא כנגד חמש. רצו הבעלים לגאול - הרשות בידין, נותנין שלשים ואחד דינר. בית שמאי אומרים: יש חמש לתוספת. ובית הלל אומרים: אין חמש לתוספת.

י. אין לאדם להקדיש את כל נכסיו, אם הקדיש את כלן - הרי הן מקדשין. אין אדם רשאי להחרים את כל נכסיו, ואם החרים את כלן - הרי הן מתרמין. רבי אליעזר אומר: (ויקרא כז, כח): "מאדם" - ולא כל אדם. "מבהמה" - ולא כל בהמה. "משדה אחוזתו" - ולא כל שדה אחוזתו. לפיכך אם הקדיש את כלן - הרי הן מקדשים. ואם

להדיוט, ומפרש לגבוה, שנאמר (ויקרא כז, כח): "כל חרם קדש קדשים הוא לה". רבי יהודה בן בתירא אומר: סתם חרמים לגבוה ומפרש להדיוט, שנאמר (ויקרא כז, כא): "כשדה החרם".

יב. כהנים ולויים - אין מחרימים; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: כהנים אין מחרימים - שחרמים שלהם. לויים מחרימים שאין חרמים שלהן. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בקרקעות, "כי אחזת עולם הוא להם" (ויקרא כה, לד), ודברי רבי שמעון במטלטלין - שאין חרמים שלהן.

יג. שלשה חרמים הן (ויקרא כז, כח): "אף כל חרם אשר יחרים איש לה" וגו' - אלו חרמי כהנים. "כל חרם קדש קדשים הוא לה" - אלו חרמי גבוה. "כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה" - אלו חריבי מיתות בית דין.

מסכת ערכין פרק חמישי

א. המוכר שדהו בשעת היובל - אין מתר לגאול פחות משתי שנים של תבואה, שנאמר (ויקרא כה, טו): "במספר שני תבואת ימכר לך". היתה שנת שביעית או שנים כשני אליהו - אינו עולה לו מן המנין. גרה שנה, ואכלה שנה, והובירה שנה - עולה לו מן המנין. רבי אליעזר אומר: פעמים שיוכל לאכול הימנה שלש תבואות בשתי שנים, כיצד? הניחה ויצא, היה בה תבואה לקצר וזיתים לכצר, וענבים למסוק, לא יאמר לו: הניחה לפני מלאה כמו שהנחתה לפני מלאה, אלא אוכל שנה אחת ומסתלק. הקנים והזמורות ופרות שקמה בתוכה - הרי הן כפרות. אילן שנקצץ, או שיבש - שניהן אסורין בו. כיצד יעשה? ימכר וילקח בהן קרקע ויאכל פרותיה.

ב. מכרה לראשון במנה, מכר לראשון ולשני במאתים - אין מחשב אלא עם הראשון, שנאמר (ויקרא כה, כז): "לאשר

החרים את כלן - אין מחרימים. אמר רבי אלעזר בן עזריה: אם לגבוה אין אדם רשאי להחרים את נכסיו, שחס המקום עליו, על אחת כמה וכמה אדם חייב להיות חס על נכסיו. רבי אלעזר בן עזריה אומר: הרי הוא אומר (דברים יב, כ): "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך" וגו', אי אפשר שהבשר מבאיש בקדרה, והלא תאכלו, הא אינו אומר (דברים יב, כ): "ואמרת אכלה בשר", אלא לתאבון, יכול הוא לוקח מן השוק ואוכל, תלמוד לומר (דברים יב, כא): "ובחת מבקרך ומצאנך ואכלת", יכול יכנס בהן וישחטם כלם, ויעלם? תלמוד לומר "מבקרך" ולא כל בקרך, "מצאנך" ולא כל צאנך. וכן היה רבי אלעזר בן עזריה אומר: מי שיש לו עשרה מנה - מתעסק בירק בקדרה בכל יום. עשרים מנה - מתעסק בירק בקדרה ואלפס. חמשים מנה - ליטרא בשר מערב שבת לערב שבת. מאה מנה - ליטרא בשר בכל יום, אף על פי שאין ראה לדבר, זכר לדבר, שנאמר (ישעיה ז, כא): "ביום ההוא יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן והיה מרב עשות חלב יאכל חמאה" - ממאה לוג חלב יוצא לוג חמאה. רבי אומר: הרי הוא אומר (ויקרא יז, יג): "אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל" וגו', והלא סופנו לרבות שירש ושלקח ושנתן לו במתנה, הא אינו אומר "ואמרת אוכלה בשר" אלא בהזמנה הזאת.

יא. המקדיש חצי עבדו וחצי שפחתו - הוא וכהן שתפין בו. חרמי כהנים שהקדישו להקדש המזבח, או להקדש בדין הבית - לא עשה כלום. הקדש המזבח שהקדישו לחרמי כהנים, או להקדש בדין הבית - לא עשה כלום, אבל הקדש בדין הבית שהקדישו לחרמי כהנים, או להקדש המזבח - מה שעשה עשוי, חרמי כהנים - אין להם פדיון, ואין יוצאין ביובל, חרמי ישראל - רצו הבעלים לגאול - הרשות ביד כהן. חרמי ישראל, כיון שבאו ליד כהן - הרי הן כחלין לכל דבר, סתם חרמים

מכר לו". לראשון במאתים, ומכר לראשון ולשני במנה - אין מחשב אלא עם האחרון, שנאמר: "לאיש אשר בתוכה", רצה אביו, או אחיו, או אחד מן הקרובים של ראשון לגאול - הרשות בידו, ושל שני - אין שומעין לו. לא ימכר ברחוק ויגאל בקרוב, ברע ויגאל ביפה, לא ילוה ויגאל לחצאין, ובהקדש - מתר בכלן. זה חמר בהדיוט מבהקדש. אמר רבי שמעון: מפני מה בהדיוט לא דחק הכתוב שאם הגיע הייכל ולא נגאל היצא הוא לבעלים בייכל, מפני מה בהקדש דחק עליו הכתוב שאם הגיע ולא נגאל חלוט הוא שדה להקדש.

ג. אין אדם רשאי למכור שדה אחרותו ולהניחה בפנדתו, ולקח בהם בהמה, ולקח בהם כלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהם בהמה דקה, אפלו לעשות בהם סחורה, אלא אם כן העני. אם מכר - הרי זה מכור. אין אדם רשאי למכור את בתו, ולהניחה בפנדתו ולקח בהם בהמה, ולקח כלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהן בהמה דקה, ואפילו לעשות בהן סחורה, אלא אם כן העני, ואם מכר - הרי זה מכור. אין אדם רשאי למכור את עצמו, ולהניח בפנדתו, ולקח בהם בהמה, ולקח בהם כלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהן בהמה דקה, ואפלו לעשות בהן סחורה, אלא אם כן העני, ואם מכר - הרי זה מכור.

ד. אמר רבי יוסי ברבי חנינא: בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית! כיצד? אדם עושה מלאכה מפרות עברה, התחיל מוכר במטלטלין, שנאמר (ויקרא כה, יד): "וכי תמכרו ממכר לעמיתך". לא הרגיש, התחיל מוכר שדה אחרותו, שנאמר (שם כה, כה): "כי ימוך אחיך ומכר מאחרותו", לא באת לידו, עד שמכר את ביתו, שנאמר (שם כה, כט): "ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה", לא באת לידו, עד שמכר את בתו, שנאמר (שמות כא, ז): "וכי ימכר איש את בתו לאמה", לא באת לידו עד שלוה ברבית, שנאמר (ויקרא כה, לה): "כי ימוך

אחיך ומטה ידו", ונאמר (שם שם, לו): "אל תקח מאתו נשך ותרבית", לא באת לידו עד שמוכר את עצמו, שנאמר (שם שם, ט): "כי ימוך אחיך עמך ונמכר לך", ולא לך אלא לגר, שנאמר "ונמכר", ולא לגר צדק אלא לגר תושב, שנאמר: "ונמכר לגר", ולא לגר תושב אלא לעובד כוכבים, שנאמר (ויקרא כה, מז): "או לעקר משפחת גר", נעשה כמר לעבודת כוכבים.

ה. המקדיש בית בבתי ערי חומה - הרי זה גואל מיד, וגואל לעולם, לא גאלו - צמת להקדש. המוכר בית בבתי ערי חומה - הרי זה גואל מיד, גואל והולך כל שנים עשר חדש. לא גאלו כל שנים עשר חדש - צמת ללוקח. מכרה לראשון ועמד הראשון ומכרה לשני - הרי זה גואל מיד, גואל והולך כל שנים עשר חדש, לא גאלו כל שנים עשר חדש - צמת לשני.

ו. המקדיש בית בבתי חצרים - הרי זה גואל מיד, גואל והולך לעולם. גאלה אחר - יוצא לבעלים בייכל. המוכר בית בבתי חצרים - הרי זה גואל מיד, גואל והולך לעולם, שאם הגיע יובל ולא גאלה - יוצא לבעלים בייכל. בתי חצרים, אף על פי שיש להם חומת גג - אינו בבתי ערי חומה.

ז. עיר שנפלה חומתה - כל המצוה הזאת נוהגת בה. בנה בית חוצה לה - נדון בבתי חצרים. בתי ערי חומה וחוצה לארץ - הכל הולך אחר העקר. ירושלים וערי מקלט ומעשר שני - הכל הולך אחר הנוף. הבורגנין, והמגדל, והשוכך שבתוכה - הרי הן בבתי ערי חומה. והדיירים, והגנות, והפרדסות שבתוכה. רבי מאיר אומר: הרי הן בבתי ערי חומה. וחכמים אומרים: הרי הן כשדות. בית בנוי בחומה; רבי יהודה אומר: כאלו הוא בחוץ. רבי שמעון אומר: כאלו הוא בפנים. בתי בדין שפתחיהם לפנים וחללן לחוץ, או שפתחיהן לחוץ וחללן לפנים; בית שמאי אומרים: אין פודין בהם מעשר שני, כאלו הם בפנים, אין

אֶלְפִים אִמָּה תְּחוּם עֲרֵי הַלּוּיִם, צֵא מִהֶן אֶלֶף
אִמָּה מִגְרָשׁ, נִמְצָא מִגְרָשׁ, וְהִשְׁאָר שְׁדוּת
וּכְרָמִים.

מִסְכַּת תְּמוּרָה פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. הַמִּמִּיר אֶפְלוּ בְּשֶׁבֶת - הֲרִי זֶה מוֹמֵר,
וְסוֹפֵג אֶת הָאֲרָבָעִים. כִּהְנִים אֵין מִמִּירִים
בְּקִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל - אֵין מִמִּירִין בְּקִדְשֵׁי
כִּהְנִים, שְׂאִין אָדָם עוֹשֶׂה תְּמוּרָה בְּזָבַח
שְׂאִינוּ שְׁלוֹ. בְּכוֹר אֶצֶל יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה
תְּמוּרָה. אֶצֶל הַכֹּהֲנִים - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה;
דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר
אוֹמֵר: כִּיּוֹן שְׂבָאוּ לְיַד כֹּהֵן - זֶה וְזֶה אֵין
עוֹשִׂין בּוֹ תְּמוּרָה, זוּ מָה יַעֲשֶׂה לָּהּ? תַּרְעָה
עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתֵאכַל לְבַעֲלִים בְּמוֹם.

ב. אֶחָד קִדְשֵׁי קִדְשִׁים וְאֶחָד קִדְשִׁים קְלִים -
אֵין רִשְׁאֵי לְהַמִּיר, בֵּין בַּחוּל בֵּין בְּשֶׁבֶת. אֵין
מִשְׁנִין אוֹתָן מִקִּדְשֵׁי תֵּן, אֶפְלוּ מִקִּדְשָׁה קְלָה
לְקִדְשָׁה חֲמוּרָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִקִּדְשָׁה
חֲמוּרָה לְקִדְשָׁה קְלָה. אֹמֵר עַל הַבְּכוֹר עַל
הַשְּׁלָמִים - 'הֲרִי אֵלוּ עוֹלָה' - לֹא אֹמֵר כְּלוּם,
וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְעוֹלָה. 'הֲרִי זֶה בְּכוֹר וְהֲרִי
זֶה שְׁלָמִים' - מִתְרַיְמִין אוֹתָן וּמְקַדִּישִׁין אוֹתָן
הַקִּדְשׁ עֲלוּי.

ג. אֵלוּ הֵם חֲרָמִים: הָאוֹמֵר 'חֲרָם זֶה לְכַהֵן'.
אֵלוּ הֵם הַקִּדְשׁוֹת - הָאוֹמֵר: 'הַקִּדְשׁ זֶה
לְכַדֵּק הַבַּיִת'. מִן כִּמָּה הוּא נוֹתֵן קִדְשִׁים
שְׁחִיב בְּאַחֲרֵייתָן, כְּגוֹן חֲטָאֵת וְאָשָׁם.
הָאוֹמֵר 'הֲרִי זוּ עֲלֵי עוֹלָה'; 'הֲרִי זוּ עֲלֵי
שְׁלָמִים' - נוֹתֵן דְּמֵי כֶּלֶן. קִדְשִׁים שְׂאִין חִיב
בְּאַחֲרֵייתָן, כְּגוֹן הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, וְהָאוֹמֵר
'הֲרִי אֵלוּ עוֹלָה'; 'הֲרִי אֵלוּ שְׁלָמִים' - נוֹתֵן
טוֹבֵת הַנְּאֻתָן. וְכִמָּה טוֹבֵת הַנְּאֻתָן? אוֹמֵר
כִּמָּה אָדָם רוֹצֶה לְתַן בְּעוֹלָה שְׂאִין צָרִיךְ לָהּ
לְקַח בְּכוֹר לְתַנּוּ לְבָן בְּתוֹ.

ד. עוֹשִׂין תְּמוּרָה בְּאַחֲרִים. עוֹשִׂין תְּמוּרָה זֶה
בְּזֶה. עוֹשִׂין תְּמוּרָה אֶחָד בְּשָׁנִים וּשְׁנַיִם
בְּאַחָד, אֶחָד בְּמָאָה וּמָאָה בְּאַחָד; רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה אֶלָּא אֶחָד
בְּאַחָד, שְׁנַאֲמַר (וַיִּקְרָא כֹז, י'): 'בְּהֵמָה

אוֹכְלִים בְּהֵם קִדְשִׁים קְלִים כְּאֵלוּ הֵם בַּחוּץ.
בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: מִכְּנֶגֶד הַחוּמָה וּלְפָנֶיךָ
כְּלָפְנִים, מִכְּנֶגֶד הַחוּמָה וּלְחוּץ כְּלַחוּץ. אֹמֵר
רַבִּי יוֹסִי: זוּ מִשְׁנֵת רַבִּי עֲקִיבָא, מִשְׁנֵה
הֲרֵאשׁוּנָה; בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין
בְּהֵם מִעֵשֶׂר שְׁנֵי כְּאֵלוּ הֵם בַּחוּץ, וְאֵין
אוֹכְלִים בְּהֵם קִדְשִׁים קְלִים כְּאֵלוּ הֵם בְּפָנִים.
בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: בְּלִשְׁכוֹת, אֶת שְׁפַתְחָה
לְפָנִים - כְּלָפְנִים, אֶת שְׁפַתְחָה לְחוּץ -
כְּלַחוּץ. אֹמֵר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל רַבִּי יוֹסִי: וְכִי
אֵין לָנוּ מִקְּפוֹת חוּמָה אֶלָּא אֵלוּ בְּלִבְדּוֹ? הֲרִי
הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים ג, ד): "שְׁשִׁים עִיר כֹּל
חֵבֶל אֲרֻגָב וְגו', כֹּל אֶלֶה עָרִים בְּצוּרוֹת חוּמָה
גְּבוּהָה" וְגו', אֶלָּא כִּיּוֹן שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּל
- כְּטִלָּה מִהֶן מִצּוֹת עֲרֵי חוּמָה. וְכַשְׁעֵלוּ מִן
הַגּוּלָה, מִצְּאוּ אֵלוּ שְׁמִקְּפוֹת חוּמָה מִימּוֹת
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, וְקִדְשׁוֹם, וְלֹא אֵלוּ בְּלִבְדּוֹ,
אֶלָּא כֹּל שֶׁתֵּבֵא לָךְ בְּמִסְרֵת שְׁמִקְּפוֹת חוּמָה
מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן. כֹּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת
נוֹהֶגֶת בָּהּ, וְשִׁקְדְשׁוֹם מִכָּאֵן וְאֵילָךְ - כֹּל
הַמִּצְוָה הַזֹּאת נוֹהֶגֶת בָּהּ.

ח. חֲמַר בְּכַתִּי עֲרֵי חוּמָה שְׂאִין בְּשָׂדֵה
אֲחוּזָה, וּבְשָׂדֵה אֲחוּזָה שְׂאִין בְּכַתִּי עֲרֵי
חוּמָה, שְׁכַתִּי עֲרֵי חוּמָה אֵין יוֹצֵאִין בִּיּוֹבֵל.
אִם לֹא גֵאֲלָה כֹּל שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֹדֶשׁ - צִמַּת
לְלוֹקַח, מָה שְׂאִין כֵּן בְּשָׂדֵה אֲחוּזָה. חֲמַר
בְּשָׂדֵה אֲחוּזָה, שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ שָׂדֵה אֲחוּזָתוֹ
שְׁלֹא בְּשַׁעַת הַיּוֹבֵל - אֵין מִתֵּר לְגֵאוּל פְּחוֹת
מִשְׁתֵּי שְׁנַיִם. יוֹצֵאִין בִּיּוֹבֵל וּבְגֵרְעוֹן, מָה
שְׂאִין כֵּן בְּכַתִּי עֲרֵי חוּמָה.

ט. אֵין עוֹשִׂין שָׂדֵה מִגְרָשׁ, וְלֹא מִגְרָשׁ שָׂדֵה,
מִגְרָשׁ עִיר, וְלֹא עִיר מִגְרָשׁ. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּעֲרֵי הַלּוּיִם,
אֶבֶל בְּעֲרֵי יִשְׂרָאֵל - עוֹשִׂין שָׂדֵה מִגְרָשׁ,
וּמִגְרָשׁ שָׂדֵה, מִגְרָשׁ עִיר, וְלֹא עִיר מִגְרָשׁ -
כְּדִי שְׁלֹא יִחְרִיבוּ אֶת עֲרֵי יִשְׂרָאֵל. לֹא יִסְתַּר
אָדָם אֶת בֵּיתוֹ לְעִשׂוֹתוֹ גְּנֵה, לֹא יִשַׁע אָדָם אֶת
חֻרְבָתוֹ גְּנֵה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַחְרִיב אֶת אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמַלְיָאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵעַ
אָדָם אֶת חֲרָבְתוֹ גְּנֵה, שֶׁכֶּךָ הוּא יִשׁוּבָהּ. רַבִּי
אֶלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר:

בְּהֵמָה וְלֹא בְּהֵמוֹת בְּהֵמָה". אָמְרוּ לוֹ: כָּשֶׁם שֶׁבְּהֵמָה יִחִידָה קְרוּיָה בְּהֵמָה - כִּךָּ בְּהֵמוֹת הַרְבֵּה קְרוּיֹת בְּהֵמָה, שְׁנֹאֲמַר (יִוְנָה ד, יא): "וּבְהֵמָה רַבָּה".

ה. אָמַר: 'רְגֵלָה שֶׁל זֶה עוֹלָה' - אֵין כְּלָה עוֹלָה אֶלָּא אוֹתָהּ הֶרְגַל בְּלִבָּד. מֵה יַעֲשֶׂה לָּהּ? תִּמְכֹּר לְחִיבֵי עוֹלוֹת חוּץ מִרְגֵלָה וְדַמְיָה לְחֵין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: אֵין כְּלָה עוֹלָה. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּדָבָר שְׂאִין הַנִּשְׁמָה תְלוּיָהּ בּוֹ, וְדְבָרֵי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּדָבָר שֶׁהַנִּשְׁמָה תְלוּיָהּ בּוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עוֹשִׂין תְּמוּרָה שְׁלָמִין בְּאֲבָרִים, עוֹשִׂין תְּמוּרָה בְּרוֹבַע וְנִרְבַּע, וְנִרְבַּע בְּמִקְצָה, וּבְנִעֻבָד בְּאַתְנָן, וּבְמַחֲרִיר וְכֹלְאִים, וּבִטְרַפָּה וּבִיוֹצָא דְפָן; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַכֹּלְאִים וְהִטְרַפָּה, יוֹצָא דְפָן, וְטַמְטוּם וְאַנְדְרוּגִינִסוּ - לֹא קְדוּשִׁין וְלֹא מְקַדְּשִׁין.

ו. הַמְקַדֵּשׁ בְּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ - עוֹבֵר בְּחִמְשָׁה לְאוּיִן: בַּל תִּקְדִּישׁ, בַּל תִּשְׁחַט, בַּל תִּזְרַק אֶת הַדָּם, וּבַל תִּקְטִיר חֲלָבּוֹ, וּבַל תִּקְטִיר מִקְצָתוֹ, שְׁנֹאֲמַר (ויקרא כב, כא): "תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוֹם" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מִשׁוּם 'בַּל תִּקְבַּל אֶת דָּמוֹ'. הַקְדִּישׁוּ וְלֹא שְׁחֹטוּ - אִינוּ חֵיב אֶלָּא אַחַת, הַקְדִּישׁוּ וּשְׁחֹטוּ וְזָרַק אֶת דָּמוֹ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, הַמְקַדֵּשׁ רוֹבַע וְנִרְבַּע, מִקְצָה וְנִעֻבָד, אֶתְנָן וּמַחֲרִיר, שְׂרוּע וְקָלוּט - עוֹבֵר מִשׁוּם שְׁמוֹת הַלֵּלוֹ, וְהָרִי הֵן כְּבַעֲלֵי מוּמִין שְׁקֵדִים הַקְדִּישׁ אֶת מוּמָם, וְאֵין יוֹצֵאִין לְחֵין, אֶלָּא עַל מוֹם קְבוּעַ בְּלִבָּד. הַמְקַדֵּשׁ תְּמִימִים לְבָדֵק הַבַּיִת - חֵיב בְּ'עֵשֶׂה' וְלֹא תַעֲשֶׂה'; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין חֵיב אֶלָּא מִשֵּׁם אֶחָד בְּלִבָּד. הַמְקַדֵּשׁ תְּמִימִים לְבָדֵק הַבַּיִת - אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ אֶלָּא לְמִזְבֵּחַ בְּלִבָּד, הַמְקַדֵּשׁ בְּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ. רָצָה לְפַדּוֹתוֹ לְהַקְדִּישׁ בְּדֵק הַבַּיִת - הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ. הַוֹלֵד - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר וְלֵד הַוֹלֵד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַוֹלֵד - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, הַצָּבוּר - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. בְּהֵמַת צָבוּר - אֵין עוֹשִׂין

תְּמוּרָה. הַשְּׁתַּפִּין - אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וּבְהֵמַת הַשְּׁתַּפִּין - אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה. בְּהֵמָה שְׁחִצְיָה קָדַשׁ וְחִצְיָה חוֹל - לֹא עוֹשֶׂה וְלֹא נַעֲשִׂית, וְלֹא הַזֹּבַח הַבָּא מִחֵמַת תְּמוּרָה עוֹשֶׂה תְּמוּרָה.

א. קְרַבְנוֹת צָבוּר - דוּחִים אֶת הַשֶּׁבֶת וְאֶת הַטְּמֵאָה, קְרַבְנוֹת יָחִיד - אֵינָם דוּחִים לֹא הַשֶּׁבֶת וְלֹא הַטְּמֵאָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יַעֲקֹב: מְצִינוּ בְּחִבְתֵּי כַהֵן מְשִׁיחַ וּפְרִי יוֹם הַכַּפּוּרִים וְהַפֶּסַח, שֶׁהֵן קְרַבְנוֹת יָחִיד וְדוּחִין אֶת הַשֶּׁבֶת וְאֶת הַטְּמֵאָה. מְצִינוּ כַּפֵּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, וְשִׁעְרֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, וְחִגְיָה, שְׁקַרְבְנוֹת צָבוּר; וְאֵינָם דוּחִין, לֹא אֶת הַשֶּׁבֶת וְלֹא אֶת הַטְּמֵאָה. כָּלֵל אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב: כָּל שֵׁשׁ לוֹ זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַעֲרַב שֶׁבֶת - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. וְכָל שְׂאִין לוֹ זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, וְיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת מַעֲרַב שֶׁבֶת - אֵין דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת.

ח. אֵלוֹ דְּבָרִים שְׂבִין קְרַבְנוֹת צָבוּר לְקְרַבְנוֹת יָחִיד: שְׁקַרְבְנוֹת צָבוּר תַּחֲלַת הַקְּדִשׁוֹן מוֹעֲלִין בַּהֵן, קְרַבְנוֹת, יֵשׁ מֵהֵן שְׁמוֹעֲלִין בַּהֵן וְיֵשׁ מֵהֵן שְׂאִין מוֹעֲלִין בַּהֵן. יֵשׁ מֵהֵן חֲטָאת מִן הַצֵּאֵן הַבָּא עַל 'לֹא הוֹדַע', וְכָלֵל קְדִישֵׁי קְדָשִׁים נֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים, וְנֶאֱכָלִין לְזִכְרֵי כְּהוֹנָה וְנֶאֱכָלִין בְּיוֹם וּבְלֵילָה, מֵה שְׂאִין בְּקְרַבְנוֹת יָחִיד. קְרַבְנוֹת יָחִיד עוֹשִׂין תְּמוּרָה וּבָאִים בְּשִׁתְפוּת, יֵשׁ מֵהֵן חֲטָאת מִתְּהַ וְחֲטָאת נִקְבָּה, אָשֶׁם וְדָאִי וְאָשֶׁם תְלוּי, וּבָאִין מִן הַמַּעֲשֵׂר, וְטַעוּנִין סְמִיכָה מֵה שְׂאִין בְּקְרַבְנוֹת צָבוּר.

ט. אֵלוֹ דְּבָרִים שְׂבִין בְּהֵמָה לְעוֹפוֹת, שֶׁהַבְּהֵמָה דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת וְדוּחָה אֶת הַטְּמֵאָה, וְנוֹהֶגֶת בְּצָבוּר כִּיחִיד, וְיֵשׁ בָּהּ חֲטָאת מִתְּהַ, וְחֲטָאת נִקְבָּה, וְאָשֶׁם וְדָאִי, וְאָשֶׁם תְלוּי, וְתוֹדָה, וּשְׁלָמִים, וּבָאָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, וּקְרָבָה בְּבִמָּה, וְטַעוּנָה סְמִיכָה וּנְסֻכִים וְתַנּוּפַת חִזָּה וְשׁוֹק, וְטַעוּנָה מִתָּן אֲרַבַּע, וְיֵשׁ מִדְּמָה נִכְנַס לְפָנִים וְלְפָנֵי וְלְפָנִים, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּעוֹפוֹת.

י. אלו דברים שבין עופות לבהמה: שהעופות תחלת הקדשן מועלין בהן. ובהמה, יש הימנה שמועלין בה ויש הימנה שאין מועלין בה. והכשרו להביא נקבות כזכרים לעולות, ובעלי ממיין כנקבות לגבי מזבח, ויש מהן חטאת העוף הבא על הספק, וכלן קדשי קדשים, ונאכלין לפנין מן הקלעים ונאכלים לזכרי כהונה, ונאכלים ליום ולילה, מה שאין כן בבהמה.

יא. ואלו דברים שבין מנחות לעופות, שהמנחות נוהגות בצבור כיחיד, ודוחות את השבת ואת הטמאה, וטעונות הגשה ותנופה וטעונות כלי, ודברים אחרים הבאין חובה להן, מה שאין כן בעופות.

יב. ואלו דברים שבין עופות למנחות: שהעופות באין בשתפות ומתירין מחסרי כפרה, והתר מכלל אסורין בקדש, וחיבים עליה בחוץ, מה שאין כן במנחות. ולד חטאת ותמורת חטאת שמתו בעליה - עושה תמורה. ושאבדה, ושנמצאת עד שלא כפרו הבעלים - עושה תמורה. משכפרו בעלים - אין עושה תמורה. רבי שמעון אומר: אף שכפרו הבעלים. ושעברה שנתה יהו מתות, ובצבור מצינו בולד חטאת ובתמורת חטאת, ובחטאת שמתו בעליה, ביחיד דברים אמורין ולא בצבור, אף אלו ביחיד דברים אמורין ולא בצבור. חמר בזבח שאין בתמורה, ובתמורה שאין בזבח, שהזבח דוחה את השבת, ואת שטמאה נוהג בצבור כיחיד, ועושה תמורה, מה שאין כן בתמורה. חמר בתמורה, שהתמורה קדושה חלה עליה בעלת מום קבוע, מה שאין כן בזבח. רבי יוסי בר יהודה אומר: שגגה כזדון.

מסכת תמורה פרק שני

א. המפריש נקבה לעולה - תרעה עד שתסתאב, ותמכר ויפלו דמיה לנדבה. רבי שמעון אומר: אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום: 'הרי אלו עולה' - לא אמר כלום! 'הרי אלו לעולה' - אפלו זבל, אפלו

אבנים - ימכרו, ויביא בדמיהן עולה. המפריש נקבה לאשם תרעה עד שתסתאב ותמכר, ויפלו דמיה לנדבה.

ב. המפריש נקבה לפסח - תרעה עד שתסתאב ויביא בדמיה פסח. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: תמכר שלא במום. ילדה זכר - ירעה עד שישתאב וימכר ויביא בדמיו פסח. רבי אליעזר אומר: הוא עצמו יקרב פסח. תמורת הפסח, ולד תמורת פסח, ולדן ולד ולדן עד סוף העולם - ירעו עד שישתאבו, וימכרו ויביא בדמיהן שלמים. רבי אליעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים, ולד תמורת שלמים, ולדן ולדן עד סוף העולם - ירעו עד שישתאבו, וימכרו ויביא בדמיהן שלמים. רבי אלעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים.

ג. המפריש נקבה לעולתו ולפסחו ולאשמו - עושה תמורה. רבי שמעון אומר: לעולתו - עושה תמורה, לפסחו ולאשמו - אין עושה תמורה. אין לה דבר שהוא עושה תמורה, אלא דבר הרועה ומסתאב. אמר רבי: רואה אני דברי רבי שמעון בפסח, שמא הקדיש הפסח וכאו שלמים.

ד. המפריש אשמו ואבד, והפריש אחר תחתיו, ולא הספיק להקריבו עד שנמצא הראשון, והרי שניהם עומדין - יביא את איזה מהם שירצה, והשני ירעה עד שישתאב, וימכרו, ויפלו דמיו לנדבה.

ה. המפריש מעות לאשמו, ואבדו, והפריש מעות תחתיהן, ולא הספיק לקח בהן אשם עד שנמצאו מעות הראשונות - יביא מאלו ומאלו אשם, ויקרב, והשאר יפול לנדבה. המפריש מעות לאשמו, ואבדו, והפריש מעות תחתיהן, ולא הספיק לקח בהן אשם עד שנמצאו מעות - המעות יביא בהן אשם, ויקרב, ואשם ירעה עד שישתאב, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה. המפריש אשמו ואבד, והפריש מעות תחתיו, ולא הספיק לקח בהן עד שנמצא אשם, אשם יקרב והמעות יפלו

ז. תּמוּרת הַבְּכוֹר וְהַמְעַשֵּׂר, וְלָדָן, וְלָדָן, וְלָדָן, עַד סוֹף הַעוֹלָם - הָרִי אֵלּוּ בְּבָכוֹר וְכַמְעַשֵּׂר, וַיֵּאָכְלוּ בְּמוֹמֵן לְבַעֲלִים. מֵה בֵּין בְּכוֹר וְיַמְעַשֵּׂר לְכָל הַקְּדָשִׁים? שְׁכָל הַקְּדָשִׁים חִיב בְּאַחֲרֵינָתָן וַיִּטְפַּל בְּהֵן לְהֵבִיא מִחוּץ לְאַרְץ, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּבָכוֹר וּבְמַעַשֵּׂר.

מִסְכַּת תּמוּרָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. הָאוֹמֵר: 'מֵה שְׂבַמְעֵי בְּהֵמָה זו הַקְּדָשׁ' - מִתְּרַת בְּגִזָּה וְאַסוּרָה בְּעִבוּדָה, מִפְּנֵי שְׂמִכְחִישׁ אֶת הַקְּדָשִׁים. שְׁחֻטָּה - הַעֲבָר אָסוּר בְּאֹכִילָה. מֵתָה - הַעֲבָר אָסוּר בְּהֵנָאָה. 'שׁוֹר זֶה הַקְּדָשׁ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', שְׁחֻטוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מִתָּר בְּאֹכִילָה. מֵת - מִתָּר בְּהֵנָאָה. הַקְּדִישׁ לְשֵׁם שְׁלָמִים - הָרִי זֶה מִקְדָּשׁ. 'מַעֲכָשׁוּ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', וְשְׁחֻטוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - אָסוּר בְּאֹכִילָה. מֵת - אָסוּר בְּהֵנָאָה. הַקְּדִישׁ לְשֵׁם שְׁלָמִים - הָרִי זֶה אֵינוֹ מִקְדָּשׁ.

ב. 'בְּהֵמָה זו תּוֹדָה' - מֵה שְׁתַּלְּד עוֹלָה. 'בְּהֵמָה זו שְׁלָמִים' - מֵה שְׁתַּלְּד חֲטָאֵת. 'הָרִי זו וְלָד תּוֹדָה' - וְלָד שְׁלָמִים; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: דְּבָרֵי קְיָמִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: 'יָבֵדַק, אִם אָמַר: 'לִכְךָ נִתְּפֹנְתִי, אֶלָּא שְׂאִין יָכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת' - דְּבָרֵי קְיָמִים. אִם אָמַר: 'מֵה שְׁקָרִיתִי שֵׁם לְרֵאשׁוֹן וְחִזְרִיתִי וְקָרִיתִי שֵׁם לְשֵׁנִי' - אֵין דְּבָרִים אַחְרוּנִים כְּלוּם. מוֹדָה רַבִּי מְאִיר לְחֲכָמִים: 'מֵה שְׁתַּלְּד בְּהֵמָה זו עוֹלָה' וְהִיא תּוֹדָה, 'מֵה שְׁתַּלְּד בְּהֵמָה זו חֲטָאֵת' וְהִיא שְׁלָמִים - דְּבָרֵי קְיָמִין. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מְאִיר, בְּאוֹמֵר: 'בְּהֵמָה זו תַּחַת שְׁנֵי זְבָחִים אֵלּוּ, תַּחַת שְׁנֵי זְבָחִים שְׂאֵנִי חִיב' - אֵין דְּבָרֵי אַחְרוּנִים כְּלוּם.

ג. 'בְּהֵמָה זו תּמוּרַת עוֹלָה וְתּמוּרַת שְׁלָמִים' - הַכֹּל תּמוּרַת עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: דְּבָרֵי קְיָמִין. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: 'יָבֵדַק, אִם אָמַר: לִכְךָ נִתְּפֹנְתִי אֶלָּא שְׂאִין יָכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת - דְּבָרֵי קְיָמִין. מֵה שְׁקָרִיתִי שֵׁם לְרֵאשׁוֹן וְחִזְרִיתִי וְקָרִיתִי שֵׁם לְשֵׁנִי - אֵין דְּבָרֵי

לְנִדְבָה. הַמְּפָרִישׁ אֲשָׁמוּ וְאָבָד, וְהַפְּרִישׁ אַחַר תַּחֲתִיּוֹ, וְהַקְּרִיבוֹ, וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָא הָרֵאשׁוֹן - יָרְעָה עַד שִׁסְתַּאֲב, וַיִּמְכַּר, וַיִּפְּלוּ דָמָיו לְנִדְבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יֵבִיא בְּדָמָיו עוֹלָה. הַמְּפָרִישׁ מַעוֹת לְאֲשָׁמוּ וְאָבָדוֹ, וְהַפְּרִישׁ מַעוֹת תַּחֲתִיּוֹ, וְלָקַח בְּהֵן אֲשָׁם, וְהַקְּרִיבוֹ, וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָאוּ מַעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת יִפְּלוּ לְנִדְבָה. רַבִּי אוֹמֵר: יִלְכוּ לִים הַמְּלַח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יֵבִיא בְּהֵן עוֹלָה. וְהִלָּא אִף הַנִּדְבָה עוֹלָה הִיא, מֵה בֵּין דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְדְבָרֵי חֲכָמִים? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: עוֹשֶׂה תּמוּרָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין עוֹשֶׂה תּמוּרָה.

ו. הַמְּפָרִישׁ חֲטָאֵתוֹ וְאָבָדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְּרִיבָה עַד שֶׁנִּמְצָאֵת הָרֵאשׁוֹנָה, וְהָרִי שְׁתִּיּוֹן תְּמִימוֹת, רֵאשׁוֹנָה תִּקְרַב וְשִׁנְיָה תּמוּת; דְּבָרֵי רַבִּי. אַחַת תְּמִימָה וְאַחַת בַּעֲלַת מוּם: תְּמִימָה - תִּקְרַב, וּבַעֲלַת מוּם - תִּשְׁחַט. נִשְׁחֻטָּה בַּעֲלַת מוּם עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דָּמָה שֶׁל תְּמִימָה - מִתְּרַת. מִשְׁנֹרֶק דָּמָה שֶׁל תְּמִימָה - אָסוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוּ בְּשׂוֹר בְּקִדְרָה - הָרִי זֶה תִּקְרַב. הַמְּפָרִישׁ חֲטָאֵתוֹ וְאָבָדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְּרִיבָה עַד שֶׁנִּמְצָאֵת הָרֵאשׁוֹנָה, וְהָרִי שְׁתִּיּוֹן עוֹמְדוֹת - יֵבִיא אֶת אִיזָה מֵהֵן שִׁירְצָה, שְׁנִיָּה תִרְעָה עַד שֶׁתִּסְתַּאֲב, וְתִמְכַּר, וַיִּפְּלוּ דָמֶיהָ לְנִדְבָה אוֹ תּמוּת. הַמְּפָרִישׁ מַעוֹתָיו לְחֲטָאֵתוֹ וְאָבָדוֹ, וְהַפְּרִישׁ חֲטָאֵת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְּרִיבָה עַד שֶׁנִּמְצָאוּ; רַבִּי אוֹמֵר: יִלְכוּ לִים הַמְּלַח. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי, בְּמַפְרִישׁ חֲטָאֵתוֹ וְאָבָדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחֲתִיּוֹ, וְהַקְּרִיבָה, וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָאֵת הָרֵאשׁוֹנָה - שְׁתּמוּת. הַמְּפָרִישׁ מַעוֹת לְחֲטָאֵתוֹ וְאָבָדוֹ, וְהַקְּרִיב חֲטָאֵת, וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָאוּ מַעוֹת - יִלְכוּ לִים הַמְּלַח, שְׂרַבִּי אוֹמֵר: אֵין הַמַּעוֹת נּוֹפְלוֹת לְנִדְבָה אֶלָּא אִם כֵּן לָקַח בְּהֵן חֲטָאֵת, וְהוֹתִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חֲטָאֵת מֵתָה, וְאֵין הַמַּעוֹת יִלְכוּ לִים הַמְּלַח, אֶלָּא שֶׁנִּמְצָאוּ מֵאַחַר שֶׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים.

עולה, וּנְמַלֵּךְ וְאָמַר לְשׁוּם שְׁלָמִים - הָרִי זֶה בְּקִדְשָׁתָהּ רֵאשׁוֹנָה.

ו. 'הָרִי זֶה תְּמוּרַת זֹו', 'חֲלִיפַת זֹו' - הָרִי זֹו תְּמוּרָה. 'זֹו מְחַלֵּל עַל זֹו' - לֹא אָמַר כְּלוּם. בְּהִקְדָּשׁ בְּדָק הַבֵּית זֶה מְחַלֵּל עָלָיו - דְּבָרָיו קִימִין. 'תְּמוּרָה זֹו, חֲלִיפָה זֹו' - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'הָרִי זֶה חֲטָאת, וְהָרִי זֹו אֲשֶׁם', אָף עַל פִּי שְׁחִיב - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'הָרִי אֱלוֹ לְחֲטָאתָ' וְהָרִי אֱלוֹ לְאֲשָׁמִי, אִם הִיָּה חִיב - דְּבָרָיו קִימִין. וְאִם לֹא - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'הָרִי עָלַי חֲטָאתוֹ וְעֵלְתוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, מִדַּעְתּוֹ - יֵצֵא. וְשֵׁלָא מִדַּעְתּוֹ - לֹא יֵצֵא. הֵלֶךְ הִלָּה וְהִבִּיא לְעִצְמוֹ - הָרִי הֵן כַּחֲטָאת וְאֲשֶׁם שְׁכַפְרוּ הַבְּעֵלִים. עוֹלָה שְׁנַתְּעַרְבָה בְּזָבְחִים - יִרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאבוּ, וְיִמְכְרוּ וְיִבִּיא בְּדַמִּי יָפָה שְׁבָהָן זָבַח, וּבְדַמִּי הִיפָה שְׁבָהָן עוֹלָה. הַמִּיר בְּאַחַת מֵהֶן, וְאִין יוֹדַע בְּאִיזוֹ מֵהֶן הַמִּיר - הָרִי זֶה מְבִיא מְעוֹת אוֹ זָבַח מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאֹמַר: 'אִם תְּמוּרַת עוֹלָה הִיא - הָרִי זֶה שְׁלָמִים, אִם תְּמוּרַת שְׁלָמִים הִיא זֶה - הָרִי זֹו עוֹלָה', וְהָרִי הֵן כְּשֵׁנִי זָבְחִים שְׁנַתְּעַרְבוּ זֶה בְּזֶה. חֲזַר וְהַמִּיר בְּאַחַד מֵהֶן, וְאִין יוֹדַע בְּאִיזוֹ מֵהֶן הַמִּיר - הָרִי זֶה מְבִיא מְעוֹת אוֹ זָבַח מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאֹמַר: 'אִם תְּמוּרַת תְּמוּרָה הִיא - זֶה חֲלִין הוּא זֹו עוֹלָה, הִיא שְׁלָמִים. אִם תְּמוּרַת שְׁלָמִים הִיא זֹו - הָרִי זֹו עוֹלָה, וְהָרִי הֵן כְּזָבַח וְכַתְּמוּרָה שְׁנַתְּעַרְבוּ זֶה בְּזֶה. תּוֹדָה שְׁנַתְּעַרְבָה בְּתְּמוּרָתָה - שְׁתִּיֵּהֵן יִקְרְבוּ וְיִנְיֵף הֶלְחָם עִמָּהֶן. מִת אַחַד מֵהֶן - לֹא יִקְרַב שְׁנִי. חֲזַר וְהַמִּיר בְּאַחַד מֵהֶן - הָרִי זֶה לֹא יִקְרַב. וְכֵן שְׁלָמִים שְׁנַתְּעַרְבוּ בְּכֹוֹר - שְׁנֵיֵהֶם יִרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאבוּ, וְיֵאָכְלוּ בְּכֹוֹר. מִת אַחַד מֵהֶן - לֹא יִקְרַב שְׁנִי. חֲזַר וְהַמִּיר בְּאַחַד מֵהֶן - הָרִי זֶה לֹא יִקְרַב.

מִסְכַּת תְּמוּרָה פְּרָק רְבִיעִי

א. הַנְּרַבַּע, בֵּין מִשְׁלוֹ וּבֵין מִשְׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ וּבֵין לְאַחַר הַקֹּדֶשׁ, בֵּין בְּשׁוּגַג וּבֵין בְּמִזֵּיד, בֵּין בְּאִנְס וּבֵין בְּרִצּוֹן - פְּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִפְּנֵי שֵׁלָא הִיָּה בֵּית דִּין. שְׁלִכְךָ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בַּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמָּן שְׁמַתְכּוֹן לְכָךָ מִתְחַלְתּוּ, אֲבָל סַמָּךְ לְשֶׁם

אֲחֵרוֹנִים כְּלוּם. 'בְּהֵמָה זֹו חֲצִיָּה עוֹלָה וְחֲצִיָּה שְׁלָמִים' - הַכֹּל עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִרְעָה עַד שֵׁיִסְתָּאב, וְיִמְכֹּר וְיִבִּיא בְּדַמִּי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדַמִּי חֲצִיָּה שְׁלָמִים, וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: יִבְדֹּק, אִם אָמַר לְכָךָ נִתְכּוֹנְתִּי, אֲלֵא שְׁאִין יְכוּל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת - דְּבָרָיו קִימִין. אִם אָמַר: 'מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן, חֲזֵרְתִּי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי' - אִין דְּבָרָיו אֲחֵרוֹנִים כְּלוּם. 'בְּהֵמָה זֹו חֲצִיָּה עוֹלָה וְחֲצִיָּה שְׁלָמִים' - הַכֹּל עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִרְעָה עַד שֵׁיִסְתָּאב, וְיִמְכֹּר, וְיִבִּיא בְּדַמִּי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדַמִּי חֲצִיָּה שְׁלָמִים. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: יִבְדֹּק, אִם אָמַר: 'לְכָךָ נִתְכּוֹנְתִּי אֲלֵא שְׁאִין יְכוּל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת' - דְּבָרָיו קִימִין. אִם אָמַר: 'מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן חֲזֵרְתִּי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי' - אִין דְּבָרָיו אֲחֵרוֹנִים כְּלוּם. 'בְּהֵמָה זֹו תַחַת עוֹלָה'; 'תַּחַת שְׁלָמִים' - הַכֹּל תַּחַת עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: דְּבָרָיו קִימִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: יִבְדֹּק, אִם אָמַר: 'לְכָךָ נִתְכּוֹנְתִּי, אֲלֵא שְׁאִין יְכוּל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת' - דְּבָרָיו קִימִים. אִם אָמַר: 'מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן וְחֲזֵרְתִּי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי' - אִין דְּבָרָיו אֲחֵרוֹנִים כְּלוּם.

ד. 'בְּהֵמָה זֹו חֲצִיָּה עוֹלָה וְחֲצִיָּה שְׁלָמִים', וְהַמִּיר בָּהּ - תְּמוּרָתָהּ כִּיּוֹצֵא בָּהּ. 'חֲצִיָּה עוֹלָה וְחֲצִיָּה שְׁלָמִים. 'בְּהֵמָה זֹו חֲצִיָּה תַחַת עוֹלָה וְחֲצִיָּה תַחַת חֲטָאת' - הַכֹּל עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: תְּמוֹת. 'חֲצִיָּה תַחַת חֲטָאת וְחֲצִיָּה תַחַת עוֹלָה' - הַכֹּל מוֹדִים שְׁתְּמוֹת.

ה. חֲמִשָּׁה שֶׁהִבִּיאוּ זָבַח אַחַד, אַחַד סוּמָךְ לְשׁוּם עוֹלָה וְכֹלָם סַמְכוּ לְשׁוּם שְׁלָמִים - יִרְעָה עַד שֵׁיִסְתָּאב, וְיִמְכֹּר בְּדַמִּי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדַמִּי חֲצִיָּה שְׁלָמִים. שְׁחִטוּ - תַּעֲבֹר צוּרְתּוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׁרָפָה. מִצָּאתוֹ שְׁלָמִים - תַּעֲלֶה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִפְּנֵי שֵׁלָא הִיָּה בֵּית דִּין. שְׁלִכְךָ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בַּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמָּן שְׁמַתְכּוֹן לְכָךָ מִתְחַלְתּוּ, אֲבָל סַמָּךְ לְשֶׁם

לה מקדשין - הרי אלו מתרין, והדין נותן שיהיו אסורין, ומה אם העוף שאין המום פוסל בו, אֶתְנָן וּמְחִיר חַל עֲלֵינוּ, קִדְּשִׁים שֶׁהַמוּם פּוֹסֵל בִּהֶן, אֵינּוּ דִין שֶׁיְהֵא אֶתְנָן וּמְחִיר חַל עֲלֵיהֶן, תִּלְמוּד לומר (דְּרָכִים כג, ט): "לְכָל נֹדֵר" - פֶּרֶט לְדָבָר הַנְּדוּר.

ג. כֹּל אֲסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - וְלִדְוִתֵיהֶן מִתְרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר. וְלֵד טְרֵפָה - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יִקְרַב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יִקְרַב. וּמוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאִפְרוּחַ שִׁיצָא מִבִּיצָה טְרֵפָה, שִׁיקְרַב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן חֲסִמָּא: בְּהֵמָה כִּשְׂרָה שִׁינְקָה מִן הַטְּרֵפָה - אֲסוּרָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

ד. כֹּל הַקִּדְּשִׁים שֶׁנִּשְׁעִשוּ טְרֵפָה לִפְנֵי הַקִּדְּשָׁן וְאַחַר כִּף מִתּוֹ - יֵשׁ לָהֶן פְּדִיּוֹן. אַחַר הַקִּדְּשָׁן וּמִתּוֹ - אֵין לָהֶן פְּדִיּוֹן, שְׂאִין פּוֹדִין אֶת הַקִּדְּשִׁים לְהֶאֱכִילָן לְכֻלָּבִים. הַבְּכוֹר וְהַמֵּעֶשֶׂר אֵין לָהֶן פְּדִיּוֹן. חִמַּר בְּהַקִּדְּשׁ מִזְבֵּחַ מֵה שְׂאִין בְּהַקִּדְּשׁ בְּדָק הַבֵּית, וְחִמַּר בְּהַקִּדְּשׁ בְּדָק הַבֵּית מֵה שְׂאִין בְּהַקִּדְּשׁ מִזְבֵּחַ, נוֹתְנִין הֵימְנוּ לְהַקִּדְּשׁ הַבֵּית אֶת הָרְאוּי לוֹ מֵאִילָךְ וְשִׁלָּא מֵאִילָךְ. וְהַקִּדְּשׁ בְּדָק הַבֵּית אֵינוֹ אֵלָא מֵאִילָךְ. חִמַּר בְּהַקִּדְּשׁ בְּדָק הַבֵּית, שֶׁהַקִּדְּשׁ בְּדָק הַבֵּית תַּחֲלַת הַקִּדְּשׁוֹ מוֹעֲלִין בוֹ. וְהַקִּדְּשׁ הַמִּזְבֵּחַ יֵשׁ הֵימְנוּ שְׁמוּעֲלִין בוֹ, יֵשׁ הֵימְנוּ שְׂאִין מוֹעֲלִין בוֹ. וְלֹא הִתְרוּ לְאֶכִילָה אֵלָא בְּפִדִיּוֹן. אִם מִתּוֹ בֵּין תְּמִימִין וּבֵין בְּעֲלֵי מוּמִין לֹא יִפְדוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: יִפְדוּ. בְּהַקִּדְּשׁ הַמִּזְבֵּחַ - תְּמִימִין לֹא יִפְדוּ, וּבְעֲלֵי מוּמִין יִפְדוּ. אֶחָד קִדְּשֵׁי מִזְבֵּחַ וְאֶחָד קִדְּשֵׁי בְּדָק הַבֵּית, שְׂאִם מִתּוֹ, אוֹ שֶׁהִפִּילוֹ אוֹ שֶׁנִּטְמָאוּ - הֲרִי אֵלוֹ יִשְׂרָפוּ. חֲטָאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסֶּפֶק, וְאִשֵּׁם תְּלוּי, וְחִלִּין שֶׁנִּשְׁחַטוּ בְּעוֹרָה - רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר יִשְׂרָפוּ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יִקְבְּרוּ. כִּיצַד קוֹבְרִין חֲטָאת הָעוֹף? הֵיוּ נוֹתְנִין אוֹתָהּ עַל גְּבֵי אֲמַת הַמַּיִם, וְהִיא מֵתְגַלְגֶּלֶת וְיוֹרֶדֶת לִנְחַל קִדְרוֹן. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: חִלּוֹן הֵיְתָה שֵׁם לְמַעְרַבּוֹ שֶׁל כְּבָשׁ, אִמָּה עַל אִמָּה, 'רְבוּכָה' הֵיְתָה נִקְרָאת, שֶׁשֵּׁם נוֹתְנִין

שֶׁעָבַד, בֵּין מִשְׁלוֹ וּבֵין מִשְׁלַח חֲבֵרוֹ, בֵּין לִפְנֵי הַקִּדְּשׁוֹ, בֵּין לְאַחַר הַקִּדְּשׁוֹ, בֵּין בִּשְׂוֹגָו וּבֵין בְּמִזֵּיד - פְּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. בְּאִנְס - כֶּשֶׁר. בְּרִצּוֹן - פְּסוּל. אֵיזָה נֶעְבַד? כֹּל שֶׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ, בֵּין בְּאִנְס וּבֵין בְּרִצּוֹן. אֵיזָהוּ מִקְצָה? - זֶהוּ מִקְצָה לְעַבּוּדַת כּוֹכְבִים. אֲבָל אִמָּר: "שׂוֹר זֶה לְעַבּוּדַת כּוֹכְבִים", ו"בֵּית זֶה לְעַבּוּדַת כּוֹכְבִים" - לֹא אִמָּר כְּלוּם, שְׂאִין הַקִּדְּשׁ לְעַבּוּדַת כּוֹכְבִים. אֵיזוֹ מְחִיר כְּלָב? אֵלוֹ חֲלוּפֵי כְּלָב, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים מֵד, יג): "תִּמְכַר עֵמֶךָ בְּלֹא הוֹן" וְגו'. הַחֲלִיף עִמּוֹ פְּרָכִילֵי עֲנָבִים וְעִטְרוֹת שֶׁל שְׂבָלִין, יֵינּוֹת שְׂמָנִים וְסִלְתוֹת, כֹּל דְּבָר שֶׁהוּא כְּיוֹצֵא בּוֹ קָרַב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - אֲסוּרָה. הָאֲחִין שֶׁהָיוּ לָהֶן תִּשְׁעַ בְּהֵמוֹת וְכֻלָּב, חֲלָקוֹ אֲרַבְעַ כְּנָגַד אֲרַבְעַ, וְאֶחָד כְּנָגַד כְּלָב - שֶׁכְּנָגַד הַכְּלָב - אֲסוּר, שְׁעַם הַכְּלָב - מִתּוֹ.

ב. אֵיזָהוּ אֶתְנָן? זֶה שִׁכְרָה שֶׁל זוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יִחְזָקְאֵל טז, לג): "לְכָל זָנוֹת יִתְּנוּ" וְגו'. שִׁכְרַ זָכָר - הֲרִי זֶה אֲסוּר. הָאוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ: הִילָךְ טְלָה זֶה וְתִלְיִן שֶׁפָּתַחְךָ אֲצֵל עַבְדִּי. רַבִּי אוֹמֵר: אֶתְנָן. רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין אֶתְנָן, שְׂאִין אֶתְנָן אֵלָא מִן עֲרִיוֹת, שֶׁבִיאָתָן בְּעַבְרָה. נִתְּן לָהּ חֲטִין לְעִשׂוֹת סִלַּת, עֲנָבִים לְעִשׂוֹת יַיִן, זֵיתִים לְעִשׂוֹת שֶׁמֶן, בְּהֵמָה מְעַבְרַת וְיִלְדָה אֲצֵלוֹ - הֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרִין. אֲבָל נִתְּן לָהּ מְעוֹת, לְקַחָה בִּהֶן יֵינּוֹת שְׂמָנִים וְסִלְתוֹת, בְּהֵמָה וְנִתְעַבְרָה אֲצֵלוֹ וְיִלְדָה - הֲרִי אֵלוֹ מִתְרִין. וְכִשֵּׁם שְׂאֲסוּרִין בְּאֵהֵל מוֹעֵד שֶׁבְּמִדְבָר, כִּף אֲסוּרִין בְּאֵהֵל מוֹעֵד שֶׁבְּגִלְגַּל, וְכִשְׂרִין לְהַקִּדְּשׁ בְּדָק הַבֵּית. נִתְּן לָהּ זָהָב; רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ רְקוּעִין, אֲפִלּוֹ אַחֲוֵרֵי בֵּית הַכְּפָרֶת, נִתְּן לָהּ וְלֹא בֹא עֲלֶיהָ - הֲרִי אֵלוֹ מִתְרִין. בֹּא עֲלֶיהָ אֲפִלוֹ לְאַחַר שְׁלֹשׁ שָׁנִים - הֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרִין, וְזֶהוּ אֶתְנָן. רַבִּי אוֹמֵר: מִן עֲרִיוֹת שֶׁבִיאָתָן עַבְרָה, אֲבָל הַנּוֹתֵן לֹא שִׁתּוֹ בְּנִדְתָּהּ, אוֹ שֶׁנִּתְּנָהּ לוֹ הִיא, אוֹ שֶׁנִּתְּן לָהּ שִׁכְרַ פְּקַעְתָּהּ - הֲרִי אֵלוֹ מִתְרִין, אִף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָּה לְדָבָר זָכָר לְדָבָר (יִחְזָקְאֵל טז, לד): "וּבִתְתִיךָ אֶתְנָן, וְאֶתְנָן לֹא נִתְּן לָךְ" וְגו'. נִתְּן

חטאת העוף, תעבר צורתה ותצא לבית השרפה. פסולי קדשי קדשים, ואמורי קדשים קלים, וקדשי קדשים שנטמאו בפנים, ומנחות, והשלח, והזין, והשמן - הרי אלו ישרפו. כיצד שורפין זין ושמן? היו נותנין אותן על גבי מדורה כמות שהן. פסולי קדשים קלים ואמורי קדשי קדשים שנטמאו בחוץ, והפסח שיצא רבו - שורפין אותן לפני הבירה מעצי המערכה.

מִסְכַּת פְּרִיטוֹת פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. המגדף, רבי עקיבא מתיב קרבן, שנאמר בו פרת, ונאמר (במדבר ט, יג): "חטאו ישא האיש ההוא". סך שמן המשחה שעשה משה במדבר - הרי זה תיב פרת. הפסח והמילה, אף על פי שתיבים על זדון פרת - אין בהן קרבן, לפי שהן בקום עשה. טמא שאכל את הקדש והבא למקדש טמא, אף על פי שתיבין על זדון פרת, ועל שגגתן חטאת - אין בהם אשם תלוי, לפי שהן בעולה ויורד. המקלל אביו ואמו, והאומר לחברו: 'לך ועבד עבודת פוככים', והמסית והמדיח, ונביאי השקר, ועדים זוממים, אף על פי שיש בהן מיתת בית דין - אין בהן קרבן, שאין בהן מעשה. המכה אביו ואמו, וגונב נפש מבני ישראל, וזקן ממרא על פי בית דין, וכן סורר ומורה, והרוצח, אף על פי שיש בהן מעשה, ויש בהן מיתת בית דין - אין בהן קרבן, לפי שהן אינן בהכרת.

ב. אלו הן שבמיתה, האוכל טבל, וזר שאכל תרומה טהורה, וכהן טמא שאכל תרומה. וזר, וטבול יום, ומחסר בגדים, ומחסר כפורים, ופרועי ראש, ושנויי זין ששמשו - כלן במיתה. אבל הערל והאונן, והיושב - הרי אלו באזהרה. בעל מום - במיתה; דברי רבי וחכמים אומרים: בלא תעשה. מזיד - במעילה. רבי אומר: במיתה, וחכמים אומרים: בלא תעשה. זה הכלל: כל מצות לא תעשה שיש בהן מעשה - לוקין עליה את הארבעים. ושאינן בהן מעשה - אין לוקין עליה את הארבעים. ושאר כל לא

תעשה שבתורה - הרי אלו באזהרה, כעובר על גזרת מלך. המפלת לאחר מלאת, והמפלת בן שמונה חי או מת, וגר שנתגיר מהול, ותינוק שעובר זמנו, וחרש שוטף וקטן שהיו מחסרי כפרה - מביאים קרבן ונאכל. ספק הפילה ספק לא הפילה, ספק בן קניא ספק שאין בן קניא, ספק יש בו מצורת אדם ספק אין בו מצורת אדם - מביאה קרבן ואין נאכל. המפלת בתוך מלאת - פטורה מכלם. מודים בית שמאי ובית הלל, ברואה אור שמונים ואחד שדמיה טמאים, והמפלת שמונים ואחד - תהא חייבת בקרבן. מה לי בין יום ולילה ובין דם ללידה? אמרו להן בית שמאי: לא! אם אמרתם ביום שראוי להבאת קרבן, תאמרו בלילה שאין ראוי להבאת קרבן? כלפי דמים שאמרתם, הפריש בין דם ללידה, שהרואה בתוך מלאת - דמיה טמאין, והמפלת בתוך מלאת - דמיה טמאין. המפלת בתוך מלאת - פטורה מכלום. אמרו להן בית הלל: הרי המפלת ליום שמונים ואחד שחל להיות בשבת תוכיח, שלא יצאת בשעה שראויה להביא בה קרבן, והוא יוכיח, המפלת לאור שמונים ואחד של כל ימות השנה, שכן יצאת בשעה שראויה להביא בה קרבן - חייבת קרבן. אמרו להן בית שמאי: לא, אם אמרתם במפלת ליום שמונים ואחד שהוא מצטרף עם היום הבא אחריו, שאף על פי שאין ראוי לקרבן יחיד - ראוי לקרבן צבור, תאמר במפלת לאור שמונים ואחד של כל ימות השנה, שאין הלילה ראוי, לא לקרבן יחיד ולא לקרבן צבור? אמרו להן בית הלל: הרי אמרתם, הלילה מצטרף עם היום הבא אחריו, כשם שתיבת ליום שמונים ואחד - כך תהא חייבת לאור שמונים ואחד, ואל יוכיח יום שמונים ושנים, שיצאת בשעה שראויה להביא בה קרבן.

ג. האשה שיש עליה לידה ולידה, זיבה וזיבה - מביאה קרבן אחד. לידה וזיבה - מביאה שני קרבנות. לידה ספק ולידה ודאי,

זיכה ספק וזיכה ודאי - מביאה קרבן על ודאי שבהן יצאת. לידה ודאי, לידה ספק, זיכה ודאי, זיכה ספק - מביאה קרבן אחד, ואומרת: 'אם היא ודאי - הוא עליו. אם לאו - הרי הוא על ודאי שבהן'; דברי רבי יוחנן בן נורי. רבי עקיבה אומר: מביאה על ודאי שבהן יצאת.

ד. רבי שמעון אומר: נזיר מחסר כפרה לשנתו יין. רבי אליעזר בן יעקב אומר: גר מחסר כפרה לאכל בובחים.

ה. כל חיבי קנין שבתורה, חצין חטאות וחצין עולות, חוץ מקנו של של גר, שאף על פי שהן חובה - שתיהן היו עולות, רצה להביא חובתו מן בהמה - יביא, הביא עולות בהמה לכפורים - יצא. מנחות ונסכין - לא יצאו, לא אמרו קן אלא להקל עליו. הביא לצרעתו - יחזר ויביא לכפרתו. לנזירותו - יחזר ויביא לכפרתו. ארבעה מביאין על זדון כשנגזה, כלן באנס פטורין, חוץ מן הנזיר.

ו. חמשה מביאין קרבן עולה ויורד, יש בהן דל ועשיר, יש בהן דל דלים. מצורע ויולדת, דל ועשיר - מביא אחד תחת אחד, מטמא מקדש דל דלים - מביא שנים תחת אחד, מכאן אתה מחשב לעשירית האיפה בשוה פרוטה.

ז. מצורע שנתנגע, חזר ונתנגע, חזר ונתנגע - מביא קרבן אחד על הכל, הביא צפריו ונתנגע, הביא צפריו ונתנגע - מביא קרבן על כל אחד ואחד; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: קרבן אחד על הכל, עד שיביא אשמו. הביא אשמו ונתנגע, הביא אשמו ונתנגע - מביא קרבן על כל אחד ואחד. רבי שמעון אומר: קרבן אחד על הכל, עד שיביא חטאתו. נזיר שנטמא וחזר ונטמא, מביא קרבן אחד על הכל. נטמא יום שביעי שלו - מביא קרבן אחד על כל אחד ואחד; דברי רבי. וחכמים אומרים: קרבן אחד על הכל, עד שיביא חטאתו.

ח. האשה שילדה ולדות הרבה, הפילה בתוך שמונים נקבה, וחזרה והפילה בתוך שמונים נקבה, המפלת בתוך שמונים נקבה, המפלת תיומין - מביאה קרבן אחד על הכל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מביאה לראשון ואין מביאה לשני, מביאה לשלישי ואין מביאה לרביעי.

ט. אלו דברים שבין שפחה חרופה לכל עריות: כל עריות שבתורה - הרי אלו חיבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת, ועל לא הודעו אשם תלוי, מה שאין כן בשפחה חרופה. כל עריות שבתורה - עושה אנס כרצון, שאין מתכוון כמתכוון, מערה כגומר, ושנה כדרכה ושלא כדרכה - חיבת על כל ביאה וביאה, מה שאין כן בשפחה חרופה. כל עריות, עשה קטן כגדול לחיב על הגדול. ובשפחה, אם היה קטן - הרי אלו פטורין. כל עריות - שניהן לוקין. ובשפחה - היא לוקה והוא אינו לוקה. כל עריות - שניהם מביאין קרבן. ובשפחה - הוא מביא והיא אינה מביאה. כל עריות - בחטאת. ושפחה - באשם. כל עריות - בנקבה. ושפחה - בזכר. כל עריות - חיב על כל ביאה וביאה. בשפחה - אחת על ביאות הרבה. כל עריות שבתורה - בית דין חיב על הוראתן, מה שאין כן בשפחה חרופה. כל עריות - כהן משוח שהורה ועשה - חיב. ובשפחה - עשה אף על פי שלא הורה - מביא אשם ודאי. רבי ישמעאל אומר: בשפחה כנענית הכתוב מדבר, נשואה לעבד כנעני. אחרים אומרים משמו: נשואה לבן חורין. רבי עקיבה אומר: מן התורה חציה שפחה וחציה בת חורין - נשואה לבן חורין.

י. הבא על אחת מכל עריות האמורה בתורה, הוא בהעלם אחד והיא בחמשה העלמות, הוא מביא חטאת והיא מביאה חמש חטאות. כל עריות בהעלם אחת, והיא בחמשה העלמות. היא מביאה חטאת אחת והוא מביא חמש חטאות. כל עריות אחד גדול ואחד קטן - הקטן פטור. אחד נער

וְאָחַד יֵשֶׁן - הֵיִשָּׁן פְּטוּר. אָחַד שׁוֹגֵג וְאָחַד מְזִיד - הַשׁוֹגֵג בְּחֻטָּאת וְהַמְזִיד בְּהַכְרַת.

יא. חֲמִשָּׁה אֲשָׁמוֹת הֵן: אֲשֵׁם גְּזוּלָה, אֲשֵׁם מְעִילָה, אֲשֵׁם שִׁפְחָה חְרוּפָה, אֲשֵׁם נְזִיר, וְאֲשֵׁם מְצוּרֵעַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲשֵׁם תְּלוּי.

יב. שְׁתוּי יֵינן פּוֹסֵל בְּעִבּוּדָה וְחַיִּב בְּמִיתָה. אִיזְהוּ שְׁתוּי יֵינן? כָּל שִׁשְׁתֵּי רַבִּיעֵית יֵינן בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם הַיָּמִינוּ לְמַעֲלָה, שֶׁתָּה מִגְּתוֹ, יְתָר מְרַבִּיעֵית - פְּטוּר. שֶׁתָּה פְּחוֹת מְרַבִּיעֵית בֶּן אַרְבַּע בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים - חַיִּב. בֵּין שְׁמֹזְגוּ וּבֵין שִׁשְׁתָּאוּ חֲצָאִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שֶׁתָּאוּ כָּלוּ כְּאָחַד - חַיִּב. מְזוּגוּ וְשֶׁתָּאוּ, אוֹ שֶׁתָּאוּ חֲצָאִין - פְּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל הַיָּיִן בְּמִיתָה, וְעַל הַמְשַׁכְּרִין בְּאִזְהָרָה. לְפִיכָךְ, אִם אָכַל דְּבִלָּה קְעִילִית אוֹ שֶׁשֶׁתָּה חֶלֶב וּדְבִשׁ - הָרִי זֶה לֹקֵה אַרְבָּעִים, וְעוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וְכִשֵּׁם שֵׁאֵם הָיָה כִּהֵן פְּסוּל בְּעִבּוּדָה - חַיִּב בָּהּ מִיתָה, כִּךְ אִם הָיָה חֶכֶם אוֹ תַלְמִיד חֶכֶם - אָסוּר לְלַמֵּד וּלְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה חֶכֶם - מִתָּר לְלַמֵּד.

יג. הִבָּא עַל אִמּוֹ - חַיִּב מִשֵּׁם שְׁנֵי לְאוּיִן. הִבָּא עַל אַחֹת אָבִיו - חַיִּב מִשֵּׁם שְׁנֵי לְאוּיִן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: יֵשׁ לִי עוֹד בְּהֵן תַּשֵּׁעַ! כִּיצַד? נִשָּׂא אֶת הָאִשָּׁה וְחָזַר וְנִשָּׂא אֶת בַּת אַחִיָּה, חָזַר וְנִשָּׂא אֶת בַּת אַחֹתָהּ, חָזַר וּבָא עַל הַזְּקֵנָה - חַיִּב מִשׁוּם אוֹתוֹ הַשֵּׁם, וְכִלְתּוֹ, וְאִשְׁתּוֹ אַחִיו וְאִשְׁתּוֹ אַחִי אָבִיו, וְאִשְׁתּוֹ אִישׁ וְהִנָּדָה. אָמְרוּ לוֹ: אַחֲרַיִם שְׁקִירוֹ לְפָנֶיךָ לֹא אָמְרוּ חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמִיוֹ בְּמִנְיֵן הַזֶּה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְכִי מָה הָיָה עֲנִיִן שְׁחִיטָה אֲצֵל אֲכִילָה? שְׂרַבִּי עֲקִיבָה שָׂאל שְׁחִיטָה וְהֵן מְשִׁיבִין אוֹתוֹ אֲכִילָה?! אֵלָּא שְׂרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שָׂאל אֲכִילָה בְּפָנֶי עֲצֻמָּה, וְהִשְׁיבוּהוּ אֲכִילָה מִתּוֹךְ אֲכִילָה, אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: בְּהֵמָה כְּשֶׁבֶת, אֵלָּא שְׁקַפְחָתִי בְּשַׁעַת הַדִּין.

JUN '23

Sivan

סיון

תשפ"ג - 5783

4	ראשון Sunday	טו 15	<p>5:27 _____ נץ החמה</p> <p>9:10 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:24 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:35 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:22 _____ בבל: גיטין יט • ירושלמי: שביעית כ • תוספתא: ערכין ד נ"ך: יהושע ט-ח • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ז</p>
5	שני Monday	טז 16	<p>5:26 _____ נץ החמה</p> <p>9:10 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:24 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:36 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:23 _____ בבל: גיטין כ • ירושלמי: שביעית כא • תוספתא: ערכין ה נ"ך: יהושע ט-י • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ח</p>
6	שלישי Tuesday	יז 17	<p>5:26 _____ נץ החמה</p> <p>9:10 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:24 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:36 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:23 _____ בבל: גיטין כא • ירושלמי: שביעית כב • תוספתא: תמורה א נ"ך: יהושע יא-יב • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ט</p>
7	רביעי Wednesday	יח 18	<p>5:26 _____ נץ החמה</p> <p>9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:24 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:37 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:24 _____ בבל: גיטין כב • ירושלמי: שביעית כג • תוספתא: תמורה ב נ"ך: יהושע יג-יד • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם י</p>
8	חמישי Thursday	יט 19	<p>5:25 _____ נץ החמה</p> <p>9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:24 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:38 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:25 _____ בבל: גיטין כג • ירושלמי: שביעית כד • תוספתא: תמורה ג נ"ך: יהושע טו-טז • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם יא</p>
9	ששי Friday	כ 20	<p>5:25 _____ נץ החמה</p> <p>9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:38 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:25 _____ בבל: גיטין כד • ירושלמי: שביעית כה • תוספתא: תמורה ד נ"ך: יהושע ז-יח • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם יב</p>
10	שב"ק Shabbos	כא 21	<p>בהעלותך, פרק ג</p> <p>5:25 _____ נץ החמה</p> <p>9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:39 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:26 _____ בבל: גיטין כה • ירושלמי: שביעית כו • תוספתא: כריתות א נ"ך: יהושע יט-כ • רמב"ם: תשובה א</p>

Candle Lighting 8:07 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 9:39 זמן מוצש"ק

וְעַר עַם אִיזָא וְתָרְוּ, קַעֲנֵעֵן זַיִנֵּעַ עֲבִירוֹת נִישְׁט אַיִבעֶרוּעֵנן זַיִנֵּעַ מִצֹּזֹת.

(כַּפָּר הַמִּדּוֹת אוֹת וְתָרְוּ חֶלֶק ב' סִינָן א')